

MIŠLJENJA, PREPORUKE, SMJERNICE ZA PROVEDBU ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA («NN» BR. 87/08 I 25/12)

Sukladno odredbama čl. 88. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) Ured za sprječavanje pranja novca je od dana stupanja na snagu novog Zakona (op. 01. siječnja 2009. godine) samostalno ili u suradnji s drugim nadzornim tijelima izdao preporuke ili smjernice radi jedinstvene primjene odredbi Zakona i na temelju njega donesenih propisa.

Važno je napomenuti da izdana mišljenja, preporuke i smjernice od strane nadzornih tijela nisu formalno – pravno obvezujuća već služe obveznicima radi lakše i jedinstvene primjene Zakona. Preporuke i smjernice nemaju apsolutnu valjanost pa ih nadzorna tijela po potrebi mogu nadopunjavati.

1. UČESTALA PITANJA

- Članak 1. – Predmet Zakona
- Članak 4. – Obveznici provedbe mjera
- Članak 7.- Procjena rizika pranja novca ili financiranja terorizma
- Članak 8. – Mjere dubinske analize
- Članak 9. – Obveza primjene mjera dubinske analize stranke
- Članak 13. – Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije
- Članak 14. – Iznimke od provođenja mjera dubinske analize kod određenih proizvoda
- Članak 16. – Pribavljanje podataka od strane obveznika
- Članak 17. – Utvrđivanje i provjera identiteta fizičke osobe
- Članak 18. – Utvrđivanje i provjera identiteta pravne osobe
- Članak 21. – Utvrđivanje i provjera identiteta drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata
- Članak 23. – Stvarni vlasnik stranke
- Članak 24. – Utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke
- Članak 25. – Prikupljanje podataka
- Članak 27. – Ponovna godišnja dubinska analiza strane pravne osobe
- Članak 28. – Prepuštanje dubinske analize trećoj osobi
- Članak 32. – Strane politički izložene osobe
- Članak 33. – Nenazočnost stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta
- Članak 34. – Nove tehnologije
- Članak 36. – Prikupljanje i provjera podataka o strankama
- Članak 37. – Zabrana korištenja anonimnih proizvoda
- Članak 39. – Ograničenja u poslovanju s gotovinom
- Članak 40. - Obveza i rokovi obavješćivanja o gotovinskim transakcijama
- Članak 42. – Obveza i rokovi obavješćivanja o sumnjivim transakcijama i osobama
- Članak 43. – Složene i neobične transakcije
- Članak 45. – Uvjeti za ovlaštenu osobu i zamjenika
- Članak 47. – Dužnosti obveznika prema ovlaštenoj osobi i zamjeniku
- Članak 49. – Obveza redovitog stručnog osposobljavanja i izobrazbe
- Članak 52. – Zadaće i obveze odvjetnika, odvjetničkih društava i javnih bilježnika
- Članak 55. – Iznimke za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti
- Članak 75. – Tajnost prikupljenih podataka i postupaka
- Članak 81. – Vođenje evidencija
- Članak 102. – Dubinska analiza postojećih stranaka

2. DEFINICIJA GOTOVINE

- Definicija gotovine, Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice («Narodne novine» br. 1/09)

3. SLUČAJEVI U KOJIMA OBVEZNIK NE SMIJE USPOSTAVITI POSLOVNI ODNOS

- Slučajevi u kojima obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos, Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize prepustiti trećim osobama («Narodne novine» br. 76/09)

4. OSTALA PITANJA

- Ostala pitanja Obveznika

1. UČESTALA PITANJA

Članak 1. - Predmet Zakona

1. **Je li je Ured za sprječavanje pranja novca nadležan za sprječavanje financiranja terorizma?** (*banka, listopad 2010.*)

Odgovor:

Zadaće i nadležnosti Ureda propisane su u Glavi IV. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon). Nadalje iz odredaba članka 1. st. 2. Zakona proizlazi da se sve odredbe koje se odnose na sprječavanje pranja novca, na odgovarajući način odnose i na sprječavanje financiranje terorizma.

Članak 4. – Obveznici provedbe mjera

1. **Da li su u smislu odredbi čl. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), mirovinska društva obveznici provedbe mjera i radnji za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, odnosno na koji način će provoditi navedene mjere?** (*mirovinsko društvo, prosinac 2009.*)

Odgovor:

Temeljem odredbi članka 4. stavka 2. točke 8. Zakona kao obveznici provedbe mjera i radnji za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma određena su mirovinska društva. Sukladno odredbama članka 14. toč. 2. a) Zakona, propisane su iznimke od provođenja mjera dubinske analize pri sklapanju poslova mirovinskog osiguranja pod uvjetima da je riječ o sklopljena takve vrste osiguranja u okviru koje nije moguće prenijeti policu osiguranja na treću osobu ili je koristi kao osiguranje kredita ili zajma. Obzirom na vrstu poslovanja i izvor sredstava koji su predmet poslovanja obveznih mirovinski fondova, mišljenja smo da postoji neznatan rizik glede moguće zlorababe u vezi s pranjem novca i financiranja terorizma. U cilju sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te s obzirom na neznatan rizik za pranje novca i financiranje terorizma obvezni mirovinski fondovi su prilikom obavljanja svoje djelatnosti dužni provoditi mjere, radnje i postupke za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma sukladno članku 6. st. 2. toč. 3., 4., 5., 6., 7. Propisane mjere, radnje i procedure obveznik je dužan propisati internim aktom.

2. **Da li u obveznike provedba mjera iz čl. 4. st 2. toč. 15. n) Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranju terorizma ("Narodne novine" br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) ulaze i trgovačka društva koja nisu registrirana kao Agencije za promet nekretninama, niti obavljaju u praksi poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u prometu nekretnina, iako imaju registrirano u osnivačkom aktu trgovačkog društva, odnosno u sudskom registru Trgovačkog suda jednu od djelatnosti (koja nije primarna), a to je posredovanje u prometu nekretnina? (odvjetnička društva/odvjetnik, listopad 2011.)**

Odgovor:

Zakon o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon) je člankom 4. propisao da se mjere i radnje sprečavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma provode prije i/ili prilikom svake transakcije, kao i pri sklapanju pravnih poslova kojima se stječe ili koristi imovina, među inim obveznicima i od strane pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u prometu nekretninama.

Dakle, iz navedene zakonske odredbe proizlazi da su obveznici primjene mjera i radnji radi sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma i pravne i fizičkih osoba koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u prometu nekretninama. Slijedom navedenog, mišljenja smo da obveza postupanja sukladno odredbama Zakona nastaje početkom obavljanja djelatnosti, a ne registracijom djelatnosti kod trgovačkog društva.

3. **Koje su obveze obveznika iz čl. 4. st. 2. toč. 12. Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma ("Narodne novine" br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) sukladno navedenom Zakonu kao i propisa donesenih na temelju istog? (ovlašteni mjenjači, studeni 2011.)**

Odgovor:

Skrećemo pozornost da su u rujnu ove godine na web stranici Ministarstva financija (www.mfin.hr) objavljene **Opće smjernice za provođenje Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma** (u nastavku teksta: Opće smjernice) koje su savjetodavnog karaktera. Smjernice su donesene u svrhu pomoći obveznicima, uključujući i ovlaštene mjenjače, u ispunjavanju njihovih obveza i olakšavanju provedbe Zakona i propisa vezanih za sprečavanje zlouporabe financijskog sustava u svrhu PN/FT-a u Republici Hrvatskoj. Pojedine mjere i aktivnosti koje obveznici moraju provoditi za uspostavu djelotvornog sustava sprečavanja PN/FT-a, detaljnije su opisane u pojedinim poglavljima Općih smjernica. Cilj primijenjenih mjera za sprečavanje i otkrivanje PN/FT-a trebao bi biti proporcionalan utvrđenom stupnju rizika od PN/FT-a (pristup temeljen na riziku). Od ovlaštenog mjenjača (bez obzira da li mjenjačke poslove obavlja čitave godine ili sezonski) kao obveznika provedbe mjera, radnji i postupaka za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma propisanih Zakonom, sukladno članku 7. Zakona, zahtijeva se izrada analize i procjene rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije u odnosu na moguće zlouporabe vezane za pranje novca ili financiranje terorizma. Postupak identificiranja potencijalno visokih rizika od PN/FT i izrade procjene rizika za sve rizičnije transakcije/poslovne odnose sa strankama i razvijanje strategije za njihovo umanjivanje, detaljno je opisan u poglavlju 4. navedenih Općih smjernica (također je u Dodatku 3, prikazan primjer *Liste provjere za procjenu rizika* koju možete koristiti u primjeni metode vrednovanja rizika). Ovlašteni mjenjač dužan je sukladno odredbama članka 44. Zakona, imenovati jednu ovlaštenu osobu i jednog ili više zamjenika ovlaštene osobe (ovisno o specifičnosti vlastitog poslovanja i veličine), te o tome obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od 7 dana od dana imenovanja, odnosno promjene podataka o ovlaštenoj osobi. Zamjenik ovlaštene osobe zamjenjuje ovlaštenu osobu za vrijeme njezine odsutnosti u obavljanju navedenih zadaća i drugih zadaća i poslova detaljno propisanih obveznikovim internim aktom. Zakonom su također propisani uvjeti koje mora ispunjavati ovlaštena osoba i zamjenik naročito u pogledu stručne osposobljenosti te u skladu s definicijom

ovlaštene osobe kao osobe koja je odgovorna za provođenje mjera i radnji koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, propisanih Zakonom i njegovim provedbenim propisima, a osobito zadaće precizirane člankom 46. Zakona. Jedna od zadaća ovlaštene osobe i zamjenika je i sudjelovanje u pripremanju programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe zaposlenika obveznika koji sudjeluju u području SPN/FT, a druga obveza (uz ostale) je izrada internog akta, kojim se ureduju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a u skladu sa Zakonom i propisima donesenima na temelju toga Zakona. Sukladno odredbama članka 49. Zakona, ovlašteni mjenjač kao obveznik dužan je brinuti se za redovito stručno osposobljavanje i izobrazbu svih djelatnika koji obavljaju zadaće na području otkrivanja i SPN/FT. Stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika podrazumijeva upoznavanje s odredbama Zakona i na temelju Zakona donesenih podzakonskih propisa, s internim aktima obveznika, s međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, sa smjernicama i listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, te s obvezama u pogledu obavješćivanja Ureda i vođenja evidencija. Obveznik je dužan uspostaviti trajni sustav stručnog osposobljavanja i izobrazbe u svrhu informiranosti o novostima, uključujući znanja o aktualnim tehnikama, metodama i trendovima u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, te dati jasno objašnjenje svih aspekata Zakona i obveza u pogledu SPN/FT, a posebno zahtjeva koji se odnose na dubinsku analizu stranke te obavješćivanja o sumnjivim transakcijama. Svi zaposlenici barem jednom godišnje moraju proći osposobljavanje/izobrazbu kako bi se osiguralo razumijevanje poslovnih postupaka te politika, procedura i rizika povezanih sa SPN/FT, a vrsta i način osposobljavanja/izobrazbe treba biti primjerena radnome mjestu zaposlenika i funkcijom koju obnašaju kod obveznika. Program godišnjega stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma za sljedeću kalendarsku godinu obveznik mora pripremiti najkasnije do kraja tekuće godine (op. datum izrade). Obveza redovitog stručnog osposobljavanja uključujući dinamiku i način provedbe osposobljavanja i izobrazbe svih djelatnika mora biti definirana internim aktom. Osposobljavanje/izobrazba u pogledu SPNFT-a trebala bi biti sastavnim dijelom početnog usmjerenja novoga zaposlenika, a potrebno ju je provesti prije interakcije novoga zaposlenika (op. blagajnika) sa strankama. Stručno osposobljavanje može biti provedeno od strane stručno osposobljenog zaposlenika, primjerice ovlaštene osobe, kao i od strane vanjskih stručnjaka (nadzornih tijela i stručnih institucija), ovisno o utvrđenom sadržaju programa obveznika. Zaposlenici se osposobljavaju uz pomoć pisanih materijala, uputa, prezentacija, seminara, radionica ili *on-line* edukativnih programa. Sadržaj programa stručnog osposobljavanja mora biti sveobuhvatan, detaljno izrađen, te primjeren vrsti i opsegu poslovanja obveznika, procjeni rizika u pogledu SPN/FT-a, te izloženosti riziku od PN/FT-a (usmjeren na utvrđene visoke rizike). Na kraju Općih smjernica također su navedene poveznice (internetske stranice) na sve važnije liste zemalja, osoba, međunarodnih standarda i izvješća povezanih sa PN/FT.

- 4. Je li društvo ABC Factoring d.o.o. obveznik primjene mjera, radnji i postupaka iz Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), s obzirom na to da se društvo u okviru svoje registrirane djelatnosti isključivo bavi poslovima upravljanja dugom, odnosno poslovima naplate potraživanja i otkupa dospjelih «loših» potraživanja? (factoring, prosinac 2012.)**

Odgovor:

Sukladno odredbi čl. 83. st. 1. Zakona Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Agencija) ovlaštena je u okviru svojih nadležnosti provoditi nadzor provedbe odredbi Zakona i na temelju njega donesenih propisa kod obveznika. Kao obveznici provedbe Zakona, među inim, određene su i pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću factoringa. Kako u Republici Hrvatskoj ne postoji posebna zakonska regulativa koja bi uređivala poslove factoringa, Agencija za potrebe provođenja nadzora iz čl. 15. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga («Narodne novine» br. 140/05, 154/11) koristi definiciju factoringa kao posao otkupa nedospjelog potraživanja. Ukoliko društvo obavlja isključivo poslove kako je gore navedeno, isto nije

subjekt nadzora Agencije, što ne priječi drugo nadzorno tijelo da provodi predmetni nadzor (op. Financijski inspektorat). Podredno navodimo da je sukladno odredbi čl. 3. toč. 28. Zakona factoring definiran kao otkup potraživanja s regresom ili bez njega. Navedena definicija usklađena je sa čl. 2. st. 1. toč. 2. Direktive 2005/60 EZ Europskog parlamenta i Vijeća koji propisuje da se predmetna Direktiva primjenjuje, među inim i na financijske institucije i to u skladu s odredbama točaka 2. – 12. i 14. Priloga I Direktive 2000/12/EZ u kojem je izriekom navedeno da poslovi iz toč. 2. (op. kreditiranje) obuhvaćaju između ostalog i poslove potrošačkog kreditiranja, hipotekarnih kredita, factoringa, s regresom ili bez njega te financiranja trgovinskih transakcija, uključivo i forfaiting. Zaključno, mišljenja smo da su sve pravne ili fizičke osobe koje efektivno obavljaju poslove otkupa potraživanja, bez obzira radi li se o dospjelim ili nedospjelim potraživanjima, obveznici provedbi mjera i radnji sukladno odredbi čl. 4. st. 2. toč. 15. a) Zakona.

- 5. Je li u smislu odredbi čl. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, društva registrirano za posredovanje u osiguranju i reosiguranju obveznik primjene mjera i radnji iz Zakona. (društvo za posredovanja u osiguranju i reosiguranju, veljača 2014.)**

Odgovor:

Odredbom čl. 4. st. 1. toč. 15. i.) Zakona propisano je da su obveznici primjene mjera i radnji iz Zakona pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju.

Nadalje, Rješenjem Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga društvu je izdana dozvola za obavljanje djelatnosti posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Navedeno odobrenje ne odnosi se samo na posredovanje u osiguranju pri sklapanju ugovora o neživotnom osiguranju, što u navedenom slučaju znači da ne postoji zakonska zapreka da društvo obavlja i poslove u vezi s djelatnošću posredovanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju.

Slijedom navedenog, mišljenja smo da je društvo obveznik primjene mjera i radnji iz Zakona u odnosu i u slučajevima posredovanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju.

- 6. Kako će društvo koje je obveznik iz čl. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) i bavi se, među ostalim, otkupom potraživanja/factoring, postupiti prilikom provođenja dubinske analize u slučaju kada kod realizacije ugovora isplaćuje npr. 95% glavnice, a po dovršetku posla ostatak glavnice? Da li će prije isplate glavnice, neovisno o tome o kolikom se postotku radi, provesti dubinsku analizu i kao isplaćeni iznos navesti ukupan iznos iz ugovora (100% glavnice), ili kod isplate umanjenog iznosa glavnice navesti iznos koji se stvarno u tom trenutku isplaćuje, a po dovršetku posla ponoviti dubinsku analizu s iznosom ostatka glavnice koji se u tom trenutku isplaćuje? (factoring društvo, svibanj, 2015).**

Odgovor:

Društva koja se bave otkupom potraživanja, a sukladno tome i factoringom, su prema odredbama članka 4. stavka 2. točke 15.a Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma obveznici provedbe mjera i radnji za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma određenim istim Zakonom, uključujući i obvezu provedbe dubinske analize svojih stranaka. Mjere dubinske analize definirane su člankom 8. Zakona dok je člankom 9. Zakona određeno u kojim slučajevima je obveznik dužan provoditi mjere dubinske analize stranke. Slijedom navedenih odredbi Zakona, factoring društvo je dužno prije sklapanja ugovora izvršiti dubinsku analizu stranke neovisno o tome hoće li se stranci prilikom realizacije ugovora isplatiti cjelokupan ili umanjeni iznos glavnice. Pritom je moguće naznačiti i na koji način je dogovorena isplata ugovorenog iznosa stranci. Obveznik je nadalje dužan kod svih transakcija koje se obavljaju na temelju prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa (zaključenog ugovora), u okviru dubinske analize dodatno provjeriti identitet stranke te prikupiti podatke definirane člankom 25. stavkom 2. Zakona. Dakle, dubinska analiza se provodi prije sklapanja ugovora neovisno o dinamici isplate glavnice a i dalje je potrebno pratiti transakcije koje se obavljaju nakon zaključenog ugovora.

Također ističemo da su faktoring društva sukladno Zakonu dužna osigurati stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni. Napominjemo kako pri tumačenju obveza faktoring društava u provođenju mjera i radnji iz Zakona valja imati na umu definicije propisane čl. 3. Zakona, a koje se odnose na definiciju transakcije i poslovnog odnosa.

7. Koje su obveze društava za zastupanje u osiguranju prema Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, tj. koje konkretne radnje moraju poduzimati? Trebaju li društva za zastupanje imati interni akt kojim se reguliraju ove mjere i, ako da, koji?

Odgovor:

Pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću zastupanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju obveznici su provedbe mjera i radnji za SPNFT sukladno čl. 4. st. 2. tč. 15. Nadalje, glavom II. naslova *Mjere koje poduzimaju obveznici radi sprječavanja i otkrivanja PNFT*, točnije čl. 6. Zakona propisane su obveze obveznika.

Dakle, u slučaju da postoje pretpostavke iz čl. 4. st. 2. tč. 15., dužni ste provesti mjere iz čl. 6. Zakona. Na samom je društvu za zastupanje da odluči na koji način će mjere propisane Zakonom (čl. 8.) primjenjivati i ugraditi u svoje poslovanje (hoće li imati jedan interni akt ili više njih, i dr.). Bitno je da se navedene pravne i fizičke osobe pridržavaju odredbi Zakona te provode mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma koje isti propisuje.

Pored toga, bitne su i odredbe samog ugovora o zastupanju – npr. ima li pojedino društvu za zastupanje u osiguranju ovlasti temeljem ugovora o zastupanju za zaprimanje sredstava na ime premije osiguranja. Pritom je potrebno napomenuti da navedene pravne i fizičke osobe moraju poštivati odredbe čl. 39. Zakona vezano za ograničenja u poslovanju s gotovinom (105.000 kn).

Iz saznanja vezano za praksu poslovanja pojedinih društava za zastupanje u osiguranju u dijelu SPNFT-a, daje se sljedeći primjer. Društvo za zastupanje u osiguranju:

- ima svoj interni akt u dijelu SPNFT (pravilnik o SPNFT),
- ima listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na PNFT,
- imenovalo je ovlaštenu osobu za SPNFT i o tome obavijestilo UZSPN,
- provodi redovitu edukaciju imenovane osobe u dijelu SPNFT-a,
- upitnici kojima se prikupljaju dodatni podaci o klijentima fizičkim i pravnim osobama sadržani su u sklopu ponuda koje društvo za zastupanje u osiguranju dobiva od društva za osiguranje koje zastupa te isti upitnici sadrže i razrađenu analizu rizičnosti stranke,
- ponovnu dubinsku analizu provodi društvo za osiguranje budući da je određeni klijent upravo njegova stranka te čini portfelj polica osiguranja samog društva za osiguranje.

Zaključno, gore navedene pravne i fizičke osobe u slučaju pretpostavki iz čl. 4. ZSPNFT-a (svojstvo obveznika provedbe mjera i radnji za SPNFT) moraju se pridržavati zakonskih odredbi te provoditi mjere SPNFT-a propisane navedenim zakonom.

8. Bankoosiguranje – ŽO: na koji način pratiti poslovni odnos s klijentom? Kakvu je dokumentaciju potrebno prikupiti (pitanje se odnosi na ugovore s fizičkim osobama). Budući da je tijekom izlaganja predstavnika HANFA-e naglašeno da je potrebno pratiti ugovorene iznose, a ne uplate, molimo pojašnjenje: budući da Zakon propisuje praćenje gotovinskih transakcija, zbog čega je bitno pratiti ugovorene iznose, a ne uplate premija? Ukoliko nema uplate, to znači da nema gotovinske transakcije?

Odgovor:

Mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa regulirane su Pododjeljkom 4. Zakona (čl.26.). Nadalje, praćenje poslovnih aktivnosti stranke i obavješćivanje UZSPN-a odnosno mjere i učestalost praćenja poslovnog odnosa definirani su također i Smjernicama za SPNFT (u primjeni od 26.01.2015.) – točka 3.4. Smjernica.

Kod bankoosiguranja, u slučaju sklapanja police životnog osiguranja, banka prodaje osigurateljne proizvode i sklapa policu osiguranja s klijentom. S druge strane, klijent predstavlja stranku samog društva za osiguranje (banka samo, takoreći, „posreduje“ između društva za osiguranje i klijenata pri samom činu sklapanja police osiguranja/prodaje osigurateljnih proizvoda) te policu pojedinog klijenta ulazi u portfelj police osiguranja samog društva za osiguranje. Stoga je društvo za osiguranje obveznik provedbi mjera praćenja poslovnog odnosa s klijentom.

Vezano za dokumentaciju koju je potrebno prikupiti u slučaju ugovora s fizičkim osobama – upitnici kojima se prikupljaju dodatni podaci o klijentima fizičkim osobama često su sadržani u sklopu ponuda samog društva za osiguranje. Istim upitnicima predviđeno je prikupljanje svih dodatnih podataka (primjerice o izvoru sredstava klijenta) potrebnih za provođenje dubinske analize klijenta.

Pored toga, sukladno Zakonu potrebno je pratiti ugovorene iznose premije osiguranja (čl. 14. Zakona – Iznimke od provođenja mjera dubinske analize kod određenih proizvoda), no isto tako je potrebno pratiti i gotovinske transakcije, odnosno ograničenja u poslovanju s gotovinom (čl. 39. Zakona – Ograničenja u poslovanju s gotovinom). Dakle, praćenje ugovorenih iznosa premije osiguranja i gotovinskih transakcija međusobno se ne isključuju, već čine dvije zasebne obveze te je oboje potrebno pratiti i postupati u skladu sa oba navedena članka Zakona.

9. U kojem slučaju društvo za upravljanje zatvorenim investicijskim fondovima može biti izloženo riziku da bude iskorišten za pranje novca i financiranje terorizma? ZIF nema klijente nego dioničare koji dionicama fonda trguju preko burze. Društvo za upravljanje prodaje dionice iz portfelja fonda i to uglavnom preko burze, preko brokera, tako da ni u tom slučaju nema obavezu provjeravati kupce – to radi brokerska kuća.

Člankom 4. stavkom 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“, br. 87/08 i 25/12) određeni su obveznici provedbe mjera, radnji i postupaka za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, pa je tako kao obveznik provedbe predmetnih mjera određeno i društvo za upravljanje investicijskim fondovima. Zakon pritom ne razlikuje postupanja predmetnog obveznika u odnosu na pojedinu vrstu fonda pod njegovim upravljanjem, nego se dalje kroz tekst Zakona referira općenito na „obveznika“. Međutim, odredbe tog Zakona koji je *lex generalis*, prije svega odredbe o provođenju mjera dubinske analize stranke, potrebno je promatrati kroz oblike njihove primjene u praksi. U tom smislu, društvu za upravljanje koje upravlja zatvorenim investicijskim fondom, za provođenje potrebnih mjera dubinske analize stranke, može se dopustiti oslanjanje na treću osobu (u konkretnom slučaju na investicijsko društvo). Potrebno je napomenuti da bi kod početnog prikupljanja kapitala (početne ponude) odgovornost za provođenje mjera predviđenih Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma trebala ostati na obvezniku, dakle, na društvu za upravljanje zatvorenim investicijskim fondom.

U prilog tome, Preporuka FATF-a br. 9¹ (*Customer due diligence and record-keeping*) određuje da države mogu dopustiti financijskim institucijama da se pouzdaju da posrednici ili treće strane provode određene elemente procesa dubinske analize stranke (utvrđivanje identiteta stranke i provjera identiteta stranke temeljem isprava, podataka ili informacija dobivenih iz pouzdanog i neovisnog izvora; utvrđivanje stvarnog vlasnika i poduzimanje primjerenih mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika kako bi se financijska institucija mogla uvjeriti da zna tko je stvarni vlasnik, uključujući, u pogledu pravnih osoba, poduzimanje primjerenih mjera potrebnih za razumijevanje strukture vlasništva i kontrole nad strankom; prikupljanje podataka o svrsi i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa), te da uspostave poslovni odnos, pod uvjetom da su zadovoljeni određeni kriteriji.

U istom smislu, i uvodna odredba (35) IV Anti Money Laundering Directive (dalje: IV AMLD), koja će uskoro stupiti na snagu, propisuje sljedeće:

„Radi izbjegavanja ponavljanja postupaka identifikacije stranke što dovodi do zastoja i neučinkovitosti poslovanja primjereno je, pod uvjetom zadovoljavanja određenih zaštitnih mehanizama, dopustiti obveznicima primanje stranaka čija je identifikacija obavljena drugdje.... Treća osoba ili osoba koja uvodi stranku i dalje je odgovorna za usklađenost s ovom Direktivom, uključujući zahtjev za

¹Financial Action Task Force - međunarodno tijelo osnovano 1989. s ciljem postavljanja standarda i promicanja učinkovite implementacije zakonskih, regulatornih i operativnih mjera za borbu protiv pranja novca, financiranja terorizma i drugih srodnih prijetnji integritetu međunarodnog financijskog sustava. Objavilo je preporuke za borbu protiv sprječavanja pranja novca, financiranja terorizma te financiranja proliferacije oružja za masovno uništenje, koje su priznate kao međunarodne norme.

prijavljivanje sumnjivih transakcija i vođenje evidencije, ako je u odnosu sa strankom na koju se primjenjuje ova Direktiva.“

Slično kao i kod Preporuke FATF-a br. 9, člankom 25. IV AMLD propisano je da države članice mogu dopustiti obveznicima oslanjanje na treće osobe u ispunjavanju zahtjeva dubinske analize stranaka utvrđenih u članku 13. stavku 1. prvom podstavku točkama (a), (b) i (c) te direktive (identifikacija stranaka i provjera identiteta stranaka na temelju dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz pouzdanog i neovisnog izvora; identifikacija stvarnog vlasnika i poduzimanje odgovarajućih mjera za provjeru identiteta te osobe kako bi se obveznik mogao uvjeriti da zna tko je stvarni vlasnik, uključujući, u pogledu pravnih osoba, trustove, trgovačka društva, zaklade i slične pravne aranžmane, poduzimajući mjere potrebne za razumijevanje vlasničke i kontrolne strukture stranke; procjenjivanje i, kada je potrebno, prikupljanje informacija o svrsi i namjeni poslovnog odnosa).

Republika Hrvatska u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu IV AMLD mora implementirati predmetnu direktivu i citirane odredbe, s tim da je izgledno da će se Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mijenjati i prije proteka zadanog roka.

Članak 7. – Procjena rizika pranja novca ili financiranja terorizma

1. **Jesu li su banke kao obveznici primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) dužni provesti procjenu rizika klijenta kod uspostavljanja poslovnog odnosa?** (banka, siječanj 2013.)

Odgovor:

Prilikom otvaranja računa odnosno uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom, kreditna institucija je dužna pribaviti određene podatke o stranci provođenjem mjera dubinske analize kako je propisano člankom 8. Zakona. Nadalje, točkom 3.2.2.2. *Smjernica Hrvatske narodne banke za provođenje Zakona za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac* (dalje u tekstu: Smjernice HNB-a) propisano je da opseg mjera dubinske analize mora biti prikladan s obzirom na identificirane kategorije rizika (nizak, srednji i visok rizik). Također, prema točki 3.2.1. Smjernica HNB-a procjena rizika jest osnova za utvrđivanje i primjenu svih potrebnih mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te tako utvrđene mjere trebaju biti proporcionalne identificiranom riziku. Slijedom navedenog, mišljenja smo da je kreditna institucija procjenu rizika obvezna provesti prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa kada se provode mjere dubinske analize stranke. Pri tome je početni profil rizika kreditna institucija dužna izraditi u fazi provođenja mjera dubinske analize prilikom prikupljanja podataka od stranke, uz uvažavanje statičkih kriterija (status stranke, geografsko područje). Na osnovu prikupljenih podataka od stranke i izrađenog početnog profila rizika kreditna institucija određuje vrstu mjera dubinske analize (pojednostavljena, standardna ili pojačanja dubinska analiza stranke) te opseg i učestalost provođenja mjera stalnog praćenja poslovnog odnosa. Ažuriranje početnog profila obavlja se u okviru redovitog brižljivog praćenja poslovnih aktivnosti stranke uz uvažavanje kriterija koji se odnose na način poslovanja stranke (dinamički kriteriji). Zaključno, mišljenja smo da bi, kako zbog veličine kreditne institucije tako i zbog složenosti sustava, navedeni postupci trebali biti aplikativno podržani odnosno trebali bi biti implementirani u tehnološka rješenja koja koristi banka.

2. **Ukoliko postoji ugovorni odnos ovlaštenog mjenjača i banke, po kojim uvjetima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji, a u odnosu na Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) i Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj («Narodne novine» br. 01/09 i 153/13, dalje u tekstu: Pravilnik).** (banka, lipanj 2013.)

Odgovor:

Odredbom čl. 7 st 1. Pravilnika propisano je da obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskim transakcijama koje se odnose na polaganje dnevnih utržaka od prodaje robe ili usluga na račun koji stranka ima otvoren kod obveznika iz čl. 4. st 2. toč. 1 i 2., osim ako postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Ukoliko ovlašteni mjenjač kod banke nema otvoreni račun na koji bi polagao dnevni utržak, tada takvog ovlaštenog mjenjača smatrate kao bilo kojeg drugog klijenta, odnosno provodite sve mjere, radnje i postupke propisane Zakonom, te ukoliko se ispune svi uvjeti propisani čl. 40. i 42. Zakona Uredu dostavljate Obrazac za obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj ili Obrazac za obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama. Odredba čl. 43. Zakona kojom je propisano da su obveznici dužni obratiti posebnu pozornost na sve složene i neobično velike transakcije, kao i na svaki neuobičajeni oblik transakcija koje nemaju sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

- 3. Molimo pojašnjenje postupanja po čl. 7. st. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), s obzirom na to da je osiguravajuće društvo svrstalo stranke u pojedine kategorije rizičnosti uz istovremenu usklađenost sa Smjernicama Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. (osiguravajuća društvo, siječanj 2014.)**

Odgovor:

Iz stipulacije čl. 7. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) proizlazi da je obveznik dužan izraditi analizu rizika i pomoću te analize odrediti ocjenu rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije u odnosu na moguće zloporabe vezane za pranje novca ili financiranje terorizma, kao i to da je navedenu analizu i procjenu rizika dužan usklađivati sa smjernicama koje će donositi nadležna nadzorna tijela, u konkretnom slučaju Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga - HANFA. Sukladno odredbama čl. 8. Zakona propisano je da dubinska analiza stranke, među inim obuhvaća i stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, *uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava*, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni. Nadalje, čl. 26. Zakona određena je obveza primjene mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa za sve obveznike i sve stranke, s tim da se u st. 1. toč. 2. navodi da je obveznik dužan pratiti poslovne aktivnosti koje stranka obavlja kod njega primjenjujući, između ostaloga i mjeru praćenja i provjeravanja usklađenosti izvora sredstava s predviđenim izvorom sredstava koji je stranka navela pri uspostavljanju poslovnog odnosa kod obveznika. Nastavno tome, čl. 26. st. 3. Zakona navodi da je obveznik dužan osigurati da opseg, odnosno učestalost provođenja mjera praćenja poslovnog odnosa bude *prilagođen riziku pranja novca ili financiranja terorizma* kojem je obveznik izložen tijekom obavljanja pojedinog posla, odnosno pri poslovanju s pojedinom strankom. Uzimajući u obzir navedeno, provođenje odgovarajućih mjera dubinske analize (pojednostavljena, standardna ili pojačana), ovisiti će o procjeni rizika pojedine stranke, poslovnog odnosa ili transakcije. Isto tako, uzimajući u obzir činjenicu da samim Zakonom nije izrijekom propisana obveza pribavljanja podatak o izvoru sredstava (op. čl. 8. Zakona) može se prihvatiti mogućnost obveze prikupljanja navedenog podataka u slučajevima kada se radi o klijentu, transakciji ili poslovnom odnosu kod kojeg postoji povećan rizik od pranja novca ili financiranja terorizma. Međutim, mišljenja smo da bi prikupljanje podataka o izvoru sredstava obveznicima pomoglo prilikom provođenja mjera dubinske analize odnosno boljeg poznavanja svojih klijenata.

Članak 8. – Mjere dubinske analize

- 1. Da li je obveznik, sukladno odredbama čl. 8., 21, 23. i 24. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), za svoje klijente koji su udruge, političke stranke, sindikati, vjerske organizacije i sl. u obvezi utvrđivati stvarne vlasnike? (banka, prosinac 2010. godine)**

Odgovor:

U okviru provođenja dubinske analize kod neprofitnih organizacija, kao što su udruge, potrebno je usmjeriti pažnju na djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni statutom, poduzeti razumne mjere utvrđivanja identiteta utemeljitelja, utvrditi identitet jedne i/ili više osoba koje kontroliraju ili upravljaju njihovim aktivnostima, uključujući članove tijela upravljanja i zastupanja. Navedene informacije pribavljaju se iz javno dostupnih upisnika (registar udruga) ili neposredno od neprofitnih organizacija. Kod utvrđivanja stvarnog vlasnika, s obzirom da navedene neprofitne organizacije nemaju kapital koji je raspodijeljen na dionice ili udjele, nije potrebno tražiti podatke o fizičkoj osobi koja je izravni ili neizravni imatelj više od 25% dionica, udjela ili glasova u pravnoj osobi. U slučajevima kada je stranka neprofitna organizacija koja upravlja novčanim sredstvima i raspodjeljuje novčana sredstva, kao što su to zaklade, fundacije ili obavlja pravne poslove kao što su povjerenički poslovi, tada je stvarni vlasnik fizička osoba koja je vlasnik 25% ili više imovinskih prava određenoga pravnog posla, ako su budući stvarni korisnici već određeni, no ako budući stvarni korisnici još nisu određeni, stvarni vlasnik je osoba u čijem je interesu pravni posao odnosno u čijem interesu se posluje ili u čijem interesu je pravna osoba osnovana. Isto tako, fizička osoba koja kontrolira 25% ili više imovinskih prava određenog pravnog posla smatra se stvarnim vlasnikom. Informacije potrebne za utvrđivanje stvarnog vlasnika pribavljaju se neposredno od stranke ili iz javno dostupnih upisnika. Shodno navedenom, obveznici pribavljaju podatke od upravitelja zaklade i fundacije ili povjerenika koji upravlja određenom imovinom o jednoj ili više fizičkih i/ili pravnih osoba koje su zakladu ili fundaciju utemeljile odnosno osobama u čiju korist povjerenik odlučuje o upravljanju imovinom. Isto tako, upisnici (zakladna knjiga, fundacijska knjiga i dr.) su javne knjige i u njih ima slobodan uvid svaka zainteresirana stranka, te može tražiti izvratke iz knjige kao i prijepise isprava iz spisa (osnivački akt, statut, rješenje kojim je odobreno osnivanje zaklade i druge isprave na temelju kojih je izvršen upis ili promjena podatka u knjizi). Političke stranke, sindikati i vjerske zajednice nemaju stvarne vlasnike.

- 2. Pri obavljanju dubinske analize stranke obveznik iz čl. 4. st. 2. Zakona pribavlja podatke o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije ili poslovnog odnosa. Molim pojašnjenje u kojem obliku se to odnosi na leasing društva. (leasing društvo, rujan 2014.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 8. Zakona propisano je da dubinska analiza stranke, među inim obuhvaća i stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni. Nadalje, čl. 26. Zakona određena je obveza primjene mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa za sve obveznike i sve stranke, s tim da se u st. 1. toč. 2. navodi da je obveznik dužan pratiti poslovne aktivnosti koje stranka obavlja kod njega primjenjujući, između ostaloga i mjeru praćenja i provjeravanja usklađenosti izvora sredstava. Uzimajući u obzir činjenicu da samim Zakonom nije izriekom propisana obveza pribavljanja podatak o izvoru sredstava (op. čl. 8. Zakona) može se prihvatiti mogućnost obveze prikupljanja navedenog podataka u slučajevima kada se radi o klijentu, transakciji ili poslovnom odnosu kod kojeg postoji povećan rizik od pranja novca ili financiranja terorizma. Međutim, mišljenja smo da bi prikupljanje podataka o izvoru sredstava obveznicima pomoglo prilikom provođenja mjera dubinske analize odnosno boljeg poznavanja svojih klijenata. U konkretnom slučaju možete kao izvor sredstava prihvatiti podatak da li učešće/jamčevina dolaze iz npr. ostvarene dobiti društva, iz redovnih prihoda i slično.

Članak 9. – Obveza primjene mjera dubinske analize stranke

- 1. Da li se, u smislu odredbi čl. 9. i čl. 25. st. 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), i za bezgotovinske transakcije prikupljaju podaci propisani navedenim odredbama Zakona ili se bezgotovinska transakcija tretira isključivo kao sumnjiva transakcija prema odredbama čl. 42. st. 7. Zakona? (društva koja obavljaju određene poslove platnog prometa, uključujući i prijenos novca, veljača 2010.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama članka 9. st. 2. Zakona obveznik je u okviru dubinske analize stranke pri svakoj transakciji (dakle, uključujući i bezgotovinske transakcije) u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj ili o više povezanih transakcija, a koje se obavljaju na temelju prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa kod obveznika, osim provjere identiteta stranke odnosno osoba koje transakciju obavljaju dužan provjeriti da li nalog za plaćanje sadrži i sve ostale potrebne podatke iz članka 25. st. 2. Zakona (op. ime i prezime te prebivalište fizičke osobe kojoj je transakcija namijenjena, naziv i sjedište za pravnu osobu ili obrtnika kojem je namijenjena transakcija, datum provedbe transakcije, iznos transakcije i valutu u kojoj se obavlja transakcija, svrhu (namjenu) transakcije i dr.) te u slučaju eventualno nedostajućih podataka iste prije obavljanja same transakcije pribaviti. Pri tom posebno napominjemo da je obveznik, sukladno članku 25. st. 3. Zakona, uvijek kada u svezi stranke odnosno predmetnih bezgotovinskih transakcija postoji sumnja na pranje novca ili financiranje terorizma, osim prethodno navedenih podataka te podataka o stvarnom vlasniku stranke, dužan prikupiti i podatke iz članka 16. st. 1. točka 10. Zakona koji se odnose na izvor sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije. Važno je napomenuti da je u konkretnom slučaju dostavljač - fizička osoba koja zahtjeva ili obavlja transakciju, te da je obveznik dužan pod uvjetima iz članka 9. izvršiti dubinsku analizu, te da je prilikom popunjavanja Obrasca za gotovinske/sumnjive transakcije dužan pridržavati se Uputa o načinu popunjavanja obrasca za obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskim/sumnjivim transakcijama.

2. Kako napraviti adekvatnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma za stranke, pravne osobe, proizvode, transakcije u korelaciji s mjerama dubinske analize stranke i mjerama praćenja? (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

Sukladno odredbama članka 9. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) obveznik je dužan pod određenim uvjetima obaviti dubinsku analizu stranke u sljedećim slučajevima:

1. prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom,
2. pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000,00 kuna i više,
3. ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke,
4. uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije.

Člankom 26. Zakona određena je obveza primjene mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa za sve obveznike i sve stranke, s tim da se u stavku 3. navodi da je obveznik dužan osigurati da opseg, odnosno učestalost provođenja mjera praćenja poslovnog odnosa bude prilagođen riziku pranja novca ili financiranja terorizma kojem je obveznik izložen tijekom obavljanja pojedinog posla, odnosno pri poslovanju s pojedinom strankom.

Člankom 7. stavak 4. Zakona određeno je da su pri analizi i procjeni rizika, odnosno u postupku određivanja ocjene rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije, obveznik i nadzorno tijelo obvezni voditi računa o specifičnosti obveznika i njegova poslovanja, primjerice o veličini i sastavu obveznika, opsegu i vrsti poslova, o vrsti stranaka s kojima posluje i proizvoda koje nudi.

Iz svega navedenog razvidno je da je svaki obveznik dužan svrstati svakog svog klijenta temeljem izvršene dubinske analize u određenu kategoriju rizika sukladno vlastitim kriterijima (određenim u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i smjernicama nadzornih tijela). Najčešće se pitanje javlja kod odabira vrste dubinske analize (pojednostavljena, standardna ili pojačana) prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom, znači kod novih klijenata i njihovog raspoređivanja u određenu kategoriju rizika. Naime, u ovakvim se situacijama može dogoditi da se inicijalno određena kategorija rizika ili izvršena mjera dubinske analize nad strankom pokaže nedostatnom. Zbog ovakvih je situacija, između ostalih, i predviđena mjera praćenja poslovnog odnosa u opsegu i na način predviđen člankom 26. Zakona, odnosno ostavila se mogućnost obvezniku da temeljem praćenja i analize odnosa kojeg ima sa strankom, samostalno i periodično revidira razinu rizika.

3. Banka prilikom svakog otvorenog računa popunjava upitnik za sve osobe. Upitnik sadrži osobne podatke bitne za dubinsku analizu klijenta i određivanje rizika klijenta. Obzirom na to da se uvodi mobilno bankarstvo, klijent neće biti prisutan u banci i neće biti u mogućnosti ispuniti upitnik. Je li potrebno popuniti upitnik za svaki otvoreni račun u banci ili je dovoljan samo jedan popunjeni upitnik po računima klijenta. Postoje li izuzeci kod depozita koji se ugovaraju putem mobilnog bankarstva? (*banka, srpanj 2013.*)

Odgovor:

Ako se radi o klijentima banke za koje su već provedene mjere dubinske analize iz čl. 8. Zakona prilikom uspostave poslovnog odnosa, kada isti odluče ugovoriti uslugu mobilnog bankarstva, mišljenja smo da ne moraju popunjavati upitnik. Napominjemo da ste sukladno odredbama Zakona dužni prikupljati podatke o namjeri i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije, te stalno pratiti poslovni odnos, uključujući i pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osigurano da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsto posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznika raspolaže moraju biti ažurni. Isto tako, dužni ste provoditi mjere dubinske analize i nad postojećim klijentima ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke (čl. 8. st. 1. toč. 3. Zakona), te uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednosti transakcije (čl. 8. st. 1. toč. 4. Zakona).

4. Kreditna institucija je jedini prodajni kanal za police životnog osiguranja koje se sklapaju u poslovnicama kreditne institucije pri čemu ka društvo za osiguranje nemamo gotovinskih transakcija niti dolazimo u kontakt sa klijentima, možete li nam potvrditi da u ovom slučaju kreditna institucija ne predstavlja treću osobu? Nadalje čl. 26. Zakona određeno je da obveznik brižljivo prati poslovne aktivnosti koje stranka provodi kod njega, čime se osigurava poznavanje stranke, uključujući poznavanje izvora sredstava kojima stranka posluje. S obzirom da društvo nema uvid u financije stranke zanima nas u kojem obliku možemo ispuniti ove odredbe Zakona, kojom to dokumentacijom to treba biti popraćeno i na koji način je predviđeno praćenje poslovnih aktivnosti stranke? Nadalje od strane HANFA-e napomenuto je da se mjere dubinske analize provode prema iznosu ugovorene premije životnog osiguranja, a ne uplaćene (čl.14. Zakona). S druge strane, mjere dubinske analize potrebno je obavljati pri transakcijama većim od 105.000,00 KN i općenito je određeno da se prijavljuju sumnjive transakcije iz čega se može zaključiti da su bitne uplate premija, a ne ugovorene premije, koje mogu biti ali i ne moraju biti uplaćene. Isto tako, ako ugovaratelj ima više polica od kojih nijedna ne prelazi iznos iz članka 14. Zakona, međutim zajedno prelaze, gledamo iznose po ugovoru (policama osiguranja) pojedinačno ili po ugovaratelju? Stoga molimo pojašnjenje:
- Prate li se ugovoreni iznosi, ili nastale transakcije (uplate)
 - Smatraju li se međusobno povezanim transakcijama uplate po jednom ugovaratelju ili uplate za ugovore istog ugovaratelja, bez obzira na broj ugovora? (*osiguravajuće društvo, svibanj 2014.*)

Odgovor:

Odredbom članka 2. Pravilnika propisano je da je, među inim, i banka treća osoba koja će u skladu s odredbama Zakona i Pravilnika provesti mjere dubinske analize stranke. U odnosu na konkretnu situaciju, navodimo da predmetna banka potpada pod definiciju treće osobe u odnosu na obveznika, što konkretno znači da možete koristiti banku kao treću osobu kada je u pitanju provođenje mjera dubinske analize. Vezano uz primjenu odredbe čl. 26. Zakona – mjera stalnog praćenja poslovnog odnosa, upućujemo na *Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih institucija* iz rujna 2009. godine, koje u poglavlju VI. PRAĆENJE POSLOVNIH AKTIVNOSTI STRANKE opisuju, između

ostalog, mjere i opseg praćenja poslovne aktivnosti stranke. Odredbom čl. 9. st. 1. toč. 2. Zakona propisano je da je obveznik dužan provoditi mjere dubinske analize pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to da li je riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000,00 kuna i više. Međusobno povezanim transakcijama može se smatrati situacija ugovaranja više polica od strane jednog klijenta i plaćanje premija na ime istih, te je obveznik u navedenom slučaju dužan provesti odgovarajuće mjere dubinske analize. Posebno ukazujemo na odredbu čl. 9. st. 2. Zakona kojoj je propisano da kod transakcija iz čl. 9. st. 1. toč. 2. Zakona, iz čijeg sadržaja proizlazi da transakcija koja se obavlja na temelju već uspostavljenog poslovnog odnosa kod obveznika, obveznik će u okvirima dubinske analize samo provjeriti identitet stranke odnosno osoba koje transakciju obavljaju te isto tako prikupiti podatke koji mu nedostaju iz čl. 25. st. 2. Zakona. Obveznik kroz provođenje mjera, radnji i postupaka iz Zakona prati poslovni odnos svog klijenta, te slijedom toga uvažavajući sve relevantne odredbe Zakona (procjena rizika, mjere dubinske analize, indikatori za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba) obveznik će sukladno odredbi čl. 42. Zakona dostaviti Uredu za sprječavanje pranja novca obavijest o sumnjivim transakcijama i osobama. Sukladno čl. 14. st. 1. toč. 1. Zakona društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova životnog osiguranja, poslovne jedinice društava za osiguranje iz trećih država koje imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja, društva za osiguranje iz država članica koje osnivaju poslovnu jedinicu u Republici Hrvatskoj ili su na temelju odobrenja ovlaštena neposredno obavljati poslove životnih osiguranja u Republici Hrvatskoj, mirovinska društva te pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove odnosno djelatnost zastupanja ili posredovanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnim osiguranjima, mogu odustati od provođenja mjera dubinske analize stranke *pri sklapanju poslova životnih osiguranja kod kojih pojedinačna rata premije ili više rata premije osiguranja koje treba platiti u jednoj godini ukupno ne prelaze kunsku protuvrijednost iznosa od 1.000,00 EUR ili u slučajevima kada plaćanje jednokratne premije ne prelazi kunsku protuvrijednost iznosa od 2.500,00 EUR.* Iz sadržaja navedene odredbe Zakona proizlazi da obveznik može odustati od provođenja mjera dubinske analize, no preporuka je Ureda da bi se u navedenim situacijama trebala provoditi dubinska analiza odgovarajuće razine, a sve radi smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma navedenog proizvoda. Slijedom toga, navedena odredba Zakona odnosi se na iznos ugovorene premije životnog/životnih osiguranja. Isto tako za izračun ukupne godišnje premije uzimaju se sve ugovorene vrste životnih osiguranja.

Članak 13. – Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije

- 1. Treba li zabraniti netbanking za zastupnika po računu maloljetne osobe? (banka, listopad 2011.)**

Odgovor:

Zakon u članku 13. izričito navodi slučajeve kad obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno kad je dužan prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos.

- 2. Postoji li mogućnost liberalnijeg definiranja odbijanja/neprihvatanja klijenata (čl. 13. nije dostatan). (banka, listopad 2010.)**

Odgovor:

Iz odredaba članka 13. Zakona proizlazi da obveznik koji ne može provesti mjere dubinske analize stranke ne smije niti uspostaviti poslovni odnosi ili izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos. Definiranje liberalnijih uvjeta odbijanja poslovnog odnosa ili izvršavanja transakcije ne planira se. Navedeni članak usklađen je s odredbama članka 9. st. 5. Direktive 2005/60/EZ.

Članak 14. – Iznimke od provođenja mjera dubinske analize kod određenih proizvoda

1. **Kako se u smislu odredbi čl. 14. st. 2. toč. 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), navedeni slučaj izuzetka tumači obzirom na «prepaid» instrument plaćanja (SIM kartica) mobilnog operatera, odnosno da li se iznos od 2.500,00 EUR primjenjuje izričito na sve obnove računa «prepaid» korisnika ili samo na potrošeni iznos elektroničkog novca na platne usluge tog «prepaid» korisnika? Postoji li mogućnost izrade Obrasca za obavješćivanje o sumnjivim transakcijama i osobama (UZSPN-O-42) od strane obveznika? (društva za izdavanje elektroničkog novca, listopad 2011.)**

Odgovor:

Obveznici iz članka 4. stavka 2. toč. 11. (društva za izdavanje elektroničkog novca) Zakona u obavljanju svojih djelatnosti dužni su prije i/ili prilikom svake transakcije, kao i pri sklapanju pravnih poslova kojima se stječe ili koristi imovina provoditi mjere, radnje i postupke sukladno članku 6. Zakona. Nadalje, članak 3. toč. 18. Zakona određuje da je transakcija svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena čuvanje, raspolaganje i drugo poslovanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika. Imajući u vidu djelatnost mobilnih operatera - društava za izdavanje elektroničkog novca, koji među inim obavljaju i usluge izvršenja platnih transakcija kad se suglasnost platitelja za izvršenje platne transakcije daje nekim telekomunikacijskim sredstvom, digitalnim ili informatičko-tehnološkim uređajem, a plaćanje se obavlja telekomunikacijskom ili mrežnom operatoru ili operatoru informatičko-tehnološkog sustava, koji djeluje isključivo kao posrednik između korisnika platnih usluga i dobavljača robe i usluga, proizlazi da se pod elektroničnim novcem podrazumijeva samo onaj novčani iznos koji je iskorišten za plaćanje određenih roba i usluga. Iznos koji prepaid korisnici uplaćuju na svoj račun u svrhu njegove obnove i koji se koristi za telekomunikacijske usluge koje nudi mobilni operator ne smatra se elektroničkim novcem u smislu Zakona o elektroničkom novcu (NN 139/10). Uzimajući u obzir naprijed navedeno, mišljenja smo da se mjere i radnje radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma provode samo u dijelu koji se odnosi na platne usluge povezane s elektroničkim novcem. Načini obavješćivanja Ureda o sprječavanju pranja novca o transakciji i osobi za koju obveznik zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma propisan je Pravilnikom o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama („Narodne novine“ broj 1/09). Podatke o sumnjivim transakcijama i osobama obveznici Uredu dostavljaju na Obrascu za obavješćivanje o sumnjivim transakcijama i osobama (UZSPN-O-42) koji je zajedno s privitkom Obrascu i Uputom za ispunjavanje obrasca sastavni dio Pravilnika. Slijedom navedenog, obveznici su dužni Uredu dostavljati podatke o sumnjivim transakcijama i osobama na gore propisan način.

2. **Namjera je banke uvođenja novog proizvoda u kartičnom poslovanju, a koje se odnosi na prepaid darovne kartice brandirane MasterCard logom, čiji je osnovni koncept da kartica nije obnovljiva, ne glasi na ime, nema mogućnost dopunjavanja sredstava te čija je visina uplate unaprijed određena s maksimalnim iznosom od 1.125,00 kuna i nemogućnošću podizanja gotovine. Slijedom navedenog, da li banka može uvesti takvu vrstu kartice kao novi proizvod, a uzimajući u obzir odredbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma? (banka, siječanj 2013.)**

Odgovor:

Sukladno čl. 14. st. 2. toč. 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) propisano je da društva za izdavanje elektroničkog novca, društva za izdavanje elektroničkog novca iz druge države članice i poslovne jedinice stranih društava za izdavanje elektroničkog novca mogu odustati od provođenja mjera dubinske analize strane, među inim, i pri izdavanju elektroničkog novca ako jednokratni iznos uplate izvršene za izdavanje tog novca, ne elektroničkom nositelju podataka na koji nije moguće ponovo uložiti novac, ne prelazi kunsku protuvrijednost iznosa od 150,00 EUR. Uzimajući u obzir navedenu odredbu Zakona

može se prihvatiti mogućnost odustajanja od provođenja mjera dubinske analize u navedenom slučaju. Međutim, preporuka je Ureda da bi se u navedenim situacijama trebala provoditi dubinska analiza odgovarajuće razine naročito kod stranaka koje nisu klijenti banke (op. minimalno utvrđivanje identiteta stranke – uplatitelja), a sve radi smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma navedenog proizvoda. Odredbom čl. 14. st. 4. Zakona propisano je da, iznimno od odredbi st. 1., 2. i 3. istog članka, nije dopušteno odustajanje od provođenja mjera dubinske analize kada u vezi sa strankom, proizvodom, ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, te da bi banka slijedom čl. 14. st. 4. Zakona morala uspostaviti politike i poduzeti mjere za sprječavanje pranja novca i/ili financiranja terorizma, kao i da bi trebala definirati indikatore i situacije visokog rizika koje bi mogle proizaći iz uporabe ovog proizvoda obzirom na njegovu anonimnost. Dakle, obveza je banke definirati situacije visokog rizika, a u kojim slučajevima nije dopušteno odustajanje od provođenja mjera dubinske analize (op. jednokratna kupovina više kartica, učestala kupovina kartica i sl.), kao i mjere umanjavanja rizika zlouporabe ovog proizvoda u svrhu od pranja novca i/ili financiranja terorizma.

3. Mogu li mirovinska društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima koristiti iznimku od provođenja mjera dubinske analize za članove otvorenih i zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova iz čl. 14. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon). (mirovinsko društvo, siječanj 2015.)

Odgovor:

Člankom 14. Zakona određene su iznimke od provođenja mjera dubinske analize kod određenih proizvoda, među inim i kod mirovinskih društava i to :

- pri sklapanju polica mirovinskog osiguranja ukoliko ne postoji klauzula o ustupanju i polica se ne može koristiti kao instrument osiguranja,
- pri sklapanju ugovora sa zatvorenim mirovinskim fondovima koji osigurava mirovine zaposlenicima gdje se doprinosi uplaćuju putem odbitka iz plaće
-

Slijedom navedene zakonske odredbe može se zaključiti da se navedena zakonska odredba odnosi isključivo na zatvorene mirovinske fondove.

Članak 16. – Pribavljanje podataka od strane obveznika

1. Kako će postupati obveznik – banka, u smislu odredbi čl. 16. i 24. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (“Narodne novine” br. 87/08) u situacijama kada jedna fizička osoba u svojstvu nalogodavatelja uplaćuje gotovinu na šalteru u iznosu 105.000 kuna ili više i pri tome se koristi nalogom (uplatnicom), a na nalogu (uplatnici) su navedeni podaci o uplatitelju fizičkoj osobi koja je različita od nalogodavatelja. Da li je postupanje istovjetno u slučaju transakcija u iznosu od 105.000 kuna i više i transakcija u iznosu od 200.000 kuna i više, odnosno kako postupiti kod transakcija manjih od 105.000 kuna? (banka, studeni 2011.)

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 16. st. 1. toč. 1. Zakona, prilikom obavljanja dubinske analize stranke, obveznik je dužan prikupiti sljedeće podatke: ime i prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, identifikacijski broj, te naziv, broj i naziv izdavatelja identifikacijske isprave za fizičku osobu koja obavlja transakciju, odnosno za koju se obavlja transakcija. Nadalje, napominjemo da je sukladno odredbama Pravilnika o obavješćivanju Ureda o sumnjivim transakcijama, te Pravilnika o obavješćivanju Ureda o gotovinskim transakcijama, obveznik dužan prikupiti gore navedene podatke za nalogodavatelja koji obavlja transakciju (op. a. zakonski zastupnik, opunomoćenik, te u svim ostalim slučajevima kada nalogodavatelj obavlja transakciju za drugu osobu a nije u svojstvu niti opunomoćenika niti zakonskog zastupnika). Iz navedenih odredbi, proizlazi da je obveznik dužan prikupiti gore navedene podatke za nalogodavatelja (fizička osoba koja uplaćuje gotovinu na šalteru) i

za stranku za koju se obavlja transakcija (fizička osoba koja je na nalogu za plaćanje uplata/isplata navedena kao uplatitelj). Nadalje, Zakon u čl. 9. propisuje u kojim slučajevima je obveznik dužan provoditi mjere dubinske analize, a između ostalog i prikupljati podatke o nalogodavatelju odnosno stranci za koju se obavlja transakcija. Također, obveznik je dužan podatke iz čl. 16. st. 1. toč. 1. Zakona prikupiti prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa, odnosno prilikom svake transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bilo da je riječ o jednokratnoj ili povezanim transakcijama, uz napomenu da je kod transakcija (105.000,00 kuna i više) koje se obavljaju na temelju prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa, obveznik dužan samo provjeriti identitet stranke odnosno osobe koja obavlja transakciju te prikupiti podatke koji mu nedostaju. Slijedom navedenog, obveznik je dužan postupiti na gore opisani način prilikom obavljanja transakcija iznad 105.000,00 kuna, te svaki put kada posumnja u vjerodostojnost prethodno prikupljenih podataka, ili kada postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

UTVRĐIVANJE STVARNOG VLASNIKA

Zakon u čl. 24. st. 2., 3., 4. i 5. propisuje način prikupljanja podataka o stvarnom vlasniku stranke koja je pravna osoba. Jedan od propisanih načina je neposredni uvid u sudski ili drugi javni registar, uz napomenu da pri tome obveznik mora uzeti u obzir odredbe čl. 18. st. 3. i 5. Zakona. Uzimajući u obzir odredbe Zakona o sudskom registru kojima se određuju podaci koji se upisuju u sudski registar za dioničko društvo koje ima samo jednog dioničara, odnosno za društvo sa ograničenom odgovornošću, mišljenja smo da u slučajevima kada je kao osnivač domaćeg trgovačkog društva upisanog u Sudski registar navedena samo jedna fizička osoba, obveznik može utvrditi stvarnog vlasnika stranke izvodom iz web stranice Sudskog registra uz poštivanje odredbi čl. 18. st. 3. i 5. Zakona. Također, napominjemo da je čl. 16. st. 1. toč. 4. propisano da obveznik za stvarnog vlasnika treba prikupiti sljedeće podatke: ime i prezime, prebivalište, datum rođenja i mjesto rođenja (op. a. iz sudskog registra dostupni podaci o imenu, prezimenu i OIB).

2. Je li potrebno automatizmom pribaviti podataka o izvoru sredstava klijenta ili tek po saznanju, ukoliko se kod klijenta radi o povećanom riziku? (društvo za osiguranje, lipanj 2013.)

Odgovor:

Iz stipulacije čl. 7. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) proizlazi da je obveznik dužan izraditi analizu rizika i pomoću te analize odrediti ocjenu rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije u odnosu na moguće zlouporabe vezane za pranje novca ili financiranje terorizma, kao i to da je navedenu analizu i procjenu rizika dužan usklađivati sa smjernicama koje će donositi nadležna nadzorna tijela, u konkretnom slučaju Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga - HANFA. Sukladno odredbama čl. 8. Zakona propisano je da dubinska analiza stranke, među inim obuhvaća i stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozornu praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni. Nadalje, čl. 26. Zakona određena je obveza primjene mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa za sve obveznike i sve stranke, s tim da se u st. 1. toč. 2. navodi da je obveznik dužan pratiti poslovne aktivnosti koje stranka obavlja kod njega primjenjujući, između ostalog i mjeru praćenja i provjeravanja usklađenosti izvora sredstava s predviđenim izvorom sredstava koji je stranka navela pri uspostavljanju poslovnog odnosa kod obveznika. Nastavno tome, čl. 26. st. 3. Zakona navodi da je obveznik dužan osigurati da opseg, odnosno učestalost provođenja mjera praćenja poslovnog odnosa bude prilagođen riziku pranja novca ili financiranja terorizma kojem je obveznik izložen tijekom obavljanja pojedinog posla, odnosno pri poslovanju s pojedinom strankom. Uzimajući u obzir navedeno, provođenje odgovarajućih mjera dubinske analize (pojednostavljena, standardna ili pojačana), ovisiti će o procjeni rizika pojedine stranke, poslovnog odnosa ili transakcije. Isto tako, uzimajući u obzir činjenicu da samim Zakonom nije izriekom propisana obveza pribavljanja podatak o izvoru sredstava (op. čl. 8. Zakona) može se prihvatiti mogućnost obveze prikupljanja navedenog podataka u slučajevima kada se radi o klijentu, transakciji ili poslovnom odnosu kod kojeg postoji povećan rizik od pranja novca ili financiranja terorizma. Međutim, mišljenja smo da bi prikupljanje podataka o izvoru sredstava obveznicima pomoglo prilikom provođenja mjera dubinske analize odnosno boljeg poznavanja svojih klijenata.

Članak 17. – Utvrđivanje i provjera identiteta fizičke osobe

1. Uzimajući u obzir odredbe čl. 17. i 18. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) na koji način će obveznici provesti identifikaciju klijenata koji se bave samostalnom djelatnošću/poljoprivrednici, odnosno koje je članke Zakona o sprječavanju pranja novca potrebno primijeti za identifikaciju ovih klijenata. (*banka, travanj 2011.*)

Odgovor:

Članak 17. st. 4. Zakona propisuje da obveznik utvrđuje i provjerava identitet fizičke osobe koje se bave drugom samostalnom djelatnošću na način da prikuplja podatke o nazivu, sjedištu i identifikacijskom broju za obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost na način kako je to propisano čl. 18. Zakona (op. a. uvidom u izvornik ili ovjereni preslik dokumentacije iz sudskog registra ili drugog javnog registra koji mu dostavi zakonski zastupnik ili opunomoćenik. Stavak 2. istog članka propisuje da dokumentacija na temelju koje je izvršena identifikacija ne smije biti starija od 3. mjeseca. Obveznik u svom upitu navodi da u praksi za određene kategorije stranaka nije moguće izvršiti provjeru podataka neposrednim uvid u sudski ili drugi javni registar jer isti nisu registrirani niti upisan u javno dostupnim registrima. Slijedom navedenog, kao i činjenice da navedene kategorije stranaka nisu registrirane pri sudskom ili drugom javnom registru, mišljenja smo da obveznik u navedenim slučajevima identifikaciju može izvršiti temeljem dokumentacije koje je izdalo nadležno tijelo koje je nadležno za izdavanje dozvole za rad (op.a. Revizorska komora, Odvjetnička komora, državni i županijski uredi Ministarstva poljoprivrede i vodnog gospodarstva – Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i dr.). Također, napominjemo da dostavljena dokumentacija u navedenim i sličnim slučajevima može biti starija od tri mjeseca pod uvjetom da obveznik mora od zakonskog zastupnika ili opunomoćenika prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije tražiti pisanu izjavu u kojoj se navodi da nije došlo do promjena u smislu identifikacijskih podataka od trenutka izdavanja takvog dokumenta od strane nadležnog tijela.

2. Pitanje u svezi utvrđivanja identiteta fizičke osobe i zastupnika pravne osobe – podatak o OIB-u:
 - je li postupak pribavljanja podatka o identifikacijskom broju putem Interneta–OIB-u fizičke osobe i zakonskog zastupnika pravne osobe, korištenjem pri tome broja osobne iskaznice dotične fizičke osobe, u skladu sa odredbama čl. 17. i čl. 19. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma «Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) – Utvrđivanje i provjera identiteta fizičke osobe, ili se do tog podatka treba doći isključivo iz Potvrde o OIB-u, koju bi stranka trebala priložiti. (*banka, listopad 2011.*)

Odgovor:

Mišljenja smo da je prikupljanje podataka o osobnom identifikacijskom broju OIB putem Internet stranice www.oib.hr prihvatljiv način utvrđivanja i provjere identiteta stranke, te da je takav način u skladu sa odredbama Zakona koje se odnosi na mjeru utvrđivanja i provjeru identiteta stranke.

3. Može li se kao dokaz o utvrđivanju i provjeri identiteta fizičke osobe (domaći i strani državljani), osim osobne iskaznice i putovnice može prihvatiti i vozačka dozvola? (*ovlašteni mjenjač, svibanj 2013.*)

Odgovor:

Odredbom čl. 17. st. 1. Zakona propisano je da se provjera identiteta provodi prikupljanjem podataka iz čl. 16. st. 1. toč. 1 Zakona i to uvidom u službeni osobni dokument stranke u njezinoj prisutnosti. Sukladno odredbi čl. 1. Zakona o osobnoj iskaznici («Narodne novine br. 11/02, 122/02 i 31/06 Odluka

Ustavnog suda RH) propisano je da je osobna iskaznica javna isprava kojom državljanin Republike Hrvatske dokazuje identitet, hrvatsko državljanstvo, spol, datum rođenja, prebivalište i adresu stanovanja. Nadalje, odredbom čl. 1. Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana ("Narodne novine" br. 77/99, 133/02, 48/05 i 74/09) propisano je da je putna isprava javna isprava kojom se dokazuje identitet i hrvatsko državljanstvo, dok je Zakonom o sigurnosti prometa na cestama («Narodne novine» br. 67/08, 48/10 Odluka Ustavnog suda RH i 74/11) propisano da je vozačka dozvola javna isprava koju je izdalo nadležno državno tijelo i kojom se dokazuje pravo upravljanja određenim kategorijama vozila. Slijedom naprijed navedenog, mišljenja smo da bi obveznik prilikom provođenja mjere utvrđivanja i provjere identiteta stranke (op. državljanin Republike Hrvatske) trebao izvršiti uvid u osobnu iskaznicu ili putovnicu. U odnosu na identifikaciju stranih državljana, mišljenja smo da bi se mjera utvrđivanja identiteta stranke trebala provoditi uvidom u putnu ispravu (op. putovnicu), obzirom da se istom dokazuje i identitet i državljanstvo. Podredno navodimo, da se nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, odnosno nakon 01. srpnja 2013. godine utvrđivanje identiteta državljanin zemalja članica EU može provoditi i uvidom u osobnu iskaznicu.

Članak 18. – Utvrđivanje i provjera identiteta pravne osobe

- 1. Moraju li obveznici primjene Zakona na dokumentaciju kojom se utvrđuje identitet strane pravne osobe moraju pribavljati i apostille (u odnosu na strane pravne osobe koje su registrirane u državama kod kojih postoji potreba za dodatnom legalizacijom javnih isprava)? Obveza pribavljanja apostilla na dokumentaciju o identitetu stranke nije izrijekom propisana navedenom odredbom čl. 18. zakona, međutim, moguće je tumačenje da je apostille potreban kao dodatna formalna ovjera predmetnih javnih isprava. Ukoliko je odgovor potvrđan, da li su obveznici primjene Zakona u iznimnim slučajevima ovlašteni osloboditi pojedine stranke ove obveze, temeljem svoje subjektivne procjene konkretnog slučaja? (odvjetničko društvo/odvjetnik, ožujka 2011.)**

Odgovor:

Odredbama čl. 18. Zakona propisano je utvrđivanje i provjera identiteta pravne osobe, te je u stavku 1. istog članka utvrđeno da obveznik utvrđuje i provjerava identitet stranke koja je pravna osoba prikupljanjem podataka iz čl. 16. st. 1. toč. 5. Zakona uvidom u izvornik ili ovjereni preslik dokumentacije iz sudskog ili drugog javnog registra. Nadalje, čl. 18. st. 6. Zakona propisano je da obveznik prilikom provjere identiteta stranke na osnovi stavka 1. i 3. istog članka, mora prethodno provjeriti prirodu registra iz kojeg će uzeti podatke za provjeru identiteta. Nadalje, odredbama čl. 27. Zakona propisano je da ako strana pravna osoba kod obveznika ima uspostavljen poslovni odnos ili provodi transakcije, obveznik je dužan redovito najmanje jednom godišnje, a najkasnije nakon isteka jedne godine od posljednje dubinske analize stranke, izvršiti ponovnu godišnju dubinsku analizu strane pravne osobe. Također, bitno je napomenuti da je obveznik sukladno odredbama čl. 8. st. 1. toč. 2. Zakona, a u svezi čl. 24. Zakona, dužan utvrditi i podatke o stvarnom vlasniku pravne osobe. Navedeno je bitno upravo iz razloga navedenih u čl. 27. st. 3. Zakona kojim je utvrđena, među inim mjerama ponovne dubinske analize, i mjera prikupljanja i provjeravanja podataka o stvarnom vlasniku strane pravne osobe. Odredbama čl. 1. Konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava od 05. listopada 1961. godine (dalje u tekstu: Konvencija) propisano je na koje javne isprave se Konvencija odnosi, što se smatra stranom javnom ispravom, kao i to na koje javne isprave se ne primjenjuje navedena Konvencija. Nadalje, odredbom čl. 2. Konvencije propisano je da legalizacija predstavlja potvrđivanje, odnosno ovjeru potpisa i pečata isprave koja će se koristiti. Zaključno, uzimajući u obzir naprijed navedene odredbe Zakona i Konvencije, mišljenja samo da obveznik prilikom provođenja mjere utvrđivanja i provjere identiteta strane pravne osobe, od iste nije u obvezi pribaviti apostille navedene dokumentacije, obzirom da se apostillom ne potvrđuje sadržaj dokumenata, već se ovjerava samo potpis i pečat istih.

- 2. Je li potrebno da banka pri provjeri identiteta stranke a koja je pravna osoba mora prethodno provjeriti i prirodu registra iz kojeg će uzeti podatke za provjeru identiteta? (banka, listopada 2013.)**

Odgovor:

Sukladno čl. 18. stavak 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), identitet stranke koja je pravna osoba obveznik utvrđuje i provjerava prikupljanjem propisanih podataka uvodom u izvornik ili ovjereni preslik dokumentacije iz sudskog ili drugog javnog registra. Kao alternativu uvodu u izvornik ili ovjereni preslik navedenih dokumenata, Zakon je u čl. 18. st. 3. propisao mogućnost da se identitet stranke utvrdi neposredni uvidom u sudski registar ili drugi javni registar. U oba slučaja u provjeri identiteta stranke, obveznik je dužan prethodno provjeriti prirodu registra iz kojeg će uzeti podatke za provjeru identiteta. Na javne registre primjenjuju se određena zajednička načela, između ostalog načelo javnosti i istinitosti. Načelom javnosti određen je opseg javnosti pojedinog registra i uvida u registrima, te istinitosti i potpunosti podataka koji se upisuju u registre.

3. Na koji se način može utvrditi identitet zakonskog zastupnika pravne osobe, a na koji način identitet ovlaštenog potpisnika po računima pravne osobe (kad su zakonski zastupnik i ovlašteni potpisnik različite osobe) u slijedećim slučajevima:

- c. kada se prvi put uspostavlja poslovni odnos s pravnom osobom
- d. kada je poslovni odnos s pravnom osobom već uspostavljen, ali je došlo do promjene zakonskog zastupnika odnosno kada se naknadno po računu žele dostaviti novi potpisnici. (*banka ožujak 2014*)

Odgovor:

Odredbom čl. 19. Zakona propisano je da obveznik utvrđuje i provjerava identitet zakonskog zastupnika pravne osobe prikupljanjem podataka iz čl. 16. st. 1. toč. 1. Zakona i to uvidom u osobni dokument zakonskog zastupnika u njegovoj nazočnosti. Slijedom toga, u situacijama kada se prvi puta uspostavlja poslovni odnos s pravnom osobom kao i u slučaju kada je poslovni odnos s pravnom osobom već uspostavljen, ali je došlo do promjene zakonskog zastupnika, mišljenja smo da je obveznik dužan utvrditi i provjeriti identitet zakonskog zastupnika u njegovoj nazočnosti. U slučajevima kada zakonski zastupnik prilikom utvrđivanja i provjere identiteta nije osobno nazočan kod obveznika (op. strana pravna osoba, nerezident) obveznik u navedenom slučaju primjenjuje odredbe čl. 33. Zakona kojim su propisane pojačane mjere dubinske analize za slučaj nenazočnosti stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta. Nastavno navedenom, upućujemo i na *Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac* izdane od Hrvatske narodne banke u lipnju 2012. godine, koje u poglavlju 3.3.3. Utvrđivanje i provjera identiteta stanke koja nije osobno nazočna utvrđuju niz dodatnih mjera (isprave, podaci, dokumentacija) kako za fizičke tako i za pravne osobe kada je u pitanju provjera identiteta. Obzirom da se za pravnu osobu, među inom dokumentacijom, pribavlja i potpisni karton, iz čijeg sadržaja proizlazi koje su osobe ovlaštene od strane zakonskog zastupnika za postupanje po predmetnom računu, smatramo da je za navedene osobe potrebno pribaviti podatke iz čl. 16. st. 1. toč. 1. Zakona, no u ovom slučaju nije potrebno da iste budu prisutne prilikom utvrđivanja njihova statusa ovlaštenog potpisnika po računu.

Članak 21. – Utvrđivanje i provjera identiteta drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata

1. **Može li inozemna pravna osoba doznačiti novac domaćoj pravnoj osobi, te da nakon toga, ista izvrši plaćanje carine i PDV-a u ime inozemne pravne osobe?** (*revizori, svibanj 2013.*)

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih

ograničenja. Stavkom 4. istoga članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Također želimo uputiti i na članak 42. stavak 1. Zakona koji kaže da je obveznik dužan suzdržati se od provođenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma. O takvoj transakciji obveznik je dužan bez odgode, prije izvršenja transakcije, obavijestiti Ured i u obavijesti navesti razloge za sumnju na pranje novca odnosno financiranje terorizma te također navesti rok u kojem se transakcija treba izvršiti. Nadalje odredbom članak 43. Zakona, a vezano za složene i neobične transakcije, propisano je da su obveznici dužni obratiti posebnu pozornost na sve složene i neobično velike transakcije, kao i na svaki neuobičajeni oblik transakcija koje nemaju očiglednu ekonomsku ili vidljivu pravnu svrhu te u slučaju kada u odnosu na njih još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Nastavno tome obveznici su dužni analizirati pozadinu i svrhu takvih transakcija i rezultate takvih analiza u pisanom obliku evidentirati, kako bi bili dostupni na zahtjev Ureda i ostalih nadzornih tijela.

Sukladno gore navedenom a u odnosu na djelokrug Zakona i rad Ureda za sprječavanje pranja novca, smatramo da, ako sukladno odredbama Zakona i procjeni smatrate da se u konkretnom slučaju ne bi radilo o sumnjivoj transakciji, nema zapreka za provođenje navedene doznake. Nadalje, ne možemo ulaziti u ocjenu da li prema zakonima koji reguliraju vašu djelatnost postoje odredbe koje bi utjecale na provođenje navedene doznake.

- 2. Prema odredbama članka 21. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), uz mjere provedbe identiteta drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata, je li potrebno od osobe ovlaštene za zastupanje tražiti i punomoć, obzirom na to da je ista upisana u sudski registar kao osoba ovlaštena za zastupanje (osiguravajuće društvo, travanj 2013.)**

Odgovor:

Odredbom čl. 21. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), propisano je da obveznici dužni kod udruga, zaklada, fundacija i ostalih pravnih osoba koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost, kao i kod vjerskih zajednica i udruga koje nemaju svojstvo pravne osobe te drugih subjekata koji nemaju pravnu osobnost, ali samostalno nastupaju u pravnom prometu:

1. Utvrditi i provjeriti identitet osobe ovlaštene za zastupanje odnosno zastupnika,
2. Pribaviti punomoć za zastupanje
3. Prikupiti podatke iz čl. 16. st. 1. toč. 1., 2. i 6. ovog Zakona.

Obzirom na to da ste od stranke prikupili podatke sukladno Zakonu, nije potrebno da od osobe koja je ovlaštena za zastupanje tražite i punomoć, obzirom na to da iz izvotka iz Sudskog registra proizlazi da je predmetna osoba ovlaštena nastupati u ime i za račun zadruga.

Članak 23. – Stvarni vlasnik stranke

- 1. Treba li je obveznik – banka, sukladno odredbama čl. 23. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), za društvo u stečaju koje kod banke otvara račun, treba pribaviti podatke o stvarnim vlasnicima društva u stečaju? (banka, ožujak 2010.)**

Odgovor:

Stečajni zakon («Narodne novine» broj 44/96, s izmjenama i dopunama NN 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04 i 82/06, dalje u tekstu: SZ), u članku 89. propisuje da danom otvaranja stečajnog postupka prava tijela dužnika pravne osobe prestaju i prelaze na stečajnog upravitelja. Sukladno odredbama članka 145. stavka 1. SZ propisano je da je stečajni upravitelj nakon otvaranja stečajnog

postupka dužan cjelokupnu imovinu koja ulazi u stečajnu masu uzeti u posjed i njome upravljati. Nadalje, člankom 146. SZ propisano je da se danom otvaranja stečajnog postupka gase svi računi dužnika i prestaju prava osoba koje su bile ovlaštene raspolagati imovinom dužnika na tim računima kao i dužnost stečajnog upravitelja da otvori novi račun dužnika te odredi osobe koje će biti ovlaštene raspolagati sredstvima na tim računima.

Članak 23. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma propisuje da se stvarnim vlasnikom pravne osobe smatra fizička osoba koja je konačni vlasnik pravne osobe ili koja kontrolira pravnu osobu izravnim ili neizravnim vlasništvom ili fizička osoba koja ima kontrolu nad dovoljnim postotkom dionica ili glasova u toj pravnoj osobi, a zadovoljavanjem tog uvjeta smatra se postotak od 25% plus jedna dionica. Uzimajući u obzir odredbe Stečajnog zakona smatramo da u slučaju provođenja stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom obveznik nije dužan prikupljati podatke o stvarnom vlasniku obzirom da je stečajni upravitelj zakonski zastupnik stečajnog dužnika koji u potpunosti kontrolira, upravlja i donosi poslovne odluke, te da stvarni vlasnici od trenutka otvaranja stečajnog postupka nemaju više nikakav utjecaj na poslovanje te pravne osobe.

Slijedom iznesenog proizlazi da obveznik može (op. kod društva u stečaju) kao podatak o stvarnom vlasniku koristiti podatak zakonskog zastupnika u navedenom slučaju podatak o fizičkoj osobi - stečajnom upravitelju.

2. Koji su drugi načini na koje fizička osoba kontrolira poslovni subjekt, a nema vlasništvo 25% + 1 dionica? (op. primjer) (banka, listopad 2011.)

Odgovor:

Odredbe Zakona kao jednu od mjera dubinske analize stranke propisuju utvrđivanje i provjeru identiteta stvarnog vlasnika stranke, pri čemu pojam stvarnog vlasnika stranke koja je pravna osoba označava fizičku osobu koja je konačni vlasnik stranke odnosno koja nadzire ili na drugi način upravlja pravnom osobom (čl. 3. toč. 24. Zakona). U čl. 23. Zakona detaljnije je propisano tko se smatra stvarnim vlasnikom stranke, navodeći između ostalog i fizičku osobu koja na neki drugi način kontrolira upravu pravne osobe. Kao primjer takve kontrole možemo navesti situacije u kojima fizička osoba indirektno pribavlja sredstva pravnoj osobi, na osnovu čega ta fizička osoba može steći mogućnost kontrole, savjetovanja ili na drugi bitan način utjecati na upravu pravne osobe.

Nadalje, odredbe čl. 5. Zakona o preuzimanju dioničkih društava («Narodne novine» broj 109/07) propisuju da se smatra da fizička i/ili pravna osoba kontrolira pravnu osobu ako ima:

1. neposredno ili posredno više od 25% udjela u temeljnom kapitalu pravne osobe,
2. neposredno ili posredno više od 25% glasačkih prava u glavnoj skupštini pravne osobe,
3. pravo upravljanja poslovnim i financijskim politikama pravne osobe na temelju ovlasti iz statuta ili sporazuma,
4. neposredno ili posredno prevladavajući utjecaj na vođenje poslova i donošenje odluka.

Također i u Upitniku za klijente pravne osobe – Podaci o beneficijarnim/stvarnim vlasnicima klijenta objavljenom na web stranicama HUB-a, navedeno je kako se stvarnim/beneficijarnim vlasnicima pravnih osoba smatra i svaka fizička osoba koja na drugi način ima utjecaj na upravu pravne osobe i koja kontrolira donošenje financijskih i poslovnih odluka. Obzirom da je izražena molba da se vezano za ovaj upit navede i konkretan primjer, smatramo kako bi i sami obveznici iz svoje dosadašnje prakse primjene Zakona mogli ukazati na neke uočene primjere u kojima fizička osoba kontrolira poslovni subjekt, a nema vlasništvo 25%+ 1 dionica. Kada je riječ o obvezi utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke, posebno ističemo kako Zakon nigdje izriječno ne navodi da obveznik nije dužan utvrditi identitet fizičke osobe stvarnog vlasnika stranke ako je vlasništvo u pravnoj osobi podijeljeno na dijelove manje od 25%.

3. Ukoliko klijent banke u Izjavi zakonskog zastupnika ili opunomoćenika (op. utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke) ne navede konačne vlasnike – fizičke osobe, da li tada, pod preduvjetom da se ne radi o društvima čijim se financijskim instrumentima trguju na burzi ili uređenom javnom tržištu, obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos s navedenom strankom? (banka, siječanj 2012.)

Odgovor:

Kada banka nije u mogućnosti doći do podataka o stvarnom vlasniku stranke, pod uvjetom da se ne radio o društvima čijim se financijskim instrumentima trguje na burzi ili uređenom javnom tržištu, mišljenje je da banka ne smije uspostaviti poslovni odnos sa strankom te u tom smislu mora mijenjati svoje procedure rada.

4. Je li potrebno utvrđivati stvarnog vlasnika stranke za društvo koje je u stečaju (banka, veljača 2013.)

Odgovor:

Stečajni zakon («Narodne novine» broj 44/96, s izmjenama i dopunama NN 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04 i 82/06, dalje u tekstu: SZ), u članku 89. propisuje da danom otvaranja stečajnoga postupka prava tijela dužnika pravne osobe prestaju i prelaze na stečajnoga upravitelja. Sukladno odredbama članka 145. stavka 1. SZ propisano je da je stečajni upravitelj nakon otvaranja stečajnoga postupka dužan cjelokupnu imovinu koja ulazi u stečajnu masu uzeti u posjed i njome upravljati. Nadalje, člankom 146. SZ propisano je da se danom otvaranja stečajnoga postupka gase svi računi dužnika i prestaju prava osoba koje su bile ovlaštene raspolagati imovinom dužnika na tim računima kao i dužnost stečajnoga upravitelja da otvori novi račun dužnika te odredi osobe koje će biti ovlaštene raspolagati sredstvima na tim računima.

Članak 23. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma propisuje da se stvarnim vlasnikom pravne osobe smatra fizička osoba koja je konačni vlasnik pravne osobe ili koja kontrolira pravnu osobu izravnim ili neizravnim vlasništvom ili fizička osoba koja ima kontrolu nad dovoljnim postotkom dionica ili glasova u toj pravnoj osobi, a zadovoljavanjem tog uvjeta smatra se postotak od 25% plus jedna dionica. Uzimajući u obzir odredbe Stečajnoga zakona smatramo da u slučaju provođenja stečajnoga postupka nad stečajnim dužnikom obveznik nije dužan prikupljati podatke o stvarnom vlasniku obzirom da je stečajni upravitelj zakonski zastupnik stečajnoga dužnika koji u potpunosti kontrolira, upravlja i donosi poslovne odluke, te da stvarni vlasnici od trenutka otvaranja stečajnoga postupka nemaju više nikakav utjecaj na poslovanje te pravne osobe. Slijedom navedenog proizlazi da obveznik može (op. kod društva u stečaju) kao podatak o stvarnom vlasniku koristiti podatak zakonskog zastupnika u navedenom slučaju podatak o fizičkoj osobi - stečajnom upravitelju.

5. Potencijalni klijent društva ja pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj – tvrtka B d.o.o.. Tvrtka B ima slijedeću vlasničku strukturu

- a. 50% vlasnik je pravna osoba sa sjedištem u Sloveniji – tvrtka A d.o.o. Većinski vlasnik tvrtke A je slovenska fizička osoba (ima preko 50% vlasništva)
- b. 25% vlasnik je pravna osoba sa sjedištem u Sloveniji – tvrtka C d.o.o.. Većinski vlasnik tvrtke C je tvrtka A (ima 57,13% vlasništva)
- c. 25% vlasnik je pravna osoba sa sjedištem u Sloveniji – tvrtka D d.o.o. Većinski vlasnik tvrtke D je tvrtka B (ima preko 50% vlasništva)

Prema strukturi je nedvojbeno utvrđeno da je konačni vlasnik tvrtke B fizička osoba – slovenski državljanin, koji je i prokurist tvrtke B. Kako smo dobili informaciju da je navedena fizička osoba konačni vlasnik sredinom 2013. godine nepravomoćno osuđena za gospodarski kriminal u Republici Sloveniji (uvjetna kazna na 2 godine), je li u skladu sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma smije uspostaviti poslovni odnos s tvrtkom B d.o.o.? (leasing društvo, travanj 2014).

Odgovor:

Odredbom čl. 13. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („NN“ br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) propisano je da ukoliko obveznik ne može provesti mjere dubinske analize iz čl. 8. st. 1. Zakona, ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već

uspostavljeni poslovni odnos. Dok je odredbom st. 2. istog članka propisano da će obveznik, u slučaju iz st. 1. Zakona, obavijestiti Ured o odbijanju ili prekidu poslovnog odnosa i odbijanju izvršenja transakcije sa svim do tada prikupljenim podacima o stranci ili transakciji sukladno čl. 42. Zakona. Iz sadržaja Vašeg upita proizlazi da ste sukladno relevantnim odredbama Zakona utvrdili identitet stvarnog vlasnika predmetne pravne osobe. Nadalje, odredba čl. 42. st. 1. Zakona kaže da je obveznik dužan suzdržati se od provođenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma. O takvoj transakciji obveznik je dužan bez odgode, prije izvršenja transakcije, obavijestiti Ured i u obavijesti navesti razloge za sumnju na pranje novca, odnosno financiranje terorizma, te također navesti rok u kojem se transakcija treba izvršiti. Podredno ukazujemo i na činjenicu da su od strane Hrvatske gospodarske komore, Udruženja leasing društava u svibnju 2009. godine doneseni Indikatori za prepoznavanje sumnjivih stranaka i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca, a koje Vam dostavljamo u prilogu.

Nastavno navedenom, Ured za sprječavanje pranja novca ne može ulaziti u ocjenu da li će neki od obveznika sklopiti ili ne poslovni odnos sa strankom/klijentom odnosno obveznik sam procjenjuje koliko je ili nije neki od potencijalnih klijenata rizičan za poslovanje. Podredno navodimo, da ukoliko obveznik sklopi poslovni odnos s predmetnom pravnom osobom dužan je za istu odrediti ocjenu rizika (visok, srednji, neznatan) te slijedom toga provesti i odgovarajuće mjere dubinske analize (standardna, pojačana, pojednostavljena). Upućujemo i na Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga iz rujna 2009. godine (<http://www.hanfa.hr/getfile/39348/SMJERNICE%20ZA%20PROVODENJE%20ZAKONA%20O%20SPRJECAVANJU%20PRANJA%20NOVCA%20I%20FINANCIRANJA%20TERORIZMA.pdf>).

Članak 24. – Utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke

- 1. Je li obveznik – banka, sukladno odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), može nastaviti poslovni odnos sa strankom – klijentom, u slučaju da stranka ne dostavi dokumentaciju iz koje bi bio razvidan krajnji stvarni vlasnik? (banka, veljača 2010.)**

Odgovor:

Člankom 24. stavkom 5. propisano je da ako uvidom u izvornike ili ovjerene preslike isprava iz sudskog ili drugog javnog registra iz objektivnih razloga nije moguće prikupiti nedostajuće podatke stvarnog vlasnika stranke koja je pravna osoba, obveznik prikuplja podatke neposredno iz izjave dane u pisanom obliku zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke. Stavak 6. istog članka propisuje da obveznik mora prikupiti podatak o konačnim stvarnim vlasnicima te da prikupljene podatke provjerava na način koji mu omogućuje poznavanje strukture vlasništva i kontrolu stranke u stupnju koji, ovisno o procjeni rizika, odgovara kriteriju zadovoljavajućeg poznavanja stvarnog vlasnika. Uvidom u Izjavu o stvarnom vlasniku zakonskog zastupnika trgovačkog društva, evidentno je da su prema propisima nadležnog registra Belize podaci o vlasnicima društva tajni i da nadležna tijela te države takve podatke ne izdaju. Nadalje prema Izjavi o stvarnom vlasniku društva evidentno je da se kao stvarni vlasnik navodi drugo trgovačko društvo, te da nije utvrđena fizička osoba – stvarni vlasnik društva. Slijedom navedenog, budući da navedene Izjave ne sadrže podatke o stvarnom vlasniku koje je obveznik dužan prikupiti, mišljenja smo da nije zadovoljen uvjet iz članka 24. stavka 6. Zakona. Trgovački registri u off shore područjima ne objavljuju podatke o stvarnim vlasnicima trgovačkih društava, međutim, ovaj podatak ne smije biti tajan za obveznika u kojem društvo uspostavlja ili ima uspostavljen poslovni odnos. Nadalje, prema odredbama članka 13. Zakona, obveznik koji ne može utvrditi i provjeriti identitet stvarnog vlasnika stranke, ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos te o istom obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca, sa svim prikupljenim podacima o stranci sukladno članku 42. Zakona.

Slijedom svega navedenog, mišljenja smo da se ne mogu prihvatiti priložene Izjave i na osnovu njih dalje poslovati s navedenim društvima.

- 2. Je li, sukladno odredbama čl. 24. st. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), javnobilježnička potvrda o članovima trgovačkog društva valjan i prihvatljiv način utvrđivanja stvarnog vlasnika? (banka, srpanj 2010.)**

Odgovor:

Člankom 8. st. 1. toč. 3. Zakona kao jedna od mjera dubinske analize stranke propisana je i mjera utvrđivanje i provjere identiteta stvarnog vlasnika stranke. Sukladno odredbama članka 16. st 1. toč. 4. Zakona obveznik je dužan prikupiti sljedeće podatke o stvarnom vlasniku: ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja. Nadalje, člankom 24. Zakona propisan je način utvrđivanja i prikupljanja podataka o stvarnom vlasniku stranke. Stavkom 4. istog članka propisano je da ako uvidom u sudski registar ili drugi javni registar nije moguće prikupiti sve podatke o stvarnom vlasniku stranke koja je pravna osoba, obveznik podatke koji nedostaju prikuplja uvidom u izvornike ili ovjerene preslike dokumenata i druge dokumentacije koju je dostavio zakonski zastupnik ili opunomoćenik stranke. Uvidom u dostavljenu javnobilježničku potvrdu o članovima trgovačkog društva, vidljivo je da ista sadrži podatke o fizičkim osobama/članovima društva (op. ime i prezime, prebivalište i datum rođenja), te iznosima poslovnog udjela u postocima. Obzirom na naprijed navedeno, mišljenja samo da je u konkretnom slučaju javno bilježnička potvrda prihvatljiv i valjan dokaz za utvrđivanje podataka o stvarnom vlasniku stranke. Također, naglasili bismo da je obveznik pored navedenih podataka (ime i prezime, prebivalište i datum rođenja) dužan prikupiti i podatak o mjestu rođenja stvarnog vlasnika stranke. Ukoliko podatak o mjestu rođenja stvarnog vlasnika stranke nije moguće utvrditi iz javnobilježničke potvrde, iste je, sukladno članku 24. stavku 5. Zakona moguće pribaviti neposredno iz izjave u pisanom obliku zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke.

- 3. Tumačenje „objektivnih razloga“ zbog kojih se kod utvrđivanja stvarnog vlasnika može prihvatiti samo izjava stranke. (banka, listopad 2011.)**

Odgovor:

Odredbe čl. 24. Zakona propisuju načine utvrđivanja identiteta stvarnog vlasnika pravne osobe:

- uvidom u izvornike/ovjerene preslike isprava iz sudskog/javnog registra;
- neposrednim uvidom u sudski/javni registar;
- uvidom u dokumente ili poslovnu dokumentaciju podnesenu od strane zakonskog zastupnika/opunomoćenika;
- neposredno iz pisane izjave zakonskog zastupnika/opunomoćenika.

U praktičnoj primjeni navedene odredbe Zakona moguće su situacije u kojima iz javnih registara i iz priložene poslovne dokumentacije nije moguće ili bi bilo izrazito otežano identificirati fizičku osobu stvarnog vlasnika pravne osobe (npr. stranka je pravna osoba registrirana u offshore financijskom centru). Za takve situacije Zakon je predvidio mogućnost da podatke o fizičkoj osobi stvarnom vlasniku stranke obveznik prikupi neposredno iz pisane izjave zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke.

- 4. Ukoliko leasing društvo ima klijenta registriranog u Republici Hrvatskoj kao društvo s ograničenom odgovornošću ili dioničko društvo bez burzovne kotacije, a takvog je klijenta razvrstalo u kategoriju visoko rizičnog klijenta iz razloga što ne može utvrditi stvarne vlasnike (vlasnik društva u RH je poduzeće iz inozemstva, a vlasnik tog poduzeća u inozemstvu je treće poduzeće ili fizička osoba u inozemstvu koja sjedište može imati u off shore zonama ili zemljama koje nisu u off shore zoni, što leasing društvo ne zna niti može utvrditi), mora li leasing društvo o takvim klijentima i njihovim**

transakcijama izvijestiti Ured za sprječavanje pranja novca kao potencijalno sumnjive transakcije jer je klijent razvrstan u zonu visokog rizika? Vezano uz gore navedeno, leasing društvo nema blagajnu (znači niti gotovinskih transakcija). Svaka transakcija u leasing dolazi ili odlazi bezgotovinski preko matične poslovne banke, koja tada treba prije leasing društva identificirati sumnjivu transakciju. Da li je opravdano razvrstavanje klijenata u zonu visokog rizika jer su leasing društvu nepoznati podaci o stvarnim vlasnicima, ali svaka transakcija prije leasing društva mora proći sustav identifikacije leasing društvu nadređene banke u kojoj leasing društvo jedino ima kunski i devizni račun? (leasing, prosinac 2011.)

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 8. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), utvrđivanje i provjera stvarnog vlasnika stranke je jedna od propisanih mjera u okviru dubinske analize stranke. Zakonsko određenje pojma „stvarnog vlasnika“ određuje:

- a) fizičku osobu koja je konačni vlasnik stranke odnosno koja nadzire ili na drugi način upravlja pravnom osobom ili drugim subjektom (ako je stranka pravna osoba);
- b) fizičku osobu koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja aktivnost (ako je stranka fizička osoba).

Članak 24. Zakona propisuje da stvarnog vlasnika stranke koja je pravna osoba, obveznik utvrđuje na sljedeće načine:

- uvidom u izvornike ili ovjerene preslike isprava iz sudskog ili drugoj javnog registra koji ne smiju biti stariji od tri mjeseca;
- neposrednim uvidom u sudski ili drugi javni registar uzimajući pri tome u obzir odredbe članka 18. St. 3. i 5. Zakona;
- uvidom u izvornike ili ovjerene preslike dokumenata i druge poslovne dokumentacije koju je obvezniku podnio zakonski zastupnik ili opunomoćenik;
- ako iz objektivnih razloga nije moguće prikupiti podatke o stvarnom vlasniku, obveznik prikuplja podatke neposredno iz izjave dane u pisanom obliku zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke.

Također, članka 13. Zakona propisuje da obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos, izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos, ako ne može provesti mjeru utvrđivanja stvarnog vlasnika. Nadalje, obveznik je dužan o takvom odbijanju ili prekidanju poslovnog odnosa i odbijanju izvršenja transakcije sa svim do tada prikupljenim podacima o stranci ili transakciji sukladno članku 42. Zakona obavijestiti Ureda za sprječavanje pranja novca. Iz gore navedenog zakonskog određenja proizlazi da obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos sa strankom za koju nije prikupio podatke o stvarnom vlasniku. Nadalje, člankom 9. Zakona propisni su slučajevi u kojim je obveznik dužan provoditi mjere dubinske analize stranke. Vezano za navode iz upita, citiramo: „svaka transakcija u leasing dolazi ili odlazi bezgotovinski preko matične banke, koja tada treba prije nas prepoznati sumnjivu transakciju“, napominjemo da Zakon propisuje širok krug obveznika koji su dužni u obavljanju svoje djelatnosti provoditi mjere i radnje radi sprječavanja pranja novca ili financiranja terorizma. Saznanja koja jedan obveznik (u ovom slučaju leasing društvo) ima o strankama ili transakcijama, a koja mogu ukazivati na postojanje sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma, ne moraju nužno biti poznata i drugim obveznicima koji imaju uspostavljeni poslovni odnos sa strankom ili za nju obavljaju transakcije.

5. Molimo tumačenje čl. 24 Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) (leasing, siječanj 2014.)

Odgovor:

Vezano za postupak utvrđivanja stvarnog vlasnika pravne osobe i poduzimanje primjerenih mjera za provjeru identiteta stvarnog vlasnika, navodimo da su odredbom čl. 24. Zakona propisani načini

utvrđivanja identiteta stvarnog vlasnika pravne osobe. U praktičnoj primjeni navedene odredbe Zakona moguće su situacije u kojima iz javnih registara i iz priložene poslovne dokumentacije nije moguće ili bi bilo znatno otežano identificirati fizičku osobu stvarnog vlasnika pravne osobe. U takvim situacijama Zakon je predvidio mogućnost da podatke o fizičkoj osobi stvarnom vlasniku stranke obveznik prikupi neposredno iz pisane izjave zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke, a što ste kao takvo već ugradili u svoj interni akt. Napominjemo da Zakon ne propisuje utvrđivanje stvarnog vlasnika poduzimanjem primjerenih mjera odnosno razumnih mjera već prikupljanjem podataka kako je to propisano člankom 24. st. 2., 3., 4. i 5. Zakona. Vezano uz pitanje što se točno podrazumijeva pod «primjerenim, odnosno razumnim mjerama» pri utvrđivanju stvarnog vlasnika upućujemo na Metodologiju za ocjenu usklađenosti s preporukama FATF-a i učinkovitosti sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma iz veljače 2013. godine, u čijem Rječniku se nalazi definicija razumnih mjera kao odgovarajućih mjera koje su razmjerne procijenjenom riziku od pranja novca i financiranja terorizma.

6. Jeli potrebno utvrditi stvarne vlasnike kod sljedećih kategorija pravnih osoba:

- **kod komora (npr. odvjetnička, liječnička, obrtnička, HGK)**
- **kod zborova (npr. studentski zbor veleučilišta u Zagrebu)**
- **kod gospodarsko-interesnih i drugih udruženja (npr. Hrvatska udruga banaka) (banka, srpanj 2015.)**

Odgovor:

Za studentske zborove koji se osnivaju sukladno Zakonu o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama mišljenja smo da se na njih treba primijeniti točka 3.3.2.1. Smjernica - Utvrđivanje stvarnih vlasnika udruga, zaklada, fundacija, vjerskih zajednica i političkih stranaka (op.a.*Smjernice Hrvatske narodne banke za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac, srpanj 2015.*).

Gospodarsko interesno udruženje pravna je osoba (trgovačko društvo) regulirana Zakonom o trgovačkim društvima. Smatramo da kod tih pravnih osoba koje nemaju temeljni kapital te obavljaju samo pomoćne djelatnosti u vezi s djelatnosti svojih članova obveza utvrđivanja stvarnog vlasnika se provodi primjenjivo, na način kao i kod udruga i drugih neprofitnih organizacija.

Na komore (obrnitička, liječnička odvjetnička, HGK i dr.) se odnosi čl. 35. st. 1. toč. 2. ZSPNFT iz čega proizlazi da obveznik za te stranke može izvršiti pojednostavljenu dubinsku analizu iz čl. 36. Zakona, da je odgovor .

Članak 25. – Prikupljanje podataka

- 1. Molimo pojašnjenje prilikom situacija vezane za prodaju investicijskog zlata koje bi se prodavali putem podružnica osnovanim u Republici Hrvatskoj (posredovanje u prometu s plemenitim metalima, srpanj 2013)**

Odgovor:

Odredbom čl. 4. st. 2. toč. 12. i toč. 15. k) Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) propisano je da su ovlaštene mjenjači, te pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću prometa plemenitih metala i dragog kamenja i proizvodima od njih, obveznici primjene mjera, radnji i postupaka za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Iz stipulacije čl. 8. Zakona proizlazi da je jedna od mjera dubinske analize i stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pažljivo praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni. Podatak o izvoru sredstava trebalo bi prikupiti prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom odnosno prilikom provođenja propisanim mjera dubinske analize, odnosno Zakonom nije propisan minimum/maksimum novčanog iznosa za utvrđivanje izvora sredstava. Odredbom čl. 9. Zakona propisano je u kojim je slučajevima obveznik dužan provoditi mjere dubinske analize. Prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom koja je fizička osoba, obrtnik ili osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, potrebno je prikupiti sljedeće

osobne podatke: ime i prezime stranke, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, te naziv i broj izdavatelja identifikacijske isprave. Ako je stranka pravna osoba, potrebno je prikupiti podatke o njezinom nazivu, sjedištu i identifikacijskom broju. Podatak o sjedištu također treba upisati za obrtnike i osobe koje obavljaju drugu samostalnu djelatnost. Identifikaciju pravne osobe potrebno je napraviti temeljem uvida u izvornik ili ovjerenu presliku izvoda iz sudskog ili drugog javnog registra. Zakonom je propisano da ove isprave ne smiju biti starije od tri mjeseca. Umjesto da dokumentaciju zatraži od stranke, obveznik može sam pribaviti izvod iz registra, (op.a.Internet stranici Sudskog registra Ministarstva pravosuđa RH <https://sudreg.pravosudje.hr>) u kojem slučaju je dužan na izvodu upisati datum uvida, te ime i prezime osobe koja je izvršila uvid. Kada stranku zastupa zakonski zastupnik ili opunomoćenik, pored podataka o stranci, potrebno je pribaviti osobne podatke zastupnika ili opunomoćenika. Nadalje, u odnosu na situaciju «da klijent kupi veću količinu investicijskog zlata preko Internet stranice i da mu se proizvod dostavi putem pošte», a kada je u pitanju situacija pod točkom 1. (op. dva načina kupnje investicijskog zlata i srebra), navodimo sljedeće. Člankom 33. Zakona propisane su dodatne mjere u okviru pojačane dubinske analize stranke koje je obveznik dužan, pored mjera dubinske analize iz članka 8. stavka 1. Zakona, provoditi u slučaju nenazočnosti stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta. Naime, u cilju smanjenja povećanog rizika pranja novca i financiranja terorizma, prema članku 33. stavku 2. Zakona, kada stranka nije fizički prisutna pri utvrđivanju i provjeri identiteta, obveznik je dužan primijeniti jednu ili više dodatnih mjera pojačane dubinske analize:

1. prikupiti dodatne isprave, podatke ili informacije na osnovi kojih provjerava identitet stranke,
2. dodatno provjeriti podnesene isprave ili ih dodatno potvrditi od strane kreditne ili financijske institucije iz članka 3. točke 12. i 13. Zakona,
3. primijeniti mjeru da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije.

Iz stavka 3. članka 33. Zakona proizlazi da je uspostavljanje samog poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke dozvoljeno samo pod uvjetom da se primjeni dodatna mjera pojačane dubinske analize iz stavka 2. točke 3. članka 33. Zakona, odnosno da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije. Mišljenja smo da bi se kod primjene mjere iz stavka 2. točke 3. navedenog članka, prvo plaćanje na tako otvoren račun u kreditnoj instituciji trebalo izvršiti prijenosom novčanih sredstava sa računa stranke kojeg je ista prethodno otvorila u nekoj drugoj kreditnoj instituciji što podrazumijeva da je identitet stranke u toj kreditnoj instituciji već utvrđen i provjeren. U odnosu na pitanje da li postoji zakon koji ograničava gotovinsku isplatu, navodimo da je odredbom čl. 39. Zakona st. 1. i 2. Zakona propisano da u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Međusobno povezanim transakcijama, u smislu članka 39. st. 2. Zakona, smatraju se višekratne gotovinske naplate po svakom sklopljenom poslu (op. zaključenom ugovoru, ispostavljenoj fakturi i sl.), a koje u zbirnom iznosu prelaze propisane limite, kao i one gotovinske naplate kod kojih je razvidno da kao takve ne proizlaze iz same prirode posla, već da se radi o namjeri izbjegavanja propisanog ograničenja.

Nadalje, st. 3. istoga članka propisano je da se ograničenje gotovinske naplate odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac, dok je st. 4. istoga članka propisano da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Iz navedenog proizlazi da se obveza bezgotovinske naplate koje prelaze propisana ograničenja odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost iz stavka 1. primaju gotov novac. Pri tom, u smislu pojmovnih odredbi iz čl. 3. istog Zakona (op. kao i Zakona o deviznom poslovanju) gotovinom se smatraju novčanice i kovani novac koji je u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja. Slijedom iznesenoga, mišljenja smo da fizička osoba/uplatitelj može kod kreditne institucije izvršiti uplatu u gotovini, te da je u tom slučaju kreditna institucija dužna pod uvjetima određenima Zakonom obaviti dubinsku analizu fizičke osobe/uplatitelja. Također upućujemo i na činjenicu da je Financijski inspektorat Republike Hrvatske glavno nadzorno tijelo nad provođenjem mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod ovlaštenih mjenjača te kod pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću prometa plemenitih metala i dragog kamenja te proizvodima od njih, kao i

to da je navedeno tijelo sukladno važećim zakonskim propisima objavilo Opće smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u rujnu 2011. godine (<http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Opce%20smjernice%20za%20provodjenje%20SPNFT.pdf>)

Članak 27. – Ponovna godišnja dubinska analiza strane pravne osobe

1. O pribavljanju koje nove punomoći se radi u čl. 27. st. 3. toč. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) u slučaju kada je uspostava poslovnog odnosa obavljena putem opunomoćenika temeljem jednokratne punomoći dane isključivo za tu namjeru (npr. odvjetniku), te o pribavljanju koje nove punomoći se radi kada se poslovni odnos uspostavio u prisutnosti zakonskog zastupnika pa nije bilo nikakve punomoći? (banka, studeni 2013.)

Odgovor:

U odnosu na primjenu odredbi čl. 27. st. 3. toč. 4. Zakona, mišljenja smo:

- da u slučajevima kada je uspostava poslovnog odnosa obavljena putem opunomoćenika temeljem jednokratne punomoći dane isključivo za tu namjeru (npr. odvjetniku), ako je iz praćenja poslovnog odnosa /transakcija stranke vidljivo da opunomoćenik koji je uspostavio poslovni odnos ne obavlja transakcije ili neke druge poslovne aktivnosti za stranku, mišljenja smo da nije potrebno pribavljati novu punomoć kako je propisano čl. 27. st. 3. toč. 4. Zakona;
- u slučajevima kada je poslovni odnos uspostavio zakonski zastupnik stranke, a ne opunomoćenik, mišljenja smo da nije potrebno primijeniti odredbe čl. 27. st. 3. toč. 4. Zakona, obzirom da iste propisuju pribavljanje nove punomoći, pozivajući se na čl. 20. Zakona kojim se propisuje utvrđivanje i provjera identiteta opunomoćenika fizičke ili pravne osobe. Vežano za slučaj iz upita obveznika potrebno je postupiti sukladno odredbama čl. 27. st. 3. toč. 2. Zakona koji propisuje prikupljanje i provjeravanje podataka o imenu i prezimenu te prebivalištu zakonskog zastupnika stranke pravne osobe iz st. 1. i 2. čl. 27. Zakona.

2. Društva za osiguranje dužna su provoditi ponovnu dubinsku analizu svojih stranaka ovisno o stupnju rizičnosti stranke svakih pet, tri ili godinu dana. Kako društva za osiguranje nisu u svakodnevnom fizičkom kontaktu sa svojim strankama i pojedine stranke vide prilikom sklapanja osiguranja i ponovno po isteku osiguranja, na koji način onda ista moraju provoditi dubinsku analizu, odnosno što da naprave s policama osiguranja kod kojih nisu uspjeli ponovno doći do ugovaratelja osiguranja i obaviti ponovnu dubinsku analizu stranke. Da li takve police treba raskidati ili je dovoljno da se u arhivi uz policu pohrani dokaz da se pokušalo doći do stranke?

Provođenje ponovne dubinske analize regulirano je čl. 27. Zakona (Ponovna godišnja dubinska analiza strane pravne osobe). Nadalje, novim Smjernicama HANFA-e za SPNFT (u primjeni od 26.01.2015.) ponovna dubinska analiza stranaka definirana je na nešto drugačiji način nego što je to bio slučaj do sada u prethodnim Smjernicama. Naime, više ne postoji odredba o provođenju ponovne dubinske analize svakih 1, 3 ili 5 godina, ovisno o rizičnosti stranke. Dakle, provođenje ponovne dubinske analize obvezno je, sukladno zakonskim obvezama, u slučaju strane pravne osobe u ulozi klijenta obveznika. Za ostale klijente ne postoji zakonska odredba u tom dijelu (niti je Smjernicama izričito definirano) te je prepušteno društvu za osiguranje da donese odluku na koji način te koliko će učestalo provoditi ponovnu dubinsku analizu svojih klijenata (izuzevši strane pravne osobe), primjerice, ovisno o utvrđenoj rizičnosti pojedinog klijenta i drugim faktorima. Pored toga, bitno je za napomenuti da su čl. 26. Zakona regulirane mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa, a kojih se zakonskih odredbi obveznici moraju pridržavati.

Poznato je da društva za osiguranje, zbog prirode svog poslovanja, nisu u svakodnevnom fizičkom kontaktu sa svojim strankama te, primjerice, pojedine stranke fizički susreću prilikom sklapanja osiguranja i ponovno po isteku osiguranja. Stoga se, vezano za provođenje dubinske analize klijenata, daje sljedeći primjer, na temelju poznavanja prakse poslovanja društava za osiguranje. Naime, pojedina društva za osiguranje dubinsku analizu svojih klijenata s kojima nisu u svakodnevnom fizičkom kontaktu provode:

1. po dolasku klijenata – fizičkih osoba u društvo za osiguranje radi promjena po polici osiguranja (npr. kada klijent dođe prijaviti promjenu adrese, prezimena, ugovoriti promjene vezano za premiju osiguranja, itd.),
2. po dolasku klijenata – fizičkih osoba u društvo za osiguranje radi plaćanja premije osiguranja,
3. pri isteku police osiguranja odnosno pri isplati štete.

Vezano za police osiguranja odnosno klijente kod kojih društvo za osiguranje nije uspjelo ponovno doći do ugovaratelja osiguranja i provesti ponovnu dubinsku analizu stranke, iste police nije potrebno raskidati, no svakako je nužno da se u popratnoj dokumentaciji uz policu osiguranja pohrane dokazi o pokušaju pribavljanja traženih podataka. Isto je nužno i bitno radi postupanja u skladu sa ZSPNFT-om te kako bi dokumentacija uz određenu policu osiguranja bila potpuna, za eventualne potrebe (unutarnjeg ili vanjskog) nadzora. Nadalje, iz saznanja vezano za praksu poslovanja samih društava za osiguranje u ovom dijelu, ista ne raskidaju gore opisane police osiguranja – raskid bi bio štetan za klijenta, a upravo je klijent slabija strana ugovora o osiguranju, čija je zaštita na prvom mjestu.

Zaključno, potrebno je poduzeti sve moguće radnje i mjere kako bi se provela (ponovna) dubinska analiza klijenata društva za osiguranje te je svakako potrebno i nužno pohraniti sve dokaze o prikupljenim podacima ili pokušaju prikupljanja potrebnih podataka, radi potpunosti dokumentacije uz pojedinu policu osiguranja i postupanja u skladu s odredbama Zakona.

3. Prilikom zaključivanja ponude životnog osiguranja provedena je dubinska analiza klijenta, kada trebamo ponovo provoditi?

Odgovor:

U zakonom određenim slučajevima, provode se posebni oblici dubinske analize stranke, odnosno pojednostavljena dubinska analiza stranke ili pojačana dubinska analiza stranke. Provođenje ponovne godišnje dubinske analize stranke nije potrebno ako su ispunjeni uvjeti iz čl. 35. Zakona za primjenu pojednostavljene dubinske analize stranke.

Provođenje ponovne dubinske analize regulirano je čl. 27. Zakona (Ponovna godišnja dubinska analiza strane pravne osobe). Nadalje, novim Smjernicama HANFA-e za SPNFT (u primjeni od 26.01.2015.) ponovna dubinska analiza stranaka definirana je na nešto drugačiji način te više ne postoji odredba o provođenju ponovne dubinske analize svakih 1, 3 ili 5 godina, ovisno o rizičnosti stranke.

Dakle, provođenje ponovne dubinske analize obvezno je, sukladno zakonskim obvezama, u slučaju strane pravne osobe u ulozi klijenta obveznika. Za ostale klijente ne postoji zakonska odredba u tom dijelu (niti je Smjernicama izričito definirano) te je prepušteno društvu za osiguranje da donese odluku na koji način te koliko će učestalo provoditi ponovnu dubinsku analizu svojih klijenata (izuzevši strane pravne osobe), primjerice, sukladno dodijeljenom rizičnom profilu pojedinog klijenta i drugim faktorima. Mjera provođenja ponovne dubinske analize stranke također je obuhvaćena i točkom 3.3. (*Dubinska analiza stranke*) te točkom 3.4 (*Praćenje poslovnih aktivnosti stranke i obavješćivanje Ureda*), odnosno točkom 3.4.1. Smjernica za SPNFT (*Mjere i učestalost praćenja poslovnog odnosa*).

Pored toga, bitno je za napomenuti da su čl. 26. Zakona regulirane mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa a kojih se zakonskih odredbi obveznici moraju pridržavati.

Zaključno, ukoliko se radi o klijentu – stranoj pravnoj osobi, tada postoje zakonske odredbe vezano za provođenje ponovne dubinske analize. Za sve ostale klijente, na društvu za osiguranje je da odluči (i propiše) način i učestalost provođenja ponovne dubinske analize.

Članak 28. – Prepuštanje dubinske analize trećoj osobi

1. **Mogu li hrvatska veleposlanstva u inozemstvu obavljati dubinsku analizu u svojstvu trećih osoba, naročito imajući pri tome u vidu način i uvjet otvaranja i vođenja računa nerezidentima prema kojoj su diplomatska i konzularna predstavništva RH i inozemstvu mogla obavljati identifikaciju fizičke osobe? (banka, studeni 2013.)**

Odgovor:

Primjena odredbi čl. 28. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), tumačenjem odredbi navedenog članka Zakona, kao i odredbi Pravilnika o uvjetima pod kojim obveznici Zakona mogu mjere dubinske analize prepustiti trećim osobama ("Narodne novine" br. 76/09, dalje u tekstu: Pravilnik), mišljenja smo da se hrvatska diplomatska i konzularna predstavništva u inozemstvu ne mogu smatrati trećim osobama kako ih definira Zakon i Pravilnik. Naime, u čl. 2. Pravilnika pobrojano je tko sve mogu biti treće osobe i vidljivo je da su na tom popisu oni subjekti u zemlji ili inozemstvu koji su i sami obveznici propisa kojim se regulira spn/ft. Nadalje, sukladno čl. 28. Zakona, propisano je da treće osobe kojima je prepustena dubinska analiza stranke ne samo da utvrđuju i provjeravaju identitet stranke, već i utvrđuju stvarnog vlasnika, te prikupljaju podatke o namjeni i prirodi poslovnog odnosa ili transakcije. Slijedom naprijed navedenog, mišljenja smo da se hrvatska diplomatska i konzularna predstavništva u inozemstvu ne mogu smatrati trećim osobama, obzirom da ista nisu obveznici Zakona odnosno provedbe mjera dubinske analize stranke.

- 2. Jeli se kao valjana identifikacija klijenta može prihvatiti identifikacija od strane Deutche Post uzimajući u obzir čl. 15. Direktive 2005/60/EZ (3. Direktiva) kao i podatak da je Deutche Post treća osoba sukladno važećoj zakonskoj regulativi Republike Njemačke. (banka, lipanj 2014.)**

Odgovor:

Odredbom čl. 2. Pravilnika propisano je da je, među inim, i kreditna institucija iz države članice Europske unije koja će u skladu s odredbama Zakona i Pravilnika provesti mjere dubinske analize stranke. Nadalje, odredbom st. 2. istog članka Pravilnika propisano je da se vanjski suradnici i zastupnici obveznika, koji za obveznika na temelju ugovornog odnosa provode dubinsku analizu, ne smatraju trećim osobama iz čl. 28. st. 1. Zakona nego se smatra da je u tom slučaju dubinsku analizu proveo obveznik Zakona. Slijedom navedenog, mišljenja smo da se predmetna identifikacija obavljena od strane Deutsche Post može prihvatiti kao valjana.

- 3. Člankom 28. st. 1. Zakona, navodi se između ostaloga, da obveznik pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom mjere dubinske analize povjeriti trećoj osobi. Leasing društvo ima zaključen ugovor o poslovnoj suradnji s određenim brojem dobavljača vozila kojim su definirane prava i obveze ugovorenih strana. Je li leasing društvo može povjeriti trećoj osobi tj. Ugovorenom partneru – dobavljaču vozila (odnosno njegovim djelatnicima) da provedu mjere dubinske analize uz potvrdu nazočnosti (u slučaju kada stranka nije nazočna prilikom potpisivanja Ugovora o leasingu ispred djelatnika leasing društva). (leasing društvo, rujan 2014)**

Odgovor:

Člankom 8. Zakona propisuje se način provedbe mjera dubinske analize stranke, dok se čl. 28. propisuje u kojim slučajevima obveznik mjere dubinske analize iz čl. 8. može povjeriti trećim osobama. Iz odredbi članka 28. proizlazi da obveznik mjere dubinske analize može povjeriti trećoj osobi jedino pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom pri čemu obveznik može, pod uvjetima propisanim Zakonom, trećoj osobi povjeriti mjere dubinske analize koje se odnose na provjeru identiteta stranke, utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika stranke i prikupljanje podataka o namjeni ili prirodi poslovnog odnosa ili transakcije. Samim Pravilnikom propisano je tko može biti treća osoba, uvjeti pod kojima obveznici dubinsku analizu mogu propustiti trećoj osobi, pribavljanje podataka i dokumentacije od trećih osoba propisanih Zakonom. Slijedom navedenih zakonskih i podzakonskih odredbi proizlazi da, u konkretnom slučaju, javni bilježnik i ugovoreni partner «dobavljač vozila» ne zadovoljavaju uvjete iz čl. 2. Pravilnika, te se kao takvi ne mogu smatrati trećim osobama.

Članak 32. – Strane politički izložene osobe

1. Koji su to vremenski rokovi po pitanju statusa stranih politički izloženih osoba i stranaka ocijenjenih kao visokorizičnih? (*banka, siječanj 2012.*)

Odgovor:

U čl. 32. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) dana je definicija stranih politički izloženih osoba. Tako je definirano da je strana politički izložena osoba svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba. Iz navedenog proizlazi da ne postoji vremensko ograničenje statusa politički izložene osobe. Isto je navedeno i u definiciji stranih izloženih osoba u pojmovniku FATF Metodologije: «PEP's are individuals who are or have been entrusted with prominent public function in a foreign country...», gdje se također ne navodi vremensko ograničenje statusa politički izložene osobe. Nadalje, mišljenja smo da je nakon utvrđivanja početnog stupnja rizičnosti stranke ocijenjene kao visokorizične, moguće u okviru postupka redovnog brižljivog praćenja poslovnih aktivnosti stranke, naknadno promijeniti stupanj rizičnosti (iz visokog rizika u srednji i *vice versa*), ukoliko je to u skladu s kategorijama, kriterijima i elementima rizičnosti propisanih Smjernicama HNB-a za analizu i procjenu rizika od PN/FT za kreditne institucije i kreditne unije (dalje u tekstu: Smjernice). Ako nema odstupanja od uobičajenog načina poslovanja, stupanj rizičnosti se ažurira u okviru redovnog (najmanje godišnjeg) obnavljanja dokumenata i podataka o stranci. Osim toga, prema točki 6.1.11. Smjernica, kreditne institucije dužne su svrstati u skupinu visokog rizika one stranke za koje je Ured za sprječavanje pranja novca (dalje u tekstu: Ured) u posljednje tri godine:

- zatražio od obveznika da dostavi podatke zbog sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma;
- obvezniku izdao nalog o privremenom zaustavljanju izvršenja sumnjive transakcije;
- obvezniku izdao nalog za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke.

Prema tome se stranke, na koje se odnosi gore opisano postupanje Ureda, svrstavaju u kategoriju visokog rizika od PN/FT do isteka tri godine od dana izdavanja naloga obvezniku odnosno zahtjeva za dostavom podataka. Nakon protoka navedenog roka na obvezniku je da odluči da li će stranku ocijeniti nižim stupnjem rizika od PN/FT ili će zadržati postojeći stupanj.

2. U banku je došao klijent koji se izjasnio kao sin ministra strane države. Trebamo li tu osobu tretirati kao politički izloženu pri uspostavljanju poslovnog odnosa? (*banka, listopad 2013.*)

Odgovor:

Upućujemo na čl. 32. st. 3. Zakona kojim je propisano da svaka politički izložena osoba jest svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba.

3. Je li počasni konzul rezident u Republike Hrvatske politički izložena osoba. (*banka, travanj 2015.*)

Odgovor:

Sukladno članku 32. st. 3. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) strani politički izložena osoba je svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili) dulje djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba. S obzirom da je počasni konzul rezident u Republici Hrvatskoj na istog se ne odnosi definicija politički izložene osobe.

Članak 33. – Nenazočnost stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta

1. Je li se u smislu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), može (prvo) plaćanje tijela državne uprave (op. ministarstva) smatrati plaćanjem u poslovnoj aktivnosti provedeno putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije iz članka 33. st. 2. toč. 3. Zakona, odnosno može li se smatrati da je kreditna institucija izvršila dubinsku analizu stranke sukladno Zakonu ukoliko je podatke o stranci dobila od strane tijela državne uprave kao vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora u smislu čl. 8. st. 1. Zakona? (*banka, veljača 2009.*)

Odgovor:

Sukladno odredbama članka 29. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon), propisani su posebni oblici dubinske analize stranke:

1. pojačana dubinska analiza stranke,
2. pojednostavljena dubinska analiza stranke.

Člankom 33. Zakona propisane su dodatne mjere u okviru pojačane dubinske analize stranke koje je obveznik dužan, pored mjera dubinske analize iz članka 8. stavka 1. Zakona, provoditi u slučaju nenazočnosti stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta.

Naime, u cilju smanjenja povećanog rizika pranja novca i financiranja terorizma, prema članku 33. stavku 2. Zakona, kada stranka nije fizički prisutna pri utvrđivanju i provjeri identiteta, obveznik je dužan primijeniti jednu ili više dodatnih mjera pojačane dubinske analize:

4. prikupiti dodatne isprave, podatke ili informacije na osnovi kojih provjerava identitet stranke,
5. dodatno provjeriti podnesene isprave ili ih dodatno potvrditi od strane kreditne ili financijske institucije iz članka 3. točke 12. i 13. Zakona,
6. primijeniti mjeru da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije.

Iz stavka 3. članka 33. Zakona proizlazi da je uspostavljanje samog poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke dozvoljeno samo pod uvjetom da se primjeni dodatna mjera pojačane dubinske analize iz stavka 2. točke 3. članka 33. Zakona, odnosno da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije. Mišljenja smo da bi se kod primjene mjere iz stavka 2. točke 3. navedenog članka, prvo plaćanje na tako otvoren račun u kreditnoj instituciji trebalo izvršiti prijenosom novčanih sredstava sa računa stranke kojeg je ista prethodno otvorila u nekoj drugoj kreditnoj instituciji što podrazumijeva da je identitet stranke u toj kreditnoj instituciji već utvrđen i provjeren. Obzirom da je u upitu navedeno da se radi o plaćanju s računa tijela državne uprave (op. ministarstva), dakle ne radi se o računu kojeg je stranka prethodno otvorila kod kreditne institucije, mišljenja smo da se takvo (prvo) plaćanje ministarstva na račun stranke ne može podvesti pod primjenu mjere iz stavka 2. točke 3. članka 33. Zakona.

2. Na koje stranke i na koje uspostave poslovnog odnosa se odnosi čl. 33. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon). Obavlja li se uspostava poslovnog odnosa za poslovni subjekt, ako je u banku pristupio opunomoćenik zakonskog zastupnika, te smatra li se to nenazočnošću stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta. Prepušta li se dubinska analiza trećoj osobi sukladno čl. 28. Zakona? (*banka, kolovoz 2013.*)

Odgovor:

Odredbama čl. 20. Zakona predviđena je mogućnost uspostave poslovnog odnosa putem opunomoćenika za pravnu osobu, dok za fizičku osobu izrijekom nije utvrđeno da ista može uspostaviti poslovni odnos putem opunomoćenika. Nadalje, čl. 33. Zakona propisane su dodatne

mjere u okviru pojačane dubinske analize koje je obveznik dužan, pored mjera dubinske analize iz članka 8. stavka 1. Zakona, provoditi u slučaju nenazočnosti stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta. Naime, u cilju smanjenja povećanog rizika pranja novca i financiranja terorizma, prema čl. 33. st. 2. Zakona, kada stranka nije fizički prisutna pri utvrđivanju i provjeri identiteta, obveznik je dužan primijeniti jednu ili više dodatnih mjera pojačane dubinske analize:

1. prikupiti dodatne isprave, podatke ili informacije na osnovi kojih provjerava identitet stranke,
4. dodatno provjeriti podnesene isprave ili ih dodatno potvrditi od strane kreditne ili financijske institucije iz članka 3. točke 12. i 13. Zakona,
5. primijeniti mjeru da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije.

Iz st. 3. čl. 33. Zakona proizlazi da je uspostavljanje samog poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke dozvoljeno samo pod uvjetom da se primjeni dodatna mjera pojačane dubinske analize iz st. 2. toč. 3. čl. 33. Zakona, odnosno da se prvo plaćanje kod obveznika koji je uspostavio poslovni odnos s takvom strankom obavi putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije. Vrsta stranke i način uspostave poslovnog odnosa u čl. 33. Zakona, navodimo da je riječ o situacijama u kojima stranka fizička osoba nije prisutna prilikom uspostave poslovnog odnosa s određenom kreditnom institucijom. Vezano za pitanje da li se u situacijama kada opunomoćenik zakonskog zastupnika uspostavlja poslovni odnos za pravnu osobu u nekoj kreditnoj instituciji može smatrati nenazočnošću stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta, navodimo sljedeće. Zakonski zastupnik pravne osobe može općom ili posebnom punomoći ovlastiti odnosno opunomoćiti bilo osobu koja je u radnom odnosu u pravnoj osobi bilo odvjetnika ili odvjetničko društvo, da u ime i za račun zakonskog zastupnika zastupa pravnu osobu (op. u konkretnom slučaju punomoć za uspostavljanje poslovnog odnosa u kreditnoj instituciji). Slijedom toga, smatramo da se situacija kada opunomoćenik zakonskog zastupnika pojavljuje kao osoba koja uspostavlja poslovni odnos s kreditnom institucijom ne može smatrati nenazočnošću stranke, obzirom da pravna osoba u svojstvu stranke nikada i ne može biti nazočna. Dok će se za provjeru identiteta pravne osobe, zakonskog zastupnika i opunomoćenika primijeniti odgovarajuće odredbe Zakona. Uspostavljanje poslovnog odnosa za poslovni subjekt koji se obavlja prepuštanjem dubinske analize trećoj osobi sukladno čl. 28. Zakona smatra nenazočnošću stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta, navodimo sljedeće. Odredbom čl. 28. st. 3. Zakona propisano je da dubinsku analizu stranke koju je za obveznika izvršila treća osoba, obveznik ne smije prihvatiti kao odgovarajuću ako je treća osoba, u okviru dubinske analize provela mjeru utvrđivanja i provjere identiteta bez nazočnosti stranke. Nastavno tome, odredbom čl. 5. st. 1. toč. 2. Pravilnika o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize prepustiti trećim osobama («Narodne novine» br. 76/2009, dalje u tekstu: Pravilnik) propisano je da obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos kada je treća osoba kojoj je obveznik prepustio dubinsku analizu stranke utvrdila i provjerila istovjetnost stranke bez nazočnosti stranke kod te treće osobe. No, obzirom da je samim Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona, dana mogućnost obvezniku da provjeri trećoj osobi, među inim, utvrđivanje i provjeru identiteta stranke, a uz uvažavanje svih relevantnih odredbi Zakona (čl. 28. Zakona) i Pravilnika, smatramo da se povjeravanje trećoj osobi provođenja dubinske analize stranke ne može smatrati nenazočnošću stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta stranke.

3. Ako stranka nije osobno nazočna, osim mjera dubinske analize pri utvrđivanju identiteta stranke, što je potrebno primijeniti? (teleoperater, studeni 2013.)

Odgovor:

Ako stranka nije osobno nazočna pri utvrđivanju identiteta, prema čl. 33. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), potrebno je, osim mjera dubinske analize iz čl. 8. st. 1. Zakona, obavezno primijeniti mjeru da se prvo plaćanje u poslovnoj aktivnosti izvrši putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije uz primjenu jedne od sljedećih dodatnih mjera pojačane dubinske analize:

1. Prikupiti dodatne isprave, podatke ili informacije na osnovi kojih se provjerava identitet stranke,
2. Dodatno provjeriti podnesene isprave ili ih dodatno potvrditi od strane kreditne ili financijske institucije

Dodatne isprave, podaci ili informacije te načini dodatne provjere podnijetih isprava (za fizičke i pravne osobe obveznike) detaljne su propisane točkom 3.3.3. Smjernica HNB-a za provođenje Zakona za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac.

http://www.hnb.hr/novcan/pranje_pranje_novca:terorizam/H-smjernice.zakon-spunft-ki-en.pdf

Također, skrećemo pažnju na čl. 34. Zakona prema kojem je potrebo obratiti posebnu pozornost na svaki rizik od pranja novca i financiranja terorizma koji bi mogao proizaći iz nove tehnologije te uspostaviti odgovarajuće politike i procedure za rizike koji prate poslovne odnose i transakcije sa strankama koje nisu fizički nazočne.

- 4. Zbog nemogućnosti da se na neke stranke primjene mjere iz čl. 33. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), jer su spomenute nepokretne i smještene u vlastitim domovima ili domovima umirovljenika, a koje su do sada primale mirovinu 'na ruke'. Javni bilježnici izlaze na teren radi ovjere njihova potpisa na punomoći. Zbog nemogućnosti da se prvo plaćanje u poslovnoj aktivnosti obavi putem računa stranke kod kreditne institucije, molimo za mišljenje kako postupiti u cilju izbjegavanja diskriminacije, obzirom na to da neke od klijenata nemaju, niti su ikada imale otvoren račun kod banaka? (banka, prosinac 2013.)**

Odgovor:

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), člankom 33. st. 2. i 3. propisano je da u slučaju nenazočnosti stranke pri utvrđivanju i provjeri identiteta obveznik dužan primijeniti mjere pojačane dubinske analize. Jedna od mjera je i da se prvo plaćanje u poslovnoj aktivnosti izvrši putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije. Isto tako, Zakon propisuje da je uspostavljanje poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke dopušteno samo u slučaju ako obveznik primjenjuje navedenu mjeru. Smatramo da nije zadovoljen uvjet iz čl. 33. st. 3. Zakona, no uzimajući u obzir sve okolnosti koje ste naveli u upitu (op. promjena propisa, javni bilježnici izlaze na teren radi ovjere potpisa nepokretnih osoba smještenim u vlastitim domovima ili u domovima umirovljenika), mišljenja smo da u navedenim slučajevima obveznik može uspostaviti poslovni odnos sa strankom unatoč tome što stranka neće biti osobno nazočna kod obveznika prilikom utvrđivanja i provjere identiteta.

Članak 34. – Nove tehnologije

- 1. Koje su obveze banke u situacijama kada od Ureda zaprime nalog za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke, a stranka je korisnik Internet bankarstva, obzirom da je nemoguće osigurati praćenje transakcija na način da se Ured obavijesti prije izvršenja transakcije? Banka u opisanoj situaciji raspolaže s dvije mogućnosti, tj. ili će klijentu blokirati Internet poslovanje ili će obavijestiti Ured nakon provedene transakcije. (banka, ožujak 2013.)**

Odgovor:

Čl. 34. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), propisana je obveza kreditnih i financijskih institucija da obrate posebnu pozornost na svaki rizik od pranja novca ili financiranja terorizma koji bi mogli proizaći iz novih tehnologija (Internet bankarstvo, upotreba bankomata, telefonsko bankarstvo i dr.). Slijedom toga, kreditne i financijske institucije dužne su uspostaviti politike i procedure radi smanjenja izloženosti riziku pranja novca i financiranja terorizma, kao i uspostaviti sustav djelotvornih i adekvatnih kontrola za pravodobno i djelotvorno otkrivanje slučajeva uporabe novih tehnologija u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma. Zbog specifičnosti rizika izvršavanja transakcija koje se obavljaju uslugom elektronskog bankarstva, a za koje je Ured za sprječavanje pranja novca (Dalje u tekstu: Ured) sukladno čl. 60. izdao nalog za privremeno zaustavljanje izvršenja sumnjive transakcije ili je sukladno čl. 62. Zakona izdao nalog za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke, ukazujemo da bi

kreditne i financijske institucije u navedenim slučajevima, a uzimajući u obzir načela dobrih praksi i međunarodne standarde iz dokumenta Bazelskog odbora za nadzor banka «*Načela upravljanja rizikom u elektroničkom bankarstvu*» kao i *Smjernice za upravljanje informacijskim sustavom u cilju smanjenja operativnog rizika, HNB, ožujak 2006.*, trebale poduzeti radnje za smanjenje rizika izvršenja takvih transakcija. Zaključno, obveznik bi u svakom slučaju trebao osigurati da se transakcija ne obavi prije obavještanja Ureda (op. aplikativna rješenja), uz napomenu da bi sam obveznik trebao propisati procedure za navedene situacije.

Članak 36. - Prikupljanje i provjera podataka o strankama

- 1. Molimo tumačenje odredbe čl. 36. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), u odnosu na postupak provođenja pojednostavljene dubinske analize kada se ista provodi u odnosu na stranke koje su državno tijelo, tijelo lokalne i područne (regionalne) samouprave? (banka, prosinac 2013.)**

Odgovor:

Odredbom čl. 36. Zakona propisano je koje je podatke obveznik dužan prikupiti i provjeriti u okviru provođenja pojednostavljene dubinske analize. Nastavno navedenom, stavkom 2. toč. 1. istog članka propisano je da obveznik prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa iz čl. 9. st. 1. toč. 1. Zakona prikuplja sljedeće podatke:

- naziv, adresu i sjedište te identifikacijski broj pravne osobe koja uspostavlja poslovni odnos, odnosno pravne osobe za koju se uspostavlja poslovni odnos;
- ime i prezime zakonskog zastupnika ili opunomoćenika koji za pravnu osobu uspostavlja poslovni odnos.

Odredbama st. 3. i 4. istog članka propisani su načini prikupljanja podataka u okviru provođenja pojednostavljene dubinske analize. Obzirom na navedeno, a vezano za provjeru prikupljenih podataka mišljenja smo da je ispravno smatrati da je provjera podataka u odnosu na zakonskog zastupnika provedena uvidom u izvornike ili ovjerene preslike izvoda iz sudskog ili drugog javnog registra koje je dostavila stranka. Slijedom toga, a u odnosu na provjeru identiteta zakonskog zastupnika, upućujemo na gore navedenu odredbu koja propisuje obvezu prikupljanja podatka o imenu i prezimenu zakonskog zastupnika. Vezano za Vaš upit koji se odnosi na način primjene dubinske analize kada je stranka ministarstvo, a uzimajući u obzir da se ministri imenuju rješenjem koje donosi predsjednik Vlade Republike Hrvatske uz supotpis predsjednika Hrvatskog Sabora, a koje rješenje se objavljuje u Narodnim novinama, mišljenja smo da će u takvim slučajevima, prilikom uspostave poslovnog odnosa, obveznik izvršiti uvid u gore navedeno rješenje.

- 2. Što u slučaju kada se sklapa OTC transakcija dionicama iz portfelja fonda – treba li u tom slučaju provjeru kupca činiti društvo za upravljanje?**

U vidu primjene odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, člankom 3. točkom 14. istog Zakona određeno je da je poslovni odnos svaki poslovni ili drugi ugovorni odnos koji stranka uspostavi ili sklopi kod obveznika i povezan je s obavljanjem djelatnosti obveznika, dok je točkom 18. istog stavka Zakona određeno da je transakcija svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena, čuvanje, raspolaganje i drugo postupanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika. Slijedom navedenog, u slučaju kada se sklapa OTC transakcija, društvo za upravljanje investicijskim fondovima dužno je provesti mjere i radnje propisane Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, a posebno uzimajući u obzir da se navedena transakcija sklapa neposredno između dvije ugovorne strane, odnosno da je društvu za upravljanje poznat kupac OTC transakcije u trenutku sklapanja iste.

Budući da se tu radi uglavnom o profesionalnim ulagateljima u smislu zakona kojim se uređuje tržište kapitala kao strankama, sukladno odredbi članka 35. stavka 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, društvo za upravljanje može izvršiti pojednostavljenu dubinsku analizu stranke.

Članak 37. – Zabrana korištenja anonimnih proizvoda

1. Je li, u smislu odredbi čl. 37. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), a u svezi s čl. 103. Zakona, operateri javnih pokretnih komunikacijskih mreža mogu koristiti anonimne proizvode elektroničkog novca odnosno platnih usluga, u odnosu na tumačenje Zakona o elektroničkom novcu («Narodne novine» br. koji prepoznaje mogućnost postojanja anonimnih korisnika elektroničkog novca? (*izdavanje elektroničkog novca, svibanj 2011.*)

Odgovor:

Obveznici iz članka 4. stavka 2. toč. 11. Zakona u obavljanju svojih djelatnosti dužni su prije i/ili prilikom svake transakcije, kao i pri sklapanju pravnih poslova kojima se stječe ili koristi imovina provoditi mjere, radnje i postupke sukladno članku 6. Zakona. Društva za izdavanje elektroničkog novca kao obveznici primjene Zakona, među inim mjerama i radnjama, dužna su izraditi analizu rizika pranja novca i financiranja terorizma i pomoću te analize odrediti ocjenu rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, transakcije ili proizvoda glede moguće zlouporabe od pranja novca ili financiranja terorizma. Analizu i procjenu rizika obveznik je dužan usklađivati sa smjernicama nadležnog nadzornog tijela (*op.a. Smjernice za analizu i procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije i kreditne unije, HNB, srpanj 2009.*) Nadalje, temeljem analize i procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma obveznik je dužan povoditi mjere dubinske analize stranke iz članka 8. Zakona. Međutim, člankom 14. Zakona propisana je mogućnost odustajanja od mjera provođenja dubinske analize za određene proizvode. Stavkom 2. istog članka propisano je da društva za izdavanje elektroničkog novca, društva za izdavanje elektroničkog novca iz druge države članice i poslovne jedinice stranih društava za izdavanje elektroničkog novca mogu odustati od provođenja mjera dubinske analize stranke pri izdavanju elektroničkog novca pod uvjetima određenim Zakonom. Nadalje, stavkom 4. istog članka propisano je da obveznik ne smije odustati od provođenja mjera dubinske analize kad u vezi sa strankom, proizvodom ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranja terorizma. Članak 15. Zakona propisuje osnovne odrednice elektroničkog prijenosa novca, odnosno obveze prikupljanja podataka o uplatitelju kao i postupanje pružatelja usluga plaćanja. Na temelju tog članka Zakona ministar financija donio je Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatitelju koji prate elektronički prijenos novčanih sredstava, o obvezama pružatelja usluga plaćanja i o iznimkama od obveze prikupljanja podataka pri prijenosu novčanih sredstava („Narodne novine“ broj 1/09, dalje u tekstu: Pravilnik), koji detaljno razrađuje obveze pružatelja usluga plaćanje kao i iznimke od obveze prikupljanja podataka pri prijenosu novčanih sredstava koji predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma. Pravilnik u članku 6. st. 1. toč. 2., 3. i 4. propisuje iznimke od obveze prikupljanja podataka o uplatitelju pri elektroničkom prijenosu novčanih sredstva. Slijedom navedenih odredbi cijenimo da je ovime dana valjana pravna osnova da je u određenim slučajevima moguće korištenje "anonimnih" proizvoda (op. a. plaćanje putem prepaid – SIM kartica).

Članak 39. – Ograničenja u poslovanju s gotovinom

1. Da li se u smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano ograničenje odnosi na slučajeve kad stranka na šalteru banke putem gotovinskog naloga za plaćanje (obrazac HUB-1) uplaćuje iznos veći od 105.000,00 kn na račun pravne ili fizičke osobe i to na ime naplate za prodanu robu ili nekretnine, pruženu uslugu ili prodaju udjela ili vrijednosnih papira? (*banka, veljača 2009.*)

Odgovor:

Sukladno odredbama članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon), u Republici Hrvatskoj zabranjeno je obavljanje naplate u gotovini za iznose koji prelaze 105.000,00 kuna, odnosno s poslovima s nerezidentima u vrijednosti iznad 15.000,00 EUR te u slučajevima više međusobno povezanih gotovinskih transakcija koje su ukupno veće od navedenih limita, i to prilikom:

- prodaje robe i pružanja usluga,
- prodaje nekretnina,
- primanja zajmova i
- prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela.

Navedeno ograničenje gotovinske naplate odnosi se na sve pravne i fizičke osobe koje, obavljajući registriranu djelatnost, u navedenim transakcijama primaju gotov novac. Naplate koje prelaze propisane limite moraju se provesti bezgotovinski putem računa u kreditnim institucijama, ako drugim zakonom nije drugačije propisano. U slučaju da pravna ili fizička osoba primi naplatu u kunskoj gotovini ili u eurima u vrijednosti koja prelazi definirane limite, čini prekršaj iz članka 90. stavka 1. točka 20. Zakona. Mišljenja smo da se navedeno ograničenje u poslovanju s gotovinom propisano člankom 39. Zakona odnosi na slučajeve kad se radi o izravnoj predaji gotovog novca između sudionika plaćanja. Obzirom da ste u Vašem upitu naveli slučaj kad stranka na šalteru banke putem gotovinskog Naloga za plaćanje (obrazac HUB-1) uplaćuje iznos veći od 105.000,00 kuna na račun pravne ili fizičke osobe, koji se vodi u nekoj od kreditnih institucija, dakle radi se o gotovinskoj transakciji koja se obavlja uplatom na račun koji se vodi u nadziranoj kreditnoj instituciji, a ne o izravnoj predaji gotovog novca između sudionika plaćanja, mišljenja smo da navedeno ograničenje propisano člankom 39. Zakona u navedenom slučaju nije primjenjivo.

2. **Je li se u smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano ograničenje gotovinske naplate od 105.000,00 kuna odnosno 15.000,00 EUR odnosi na naplatu po svakom pojedinom ugovoru koji se sklapa sa pojedinim poslovnim partnerom ili se međusobno povezanim transakcijama smatraju sva plaćanja po sklopljenim ugovorima sa istim poslovnim partnerom tijekom kalendarske godine?** (*pravna osoba, veljača 2009.*)

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. st. 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom pružanja usluga, a što uključuje i ugostiteljsko turističke usluge, ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih limita. Naplate koje prelaze propisane limite moraju se provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. U slučaju da pravna ili fizička osoba primi naplatu u kunskoj gotovini ili u eurima u vrijednosti koja prelazi definirane limite, čini prekršaj iz članka 90. stavak 1. točka 20. Zakona. Mišljenja smo da se prilikom pružanja turističko ugostiteljskih usluga navedeno ograničenje u poslovanju s gotovinom, propisano člankom 39. st. 1. Zakona, odnosi na svaku pojedinačno obavljenu naplatu u gotovini. Međusobno povezanim transakcijama, u smislu članka 39. st. 2. Zakona, smatraju se višekratne gotovinske naplate po svakom sklopljenom poslu (op. zaključenom ugovoru, ispostavljenoj fakturi i sl.), a koje u zbirnom iznosu prelaze propisane limite, kao i one gotovinske naplate kod kojih je razvidno da kao takve ne proizlaze iz same prirode posla, već da se radi o namjeri izbjegavanja propisanog ograničenja. Pri tom, imajući u vidu raširenu praksu bezgotovinskog plaćanja i u drugim državama, smatramo uputnim da upozorite strane partnere na propisano ograničenje odnosno potrebu bezgotovinskog plaćanja obavljenih usluga putem računa otvorenog u kreditnoj instituciji. Kako zbog prirode posla navedeno ograničenje ne bi predstavljalo prepreku u vašem poslovanju, napominjemo da stranka – strani poslovni partner uplatu u iznosu iznad propisanog limita može izvršiti i na šalteru poslovne banke u RH, gotovinskom uplatom na vaš račun, te da u tom

slučaju stranka podliježe propisanim mjerama i radnjama po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranu terorizma od strane banke .

- 3. Je li u smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), pod međusobno povezanom transakcijom podrazumijeva slučaj kad se smještaj grupe (turisti, sportaši) sa organizatorom putovanja, a plaćanje računa vrši gotovinom na recepciji hotela od pojedinih sportskih ekipa kako sastavnica te grupe ili pojedinačno plaćanje, a isti su vezani za jedinstveni ugovor organizatora putovanja? (pravna osoba, ožujak 2009.)**

Odgovor:

U opisanim slučajevima kada se smještaj grupe ugovori sa organizatorom putovanja, a plaćanje računa vrši gotovinom na licu mjesta (na recepciji) od pojedinih sportskih ekipa kao sastavnica te grupe ili pojedinačno od gostiju, ograničenje u poslovanju s gotovinom, propisano člankom 39. st. 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, odnosi se na svaku pojedinačno obavljenу naplatu u gotovini od stranke (op. pojedine sportske ekipe ili pojedinačnog gosta) na koju glasi račun. Pri tom, gotovinske uplate stranaka po svakom pojedinom računu, neovisno o tome što su vezane za jedinstveni ugovor organizatora putovanja, ne smatraju se povezanim transakcijama u smislu odredbi članka 39. st. 2. Zakona, ukoliko kao takve proizlaze iz same prirode sklopljenog posla te ako je, osim toga, razvidno da se ne radi o namjeri izbjegavanja propisanog ograničenja.

- 4. Je li u smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano ograničenje gotovinske naplate od 105.000,00 kuna odnosno 15.000,00 EUR odnosi i na pravne osobe koje obavljaju turističko ugostiteljsku djelatnost (hoteli, marine, autokampovi, iznajmljivanje plovila)? (pravna osoba, ožujak 2009.)**

Odgovor:

U smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, propisano ograničenje gotovinske naplate od 105.000,00 kuna odnosno 15.000,00 eura odnosi i na pravne osobe koje obavljaju turističko ugostiteljsku djelatnost (hoteli, marine, autokampovi, charter brodova) nastavno odgovaramo:

Prema odredbama članka 39. st. 1. i 2. i 3. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom pružanja usluga ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih limita. Mišljenja smo da se članak 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma odnosi i na pravne osobe koje pružaju ugostiteljsko-turističke usluge. Odluka kojom je Hrvatska narodna banka propisala način i uvjete pod kojima rezidenti u poslovima s nerezidentima mogu primiti naplatu u stranoj gotovini, umjesto bezgotovinski, nije propis sa snagom zakona u smislu članka 39. st. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Pri tom napominjemo da se radi o dva različita načela koja su primijenjena u propisivanju režima naplate u stranoj gotovini. Odlukom o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti u poslovanju s nerezidentima mogu primiti naplatu ili izvršiti plaćanje u gotovini u kunama, stranoj gotovini i čekovima propisan je limit gotovinske naplate u stranoj gotovini na mjesečnoj razini u iznosu od 25.000,00 eura. Zabrana naplate u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno 15.000,00 eura, propisana čl. 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, odnosi se jednokratnu naplatu (op. temeljem računa izdanog jednom gostu ili organizatoru putovanja), što na mjesečnoj razini može iznositi i više od propisanog limita naplate prema navedenoj Odluci HNB-a. Kako zbog prirode posla navedeno ograničenje ne bi predstavljalo prepreku u vašem poslovanju, upućujemo i na mogućnost da stranka uplatu u iznosu iznad propisanog limita može izvršiti na šalteru poslovne banke u RH, gotovinskom uplatom na vaš račun, te da u tom slučaju stranka podliježe propisanim mjerama i radnjama po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranu terorizma od strane banke.

- 5. Je li u smislu odredbi članka 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano ograničenje gotovinske naplate u poslovima s nerezidentima u iznosu koji prelazi 15.000,00 EUR prilikom naplate usluga od nerezidenata ino čekovi tretiraju kao naplata u gotovini? (pravna osoba, svibanj 2009.)**

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. st. 1. i 2. i 3. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom pružanja usluga ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih limita. Pri tom, u smislu pojmovnih odredbi iz čl. 3. istog Zakona (op. kao i Zakona o deviznom poslovanju) gotovinom se smatraju novčanice i kovani novac koji je u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja. Iznimno, u smislu odredbi članaka 74. Zakona, a vezano na obvezu prijave unošenja ili iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice u kunsnoj protuvrijednosti iznosa od 10.000,00 eura ili više, gotovinom se, između ostaloga, smatraju putnički i ostali čekovi. Slijedom naprijed navedenoga, mišljenja smo da se, u smislu propisanog ograničenja u poslovanju s gotovinom iz čl. 39. Zakona o sprječavanju pranja novca, ino čekovi ne smatraju gotovinom.

- 6. Može li se u smislu odredbi članka 39. st. 4. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), naplata u iznosu iznad propisanog ograničenja u kreditnoj instituciji može izvršiti gotovinski od strane fizičke osobe/uplatitelja ili se naplata mora provesti bezgotovinski? (banka, listopad 2009.)**

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Stavkom 3. istoga članka propisano je da se ograničenje gotovinske naplate odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac. Stavkom 4. istoga članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Iz navedenog proizlazi da se obveza bezgotovinske naplate koje prelaze propisana ograničenja odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost iz stavka 1. primaju gotov novac. Slijedom iznesenoga mišljenja smo da fizička osoba/uplatitelj može kod kreditne institucije izvršiti uplatu u gotovini, te da je u tom slučaju kreditna institucija dužna pod uvjetima određenima Zakonom obaviti dubinsku analizu fizičke osobe/uplatitelja.

- 7. Može li se u smislu odredbi čl. 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon) propisano ograničenje odnosi na slučajeve kada pravne i fizičke osobe, koje su registrirane za obavljanje djelatnosti, u kreditnu instituciju donesu gotov novac radi polaganja na svoj devizni račun, odnosno da li poslovna banka koja je preuzela na obradu iznose veće od propisanog ograničenja, čini prekršaj po čl. 90. st. 1. toč. 20. Zakona? (banka, veljača 2010.)**

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Stavkom 3. istoga članka propisano je da se ograničenje gotovinske naplate odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac. Stavkom 4. istoga članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Iz navedenog proizlazi da se obveza bezgotovinske naplate koje prelaze propisana ograničenja odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost iz stavka 1. primaju gotov novac. Slijedom iznijetog, prekršaj i prekršajne sankcije propisane u članku 90. st. 1. toč. 20. i st. 2. i 3. istog članka odnose na pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost iz članka 39. stavka 1. obavljaju naplatu u gotovini u iznosima koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Važno je napomenuti, da je banka dužna pod uvjetima određenima Zakonom obaviti dubinsku analizu stranke koja uspostavlja poslovni odnos, odnosno obavlja transakciju.

- 8. Da li je sukladno odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) dozvoljeno da se plaćanje kupoprodajne cijene za nekretninu u visini 735.000,00 kuna, između kupca i prodavatelja, koje su obje fizičke osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, izvrši u cijelosti u gotovini? (odvjetnik, ožujak 2010.)**

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Stavkom 3. istoga članka propisano je da se ograničenje gotovinske naplate odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac. Stavkom 4. istoga članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Sukladno navedenom, ograničenje u gotovinskom poslovanju odnosi se samo na gotovinsku naplatu pravnih i fizičkih osoba koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac. Iz toga proizlazi da se navedeno ograničenje ne odnosi na slučaj iz vašeg upita (kupoprodaja nekretnine između dvije fizičke osobe), pod uvjetom da prodavatelj ne obavlja registriranu djelatnost iz članka 39. stavka 1. Zakona.

- 9. Može li se u smislu odredbi čl. 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano ograničenje odnositi na slučajeve naplate u gotovini regresnih potraživanja i odobravanja zajmova (op. danim fizičkim osobama na temelju police životnog osiguranja)? (društva za obavljanje poslova životnog osiguranja, kolovoz 2011.)**

Odgovor:

Članak 39. Zakona određuje ograničenje poslovanja s gotovinom, a koje se odnosi na zabranu provođenja naplate u gotovini u iznosu od 105.000, 00 kuna i više, odnosno u poslovanju s nerezidentima koji se realiziraju u stranim sredstvima plaćanja, u iznosu od 15.000,00 EUR i više prilikom:

1. prodaje robe i pružanja usluga,
2. prodaje nekretnina,
3. primanja zajmova,
4. prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela.

Ograničenje gotovinskog poslovanja odnosi se, dakle, na naplate kod svih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju registriranu djelatnost, a u navedenim transakcijama primaju gotov novac. Naplate koje prelaze propisane limite moraju se provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno.

Slijedom navedenih odredbi cijenimo da je ovime dana valjana pravna osnova da naplata regresnih potraživanja i zajmova u smislu stavka 1. članka 39. Zakona spada pod „prodaju roba i pružanje usluga“.

10. Uzimajući u obzir odredbe čl. 39. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08), kod ugovaranja ugostiteljsko-turističkih usluga s organizatorima putovanja, u praksi se često događa da se dio usluga plaća na licu mjesta (naplata u efektivnom stranom novcu). Ako se tijekom kalendarske godine sa istima partnerom sklopi nekoliko ugovora, da li je naplata po svakom pojedinom ugovoru ograničena na gotovinski iznos od 15.000,00 EUR, ili se povezanim transakcijama smatraju sva plaćanja po sklopljenim ugovorima sa istima partnerom tijekom kalendarske godine? (pravna osoba, veljača 2009.)

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. st. 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom pružanja usluga, a što uključuje i ugostiteljsko turističke usluge, ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih limita. Naplate koje prelaze propisane limite moraju se provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. U slučaju da pravna ili fizička osoba primi naplatu u kunskoj gotovini ili u eurima u vrijednosti koja prelazi definirane limite, čini prekršaj iz članka 90. stavak 1. točka 20. Zakona. Mišljenja smo da se prilikom pružanja turističko ugostiteljskih usluga navedeno ograničenje u poslovanju s gotovinom, propisano člankom 39. st. 1. Zakona, odnosi na svaku pojedinačno obavljenju naplatu u gotovini. Međusobno povezanim transakcijama, u smislu članka 39. st. 2. Zakona, smatraju se višekratne gotovinske naplate po svakom sklopljenom poslu (op. zaključenom ugovoru, ispostavljenom fakturi i sl.), a koje u zbirnom iznosu prelaze propisane limite, kao i one gotovinske naplate kod kojih je razvidno da kao takve ne proizlaze iz same prirode posla, već da se radi o namjeri izbjegavanja propisanog ograničenja. Pri tom, imajući u vidu raširenu praksu bezgotovinskog plaćanja i u drugim državama, smatramo uputnim da upozorite strane partnere na propisano ograničenje odnosno potrebu bezgotovinskog plaćanja obavljenih usluga putem računa otvorenog u kreditnoj instituciji. Kako zbog prirode posla navedeno ograničenje ne bi predstavljalo prepreku u vašem poslovanju, napominjemo da stranka – strani poslovni partner uplatu u iznosu iznad propisanog limita može izvršiti i na šalteru poslovne banke u RH, gotovinskom uplatom na vaš račun, te da u tom slučaju stranka podliježe propisanim mjerama i radnjama po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma od strane banke .

11. Može li inozemna pravna osoba prilikom sklapanja poslova s domaćom pravnom osobom, istoj doznačiti sredstva kako bi domaća pravna osoba izvršila plaćanje carine i PDV-a u ime inozemne pravne osobe? (revizorsko društvo, svibanj 2013.)

Odgovor:

Prema odredbama čl. 39. st. 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom prodaje robe i pružanja usluga, prodaje nekretnina, primanja zajmova i prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna, odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Stavkom 4. istog članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno.

Isto tako, čl. 42. st. 1. Zakona kaže da je obveznik dužan suzdržati se od provođenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma. O takvoj transakciji obveznik je dužan bez odgode, prije izvršenja transakcije, obavijestiti Ured i u obavijesti navesti razloge za sumnju na pranja novca, odnosno financiranje terorizma, te također navesti rok u kojem se transakcija treba izvršiti. Nadalje, odredbom članka 43. Zakona, a vezano za složene i neobične transakcije, propisano je da su obveznici dužni obratiti pozornost na sve složene i neobično velike transakcije, kao i na svaki neuobičajeni oblik transakcija koje nemaju očiglednu ekonomsku ili vidljivu pravnu svrhu, te u slučaju kada u odnosu na njih još nisu utvrđeni razlozi na sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Obveznici su dužni analizirati pozadinu i svrhu takvih transakcija i rezultata takvih analiza u pisanom obliku evidentirati, kako bi bili dostupni na zahtjev Ureda i ostalih nadzornih tijela.

12. Klijent donosi valutu u banku i mijenja je u kune. Nakon što se ista zamijeni u kune, klijent je iznos uplatio na kunski oročeni depozit. Je li dovoljna samo gotovinska prijava kupnje valute ili se obje transakcije moraju prijavljene kao gotovinske? I kupnja valute i uplata na kunski depozit. (banka, studeni 2013.)

Odgovor:

Prilikom popunjavanja Obrasca za obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, a u situaciji koju ste naveli, upisati ćete prvu transakciju, odnosno, mjenjački posao, dok ćete u obrazloženju (rubrika 4 UZSPN_40) upisati, npr. uplata na kunski oročeni depozit, odnosno transakcije koje je stranka nakon obavljenog mjenjačkog posla provela.

13. Je li društvo za osiguranje u obvezi izvršiti prijavu gotovinske transakcije Uredu za sprječavanje pranja novca ukoliko klijent plaća premiju životnog osiguranja u iznosu većem od 105.000,00 KN, ali gotovina nije zaprimljena u premijskoj blagajni društva već su sredstva uplaćena u kreditnoj instituciji ili FINI uplatom na žiro račun društva? (osiguravajuće društvo, travanj 2014)

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe prilikom, među inim, prodaje robe i pružanja usluga ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Stavkom 3. istoga članka propisano je da se ograničenje gotovinske naplate odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost primaju gotov novac (op. osiguranje). Stavkom 4. istoga članka propisano je da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno. Iz navedenog proizlazi da se obveza bezgotovinske naplate koje prelaze propisana ograničenja odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući registriranu djelatnost iz stavka 1. primaju gotov novac. Slijedom navedenog, a uzimajući u obzir Vaš upit navodimo da društvo ne mora izvršiti prijavu gotovinske transakcije prema Uredu za sprječavanje pranja novca, već će isto učiniti kreditna institucija odnosno FINA, ukoliko su ispunjeni uvjeti iz čl. 40. Zakona.

14. Može li se međusobno povezanim gotovinskim transakcijama smatrati slučaj kada imamo dva, tri ili više klijenta sa istim prezimenom, ali različitim identifikacijskim brojem (OIB/JMBG) jer se radi o različitim osobama, koje su sklopile police životnog osiguranja svaka za sebe i uplatila premiju (gotovinom), ali niti jedna uplata pojedinačno ne prelazi limite iz čl. 39. Zakona.? (osiguravajuće društvo, svibanj 2014).

Odgovor:

Prema odredbama članka 39. stavka 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) u Republici Hrvatskoj sve pravne i fizičke osobe

prilikom, među inim, prodaje robe i pružanja usluga ne smiju obavljati naplatu u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura, te u slučaju više međusobno povezanih transakcija koje su ukupno veće od navedenih ograničenja. Nadalje, povezanim transakcijama smatraju se one gotovinske transakcije koje su očigledno povezane i koje jedna stranka provodi kod obveznika, a sve unutar razdoblja promatranja povezanih transakcija koje obveznik sam određuje internim aktom. Slijedom navedenog, mišljenja smo da se u navedenom slučaju ne radi o međusobno povezanim gotovinskim transakcijama obzirom da su tri različite osobe (iako se radi o istim prezimenima) sklopile ugovore o životnom osiguranju svaka u svoje ime i za svoj račun. Podredno ukazujemo da je čl. 39. st. 4. Zakona propisano da se naplate koje prelaze propisana ograničenja moraju provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno.

Članak 40. - Obveza i rokovi obavješćivanja o gotovinskim transakcijama

- 1. Obzirom da Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) nije određeno vremensko razdoblje u kojem se više obavljenih transakcija smatraju povezanim, odnosno nije propisano koje se razdoblje između dvije transakcije uzima kao relevantno ne bi li se te dvije transakcije smatralo povezanim, traži se očitovanje vezano uz značenje pojma «međusobno očigledno povezane transakcije». (ovlašteni mjenjač, svibanj 2013.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 40. Zakona i odredbama Pravilnika, a čiji sastavni dio čini Uputa o načinu popunjavanja Obrazaca i Privitaka, obveznici nisu dužni obavješćivati Ured o povezanim gotovinskim transakcijama koje prelaze iznos od 200.000,00 kuna i više, ali su o istim transakcijama dužni obavješćivati Ured kao sumnjivim transakcijama ako utvrde razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma sukladno odredbi čl. 42. Zakona. Radi otklanjanja nejasnoća vezanih uz pojam povezane transakcije kao i pojam gotovinske transakcije koje je obveznik dužan prijaviti Uredu, navodimo sljedeće. Pod gotovinskom transakcijom koje je obveznik dužan prijaviti Uredu podrazumijeva se jedna gotovinska transakcija u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, pri kojoj obveznik od stranke primi gotov novac odnosno stranci preda gotov novac u posjedovanje i raspolaganje. Povezanim transakcijama smatraju se one gotovinske transakcije koje su očigledno povezane i koje stranka provodi kod obveznika, a sve unutar razdoblja promatranja povezanih transakcija koje obveznik sam određuje internim aktom. Mišljenja smo da bi razumna granica promatranog razdoblja bila sedam (7) radnih dana. Isto tako bitno je napomenuti da se pri računanju trajanja razdoblja promatranja povezanih transakcija računa i dan u kojem je provedena prva transakcija koja je povezana s ostalim transakcijama iz razdoblja promatranja. Važno je napomenuti da je sukladno odredbama čl. 43. Zakona obveznik dužan obratiti posebnu pozornost na sve složene i neobično velike transakcije kada u odnosu na njih još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. U slučaju da obveznik u svezi istih transakcija utvrdi razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, dužan je o istima obavijestiti Ured sukladno odredbi čl. 42. Zakona.

- 2. Knjigovodstveni servis ima klijenta koji je uplatio pozajmicu svom poduzeću u iznosu od 250.000,00 kuna i kao takav podliježe obavješćivanju Uredu za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma o gotovinskoj transakciji od 200.000,00 kuna i većoj. U tom slučaju, tko je podnositelj prijave, banka u kojoj je uplata izvršena ili knjigovodstveni servis, odnosno osoba koja je obavila identifikaciju? (pravna osoba koja obavlja računovodstvene poslove, prosinac 2013.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 40. st. 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon), obveznik je dužan o svakoj transakciji koja se provodi u gotovini u vrijednosti 200.000,00 kuna i većoj, obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma (dalje u tekstu: Ured) odmah, a najkasnije u roku od tri dana obavljanja transakcije. Nadalje, odredbom čl. 55. st. 3. toč. 1. Zakona propisano je da osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti (odvjetnik, odvjetničko društvo javni bilježnik, te revizorsko društvo i samostani revizor, pravne i fizičke osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja) nisu dužne Uredu obavještavati o gotovinskim transakcijama iz čl. 40 st. 1. Zakona, osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

3. Potrebno li je male gotovinske transakcije do eventualno 1.000,00 kuna ne prijaviti uz dodatka prijavi ili evidenciju glavne gotovinske transakcije iznad 105.000,00 kuna ili iznad 200.000, 00 kuna. Takve transakcije nisu bitne za prijavu i u materijalnom smislu su beznačajne u odnosu na obvezu prijave. Ukoliko bi te transakcije uvjetovale obvezu evidentiranja ili prijave onda bi se u prijavi obradili kao dodatak. (banka, prosinac 2013.)

Odgovor:

Čl. 40. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) uređeno je obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o transakcijama, odnosno o obvezi i rokovima obavješćivanja o gotovinski transakcijama gdje je propisana obveza na strani obveznika da o svakoj transakciji koja se provodi u gotovini u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, obveznik mora obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana obavljanja transakcije. Nadalje, upućujemo na odredbe Pravilnika o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.00,00 kuna i većoj te uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji («Narodne novine» br. 1/09). Čiji sastavni dio čini Uputa o popunjavanju obrasca za obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.00,00 kuna i većoj), kao i Uputa o načinu popunjavanja privitka obrascu za gotovinske transakcije, kojim je propisano da se privitak obrascu popunjava u slučajevima:

- a. ako transakciju obavlja ili zahtjeva više osoba,
- b. ako se transakcija obavlja ili zahtjeva u ime i za račun više stranaka,
- c. ako je transakcija namijenjena za više primatelja,
- d. i u svim slučajevima kada se gotovinska transakcija obavlja u više valuta.

Slijedom navedenog, smatramo da se odnosu na konkretnu situaciju iz Vašeg upita postupite na način da ćete takve transakcije, ukoliko se ispune Zakonom i Pravilnikom propisani uvjeti, prijavljivati putem obrasca i privitka obrascu, vodeći pri tome računa da ste o gotovinskoj transakciji dužni obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana obavljanja transakcije.

4. Klijent je imao sredstva na svom deviznom ili kunskom računu u banci. Klijent isplaćuje sredstva sa svog deviznog ili kunskog računa (nema gotovine, transakcija je veća od 200.000,00 HRK) te se ista sredstva uplaćuju na novi račun u banci ili se prosljeđuje na račun u drugu banku ali na novog vlasnika računa. Da li je potrebno prema Uredu za sprečavanje pranja novca prosljediti gore navedene transakcije kao gotovinske transakcije jer je došlo do promjene vlasnika sredstava (štednja, uplata kredita, uplata na tekući račun u drugu banku)? (banka, siječanj 2014.)

Odgovor:

Člankom 40. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) uređeno je OBAVJEŠĆIVANJE UREDA O TRANSAKCIJAMA tj. o obvezi i rokovima obavješćivanja o gotovinskim transakcijama gdje je propisana obvezna na strani obveznika da o svakoj transakciji koja se provodi u gotovini u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, obveznik mora obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana obavljanja transakcije. Nadalje, u dijelu Zakona kojim se definira značenje drugih pojmova u članku 3. (15) objašnjeno je što se smatra gotovinom iz članka 40. ovoga Zakona a to jesu novčanice i kovani novac koji je u optjecaju kao zakonsko sredstvo plaćanja. Slijedom navedenog, smatramo da u vašem slučaju gdje je vaš klijent imao sredstva na svom deviznom ili kunskom računu u banci te je prebacio sredstva (bezgotovinski) sa svog deviznog ili kunskog računa na novi račun u banci ili ih je proslijedio (bezgotovinski) na račun u drugu banku ali na novog vlasnika računa nije došlo do gotovinske transakcije prema tumačenju Zakonu, te slijedom toga niste dužni o takvim transakcijama obavještavati Ured.

Članak 42. – Obveza i rokovi obavješćivanja o sumnjivim transakcijama i osobama

1. Je li banka dužna prijavljivati situaciju prijevare tzv. fraud kada klijenti banke na temelju krivotvorenih dokumenata pokušaju ili ostvare protupravno stečenu dobit i ostale slične situacije prijevare? (banka, svibanj 2013.)

Odgovor:

Prijavljivanja prijevare tzv. fraud Uredu za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Ured), odnosno kada određene osobe ili klijenti banke npr. na temelju krivotvorenih dokumenata pokušaju ili ostvare protupravno stečenu dobit i ostale slične situacije, mišljenja smo da u navedenom slučaju niste u obvezi Uredu prijaviti kao sumnjivu navedenu transakciju, već bi se po istome trebali, sukladno svojim internim procedurama, obratiti tijelima nadležnim za provođenje postupka istrage, odnosno Ministarstvu unutarnjih poslova. U konkretnom slučaju moguće je počinjeno kazneno djelo prijevare, te se u tom trenutku još ne može reći da se radi o pranju novca. Kada bi se tako protupravno stečena novčana sredstva primjerice uložila ili pokušala uložiti u financijski sustav, tada bi banka odnosno obveznik bio u obvezi, ukoliko su se ispunili uvjeti sukladno odredbi čl. 42. Zakona, takvu transakciju ili osobu prijaviti Uredu kao sumnjivu transakciju ili osobu. Isto tako, u situacijama kada imate saznanja (pretragom portala, provedenim mjerama dubinske analize, neformalna saznanja) odnosno kada posumnjate da netko od klijenata Vaše banke ima na računima sredstva koja su proizašla iz nezakonitih radnji, pa tako i iz kaznenog djela prijevare, iste ste dužni, naravno pod pretpostavkama iz čl. 42. Zakona, prijaviti Uredu kao sumnjivu transakciju ili osobu.

Članak 43. – Složene i neobične transakcije

1. Na koji način banka treba voditi evidenciju o složenim i neobičnim transakcijama, da li je potrebno aplikativno rješenje? (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

Člankom 43. stavkom 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) određeno je da su obveznici dužni analizirati pozadinu i svrhu složenih i neobičnih transakcija te rezultate analize u pisanom obliku evidentirati kako bi bili dostupni na zahtjev Ureda za sprječavanje pranja novca i ostalih nadzornih tijela iz članka 83. Zakona. Iz navedenog je razvidno da nije izričito propisan oblik i način vođenja evidencije, ali je jasno rečeno da rezultati analize nad predmetnim transakcijama moraju biti u pisanom obliku i kao takvi dostupni Uredu i nadzornim tijelima na njihov zahtjev. Kreditna institucija može voditi evidenciju u elektroničkom obliku u vidu neke aplikacije ili nekom drugom obliku ako ocijeni da je za nju to najprihvatljivije ili najpraktičnije rješenje, a pod uvjetom da će na taj način biti dostupna u razumnom roku Uredu ili drugim nadzornim tijelima na njihov zahtjev. Za praćenje i identifikaciju složenih i neobičnih transakcija, preporučili bismo uvođenje aplikativnog rješenja, naročito u kreditnim institucijama koje

zbog prirode ili opsega poslovanja ili zbog velikog broja zaposlenih imaju trajno povećan opseg zadaća na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma.

Članak 45. – Uvjeti za ovlaštenu osobu i zamjenika

- 1. Da li je prihvatljivo da poslove ovlaštene osobe za provedbu mjera i radnji Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) za jednu kreditnu instituciju obavlja ovlaštena osoba koja je zaposlena u društvu koje je nadređeno toj kreditnoj instituciji? (banka, lipanj 2009.)**

Odgovor:

Mišljenja smo da nije prihvatljivo da poslove ovlaštene osobe za provedbu mjera Zakona za jednu kreditnu instituciju obavlja ovlaštena osoba koja je zaposlena u društvu koje je nadređeno toj kreditnoj instituciji, budući da se tu radi o dvije različite pravne osobe, stoga te poslove ne može obavljati ovlaštena osoba jednog od obveznika. Naime, člankom 45. Zakona propisano je da poslove ovlaštene osobe može obavljati isključivo osoba koja je zaposlena na radnom mjestu koje je u organizacijskoj strukturi obveznika sistematizirano na takvom položaju da osobi omogućava brzo, kvalitetno i pravodobno izvršavanje zadaća propisanih ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona te nezavisnost u radu i mogućnost izravne komunikacije s upravom.

- 2. Kako riješiti problem direktnog uplitanja unutarnje revizije u rad ovlaštene osobe za sprječavanje pranja novca? Što kada uprava banke ne želi usvojiti revidirani interni akt - Pravilnik za provedbu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma? (banka, listopad 2010.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama članka 45. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon) obveznik je dužan ovlaštenoj osobi i njenim zamjenicima osigurati nezavisnost u radu i mogućnost izravne komunikacije s upravom. Isto tako, sukladno odredbama članka 48. stavak 1. Zakona obveznik je dužan donijeti interni akt kojim se određuju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Postupanjem suprotno odredbama navedenih članaka Zakona obveznik čini prekršaj sukladno odredbama članka 91. stavak 1. točka 17. i članka 92. stavak 1. točka 7. istog. Članka. Evidentno je da ovlaštenoj osobi koja obavlja svoje dužnosti propisane posebnim zakonom u instituciji u kojoj joj se u rad upliće unutarnja revizija i u kojoj uprava ne želi usvojiti revidirani interni akt, de facto nisu ispunjeni uvjeti ne samo iz članka 45. Zakona, već isto tako, dovodi se u pitanje način kako je obveznik ispunio svoje druge dužnosti prema ovlaštenoj osobi, a koje su propisane člankom 47. istog.

Članak 47. – Dužnosti obveznika prema ovlaštenoj osobi i zamjeniku

- 1. Da li obveznici – banke koje ne ispunjavaju uvjete iz članka 47. st. 3. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08, dalje u tekstu: Zakon), mogu funkciju ovlaštene osobe i njezina zamjenika organizirati unutar druge funkcije? (banka, veljača 2009.)**

Odgovor:

Zakon člankom 47. stavak 3. propisuje dužnost obveznicima primjene Zakona da osobi koja obavlja funkciju ovlaštene osobe i njezinom zamjeniku osiguraju da svoj rad i zadaće obavljaju kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom u slučajevima kad je zbog velikog broja zaposlenih, prirode ili opsega poslovanja obveznika, odnosno iz drugih opravdanih razloga trajno povećan opseg zadaća na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Slijedom navedenog, smatramo da, ukoliko nisu ispunjeni uvjeti predviđeni odredbom članka 47. stavka 3. Zakona, ne

postoji obveza da ovlaštena osoba obavlja svoje zadaće kao samostalan organizacijski dio koji je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova obveznika, odnosno smatramo da funkcija ovlaštene osobe, kao i njezinih zamjenika, može biti organizirana unutar druge funkcije odnosno povezano s drugom funkcijom. Neovisno o načinu organiziranja funkcije ovlaštene osobe odnosno njezinih zamjenika unutar obveznika, ista treba biti neovisna, a što se očituje kroz osiguranje neograničenog pristupa do svih podataka, informacija i dokumentacije potrebne za njihov rad. Navedeno proizlazi iz odredbe članka 45. stavka 1. alineje 1. Zakona kojom je određeno da obveznik mora osigurati da poslove ovlaštene osobe i zamjenika ovlaštene osobe može obavljati isključivo osoba koja je, uz ostale uvjete predviđene Zakonom, zaposlena na radnome mjestu koje je u organizacijskoj strukturi obveznika sistematizirano na takvom položaju da osobi omogućava nezavisnost u radu. Način suradnje sa zaposlenicima u ostalim organizacijskim jedinicama obveznik podrobnije uređuje internim aktom.

- 2. Da li se u smislu odredbi članka 47. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) funkcija praćenja usklađenosti i funkcija ovlaštene osobe, kod obveznika koji imaju ovlaštenu osobu i zamjenika koji svoje poslove obavljaju kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom, mogu biti organizirani unutar iste organizacijske jedinice? (banka, studeni 2009.)**

Odgovor:

Prema odredbama članka 47. st. 3. Zakona, obveznik je dužan osigurati osobi koja obavlja funkciju ovlaštene osobe i zamjenika da svoj rad i zadaće obavlja kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom ukoliko je trajno povećan opseg zadaća na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, zbog primjerice velikog broja zaposlenih, prirode ili opsega poslovanja obveznika, odnosno iz drugih opravdanih razloga. U slučaju iz st. 3., a u skladu s st. 4. istoga članka obveznik je dužan osigurati da ovlaštena osoba obavlja svoje zadaće kao samostalan organizacijski dio, koji je neposredno odgovoran upravi ili drugom poslovodnom tijelu te je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova obveznika. U slučaju da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 47. stavka 3. Zakona, ne postoji obveza da ovlaštena osoba obavlja svoje zadaće kao samostalan organizacijski dio koji je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova obveznika, odnosno smatramo da funkcija ovlaštene osobe, kao i njezinih zamjenika, može biti organizirana unutar druge funkcije odnosno povezano s drugom funkcijom, primjerice funkcijom praćenja usklađenosti. Također, naglasili bismo da je neovisno o načinu organiziranja funkcije ovlaštene osobe odnosno njezinih zamjenika unutar obveznika, najvažniji element kvaliteta obavljanja samih poslova funkcije sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, odnosno njezina neovisnost, a što se osigurava, primjerice, kroz osiguranje ovlaštenoj osobi i njezinom zamjeniku neograničenog pristupa do svih podataka, informacija i dokumentacije koji su potrebni za obavljanje aktivnosti sprječavanja i otkrivanja pranja novca ili financiranja terorizma.

- 3. Može li u smislu odredbe članka 47. stavak 3. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) ovlaštena osoba za SPNFT u malim bankama obavlja i druge poslove koji nisu u direktnoj vezi sa SPNFT; odnosno postoji li mogućnost da se, s obzirom na povećani obim poslova SPNFT (npr. zbor provođenja međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom (MUP), pomno praćenje regulative, interne uskladbe, povećane operativne provedivosti propisa itd.) promijeni navedeni članak Zakona na način da ovlaštena osoba i zamjenik ovlaštene osobe svoj posao odnosno rad i zadaće prema Zakonu obavljaju kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom? (banka, listopad 2011.)**

Odgovor:

Smatramo kako se primjenom postojećih odredbi čl. 47. st. 3. Zakona u potpunosti zadovoljavaju zahtjevi obveznika iz ovog pitanja. Naime, navedene odredbe propisuju da su obveznici dužni osigurati da ovlaštena osoba i zamjenik obavljaju svoj rad i zadaće prema Zakonu kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom, ako se ispune pretpostavke navedene u Zakonu. Više je nego

očito da, obzirom na obim poslovanja i veliki broj zaposlenih, banke ispunjavaju tražene pretpostavke temeljem kojih su dužne osigurati da ovlaštene osobe i zamjenici obavljaju svoj rad i zadaće iz područja spn/ft kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom.

- 4. Obzirom na odredbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) postoji li mogućnost upućivanja zahtjeva upravama banaka za boljim statusom ovlaštenih osoba (uvjeti rada, mobitel kako bi i iza radnog vremena mogli komunicirati...)? (banka, listopad 2010.)**

Odgovor:

Odredbe članka 47. Zakona detaljno propisuju dužnosti koje obveznik mora ispuniti kako bi ovlaštenoj osobi i zamjeniku osigurao uvjete za obavljanje poslova i zadataka. Mišljenja smo da je prilikom uspostavljanja učinkovitog i cjelovitog sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma od ključnog značaja odgovarajuće razumijevanje Uprave te potpuna potpora pri provođenju svih aktivnosti na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca. Slijedom navedenog ovlaštena osoba sama mora od Uprave zahtijevati korištenje službenog mobitela ako je to opravdano za obavljanje i provođenje zakonom definiranih zadaća ovlaštene osobe.

Članak 49. – Obveza redovitog stručnog osposobljavanja i izobrazbe

- 1. Uzimajući o obzir odredbe čl. 49. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) koji datum mora stajati na Programu godišnjeg stručnog osposobljavanja, odnosno kada Program stupa na snagu; da li redovito stručno osposobljavanje moraju obavljati samo osobe koje su imenovane od strane Uprave (op. a. ovlaštena osoba i zamjenik ovlaštene osobe), te da li program obuke mora biti izvješten na oglasnoj ploči društva i koliko dugo? (ovlašteni mjenjači, listopad 2011.)**

Odgovor:

Sukladno članku 85. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma ("Narodne novine" br. 87/08, u nastavku teksta: Zakon) te članku 1. Zakona o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 85/08 i 55/11) Financijski inspektorat nadzire primjenu propisa u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (u nastavku teksta: SPN/FT) kod obveznika iz članka 4. Zakona, te na predmetni upit odgovaramo sljedeće:

Ovlašteni mjenjač kao obveznik provedbe mjera, radnji i postupaka za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma propisanih Zakonom, dužan je sukladno odredbama članka 49. Zakona, brinuti se za redovito stručno osposobljavanje i izobrazbu svih djelatnika koji obavljaju zadaće na području otkrivanja i SPN/FT. Stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika podrazumijeva upoznavanje s odredbama Zakona i na temelju Zakona donesenih podzakonskih propisa, s internim aktima obveznika, s međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, sa smjericama i listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, te s obvezama u pogledu obavješćivanja Ureda i vođenja evidencija. Obveznik je dužan uspostaviti trajni sustav stručnog osposobljavanja i izobrazbe u svrhu informiranosti o novostima, uključujući znanja o aktualnim tehnikama, metodama i trendovima u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, te dati jasno objašnjenje svih aspekata Zakona i obveza u pogledu SPN/FT, a posebno zahtjeva koji se odnose na dubinsku analizu stranke te obavješćivanja o sumnjivim transakcijama. Obveza redovitog stručnog osposobljavanja uključujući dinamiku i način provedbe osposobljavanja i izobrazbe svih djelatnika mora biti definirana internim aktom. Sadržaj programa mora biti sveobuhvatan, detaljno izrađen, te primjeren vrsti i opsegu poslovanja obveznika, procjeni rizika u pogledu SPN/FT-a, te izloženosti riziku od PN/FT-a (usmjeren na utvrđene visoke

rizike). Osposobljavanje/izobrazba u pogledu SPNFT-a trebala bi biti sastavnim dijelom početnog usmjerenja novoga zaposlenika, a potrebno ju je provesti prije interakcije novoga zaposlenika sa strankama. Program godišnjega stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma za sljedeću kalendarsku godinu obveznik mora pripremiti najkasnije do kraja tekuće godine (op. datum izrade). Sukladno odredbi članka 46. stavak 1. točka 8. Zakona jedna od zadaća ovlaštene osobe i zamjenika je i sudjelovanje u pripremanju programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe zaposlenika obveznika koji sudjeluju u području SPN/FT. Zaposlenici se osposobljavaju uz pomoć prezentacija, pisanih materijala ili *on-line* edukativnih programa. Također je prema odredbi članka 47. stavak 1. točka 6. Zakona, obveznik dužan ovlaštenoj osobi i zamjeniku osigurati redovito stručno osposobljavanje i izobrazbu u vezi sa SPN/FT. Skrećemo pozornost da su u rujnu ove godine na web stranici Ministarstva financija objavljene *Opće smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma* u svrhu lakšeg razumijevanja obveza koje obveznici, uključujući i ovlaštene mjenjače, trebaju poduzimati radi uspješne primjene i provedbe propisa kojima je regulirano SPN/FT u Republici Hrvatskoj, kao i aktivnosti koje moraju provoditi za uspostavu djelotvornog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

- 2. Da li je, u smislu odredbi čl. 49. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma ("Narodne novine" br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) obveznicima nakon prisustvovanja seminarima potrebna potvrda da su obavili stručno osposobljavanje i izobrazbu o provođenju mjera prema Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, odnosno da li će u slučaju ne dobivanja iste biti prekršajno kažnjeni od strane nadležnog nadzornog tijela? (fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, listopad 2011.)**

Odgovor:

Sukladno članku 85. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon), te sukladno članku 1. Zakona o Financijskom inspektoratu (Narodne novine, br. 85/08), Financijski inspektorat obavlja nadzor provedbe propisa kod obveznika iz članka 4. Zakona u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Sukladno članku 49. Zakona, obveznici su dužni brinuti se za stručno osposobljavanje i izobrazbu svojih zaposlenika, te program godišnjeg stručnog osposobljavanja i izobrazbe pripremiti za sljedeću kalendarsku godinu do kraja tekuće. Program stručnog osposobljavanja i izobrazbe (dalje u tekstu: program) treba omogućiti zaposlenicima i odgovornim osobama razumijevanje njihovih obveza koje proizlaze iz navedenog Zakona, a očekivano i uspješnu prevenciju pranja novca i financiranja terorizma. Prilikom obavljanja nadzora, ovlaštene osobe Financijskog inspektorata u okviru procjene izvršavanja obveze redovitog stručnog osposobljavanja i izobrazbe utvrđuju je li obveznik dokumentirao program koji je proveo (pisane upute, korišteni materijali i si), uključujući vrijeme održavanja i popis osoba koje su sudjelovale. Obveznik može samostalno izraditi navedene materijale, zatim koristiti se materijalima koja su izradila nadležna tijela (npr. nadzorna tijela, Obrtnička komora i si.) te materijalima koje su dobili kao polaznici komercijalnih seminara. Program treba biti primjeren prirodi i obujmu poslovanja obveznika te prilagođen stupnju rizika od PN/FT kojem je obveznik izložen te biti prvenstveno usredotočen na identificirane rizike. Zatim, sadržaj programa mora biti sveobuhvatan, te obuhvaćati odredbe Zakona i podzakonskih akata, međunarodne standarde koji proizlaze iz međunarodnih konvencija s područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, smjernice koje je donijelo nadležno tijelo te interni akt, uključujući postupke provođenja dubinske analize stranke, vođenja evidencija, obavješćivanja o sumnjivim i gotovinskim transakcijama i druge interne postupke. Ovlaštena osoba Financijskog inspektorata u nadzoru, tijekom intervjua koji obavlja u prostorijama obveznika, može provjeriti razumijevanje zaposlenika o navedenim područjima. Nadalje, obveznik je dužan barem jednom godišnje provesti stručno osposobljavanje i izobrazbu te obuhvatiti sve zaposlenike. Također, preporučljivo je provesti osposobljavanje/izobrazbu novih zaposlenika i prije nego sto započnu s radom sa strankama. Slijedom svega navedenog, proizlazi da Zakon ne propisuje obvezu prisustvovanja seminarima niti ovlaštene osobe Financijskog inspektorata trebaju tražiti potvrdu od obveznika o prisustvovanju

seminaru kao dokaz stručne osposobljenosti i izobrazbe. Obveznik sam bira na koji će način stručno osposobiti svoje zaposlenike:

- samostalno (npr. koristeći upute, interne radionice, video sadržaje i si.)
- ili njihovim sudjelovanjem na seminarima koje organiziraju nadležna tijela ili komercijalne kuće, a rukovodeći se pritom rejtingom predavača koji pokrivaju ovo područje.

Najvažnije je da se obveznici pridržavaju točaka koje smo prethodno naveli (program je dokumentiran, proporcionalan je utvrđenom stupnju rizika, program je sveobuhvatan, provodi se barem jednom godišnje, zaposlenici su upoznati s internim postupcima i dr). Napominjemo da je Financijski inspektorat u suradnji s Međunarodnim monetarnim fondom donio i objavio na službenim Internet stranicama Ministarstva financija Opće smjernice za provođenje Zakona, a koje su namijenjene obveznicima provedbe Zakona. (http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Opce%20smjernice%20za%20provodjenje%20ZSPN_FT.pdf) U navedenim Smjernicama pronaći ćete koje kriterije ovlaštene osobe Financijskog inspektorata u nadzoru koriste prilikom procjene usklađenosti obveznika.

3. Uzimajući u obzir odredbe čl. 49. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), a na okolnost provođenja edukacije za automat klubove igre na sreću, da li postoje posebne upute za navedene klubove koji pobliže propisuju postupke? (fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, studeni 2011.)

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 4. st. 1. toč. 13. Zakona subjekti koji priređuju igre na sreću na automatima su obveznici provedbe mjera, radnji i postupaka za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma.

Prilikom obavljanja svojih djelatnosti obveznici su dužni:

- izraditi procjenu rizika od zlouporabe za pranje novca i financiranje terorizma za pojedine poslovne procese ili proizvode,
- provoditi mjere dubinske analize stranke,
- imenovati ovlaštenu osobu i njezina zamjenika,
- provoditi redovito stručno osposobljavanje djelatnika na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
- osigurati redovnu internu reviziju provedbi odredbi zakona,
- izraditi listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba,
- obavještavati i dostavljati Uredu za sprječavanje pranja novca tražene podatke i dokumentaciju.

Kada je riječ o priređivačima igara na sreću, među koje se ubrajaju i automat klubovi, Zakon u čl. 12. propisuje posebni opseg mjera dubinske analize koje su dužni primjenjivati priređivači igara na sreću.

Također, napominjemo da nadzor provedbe Zakona kod priređivača igara na sreću, kao nadležno nadzorno tijelo provodi Porezna uprava. Nadzorna tijela su, osim provođenja nadzora, nadležna i za provođenje stručnog osposobljavanja djelatnika obveznika te izradu sektorskih smjernica za jedinstveno provođenje odredbi Zakona.

Članak 52. – Zadaće i obveze odvjetnika, odvjetničkih društava i javnih bilježnika

1. Može li se u smislu odredbi čl. 52. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08), a u odnosu na odvjetnike, pod pojmom «planiranja ili provođenja transakcija» smatraju slijedeće situacije:
 - a) kada stranke samostalno postignu suglasnost o svim uvjetima kupoprodaje nekretnine/udjela/dionice i od odvjetnika zatraže isključivo pravnu pomoć sastavljanja ugovora prema ranije postignutim uvjetima tijekom pregovora u kojima odvjetnik nije niti na koji način sudjelovao?
 - b) kada od odvjetnika pravnu pomoć sastava ugovora o kupoprodaji nekretnine naruči agencija za posredovanje u prometu nekretnina, dostavljajući pri tome sve potrebne podatke o strankama, visini i načinu isplate kupoprodajne cijene?
 - c) kada odvjetnik pruža pravnu pomoć jednoj od ugovornih strana ugovora o kupoprodaji nekretnine/udjela/dionice, a isplata ugovorene kupoprodajne cijene se vrši na poslovni ili tekući račun prodavatelja i kupac kupoprodajnu cijenu isplaćuje putem kredita banke sa sjedištem u Republici Hrvatskoj? Da li se u smislu odredbi čl. 52. Zakona postupanja odvjetnika i u kojem opsegu odnose na situacije kada odvjetnik u ime i za račun pravne osobe sa sjedištem u državi tzv. poreznoj oazi (offshore poduzeće) sklapa ugovor o zajmu s pravnom osobom sa sjedištem u Republici Hrvatskoj? (odvjetnička društva/odvjetnici, travanj 2011.)

Odgovor:

Odvjetnici postupaju prema odredbama Zakona samo u slučajevima propisanim u članku 52. Zakona, dakle, nisu dužni obaviti dubinsku analizu stranke za koju su sastavili ugovor o najmu ili zakupu, ugovor o djelu ili ugovor o autorskim pravima. Odvjetnik je dužan postupati po odredbama Zakona u slučajevima opisanim u prvom pitanju u situacijama opisanim u točki a) i c) i u slučaju opisanom u drugom pitanju - kada sastavlja ugovor o kupoprodaji nekretnine, udjela ili dionica odnosno jednoj od ugovornih strana pruža pravnu pomoć neovisno o tome da li se isplata vrši putem banke u korist računa prodavatelja ili u korist poslovnog računa odvjetnika. Ukoliko je sastavljanje ugovora tražila agencija za posredovanje u prometu nekretnina, agencija je obvezna postupiti po odredbama Zakona (provesti dubinsku analizu i unijeti podatke o strankama i transakcijama u evidencije koje vodi). Odvjetnik je dužan obaviti dubinsku analizu stranke pri svakoj transakciji u vrijednosti 105.000,00 kn i većoj (ne mora biti sumnjiva) i povezanim transakcijama u toj vrijednosti - pod uvjetom da se radi o transakciji kojom stranka stječe ili prodaje nekretninu, udjele u trgovačkom društvu ili vrijednosne papire ili raspolaze sredstvima na bankovnom računu, ako upravlja novčanim sredstvima ili drugom imovinom stranke u toj vrijednosti ili ako u ime i za račun stranke provodi financijsku transakciju ili transakciju u vezi s nekretninama. Nadalje, odvjetnik je dužan postupati prema odredbama Zakona i slučaju kad odvjetnik u ime i za račun pravne osobe sa sjedištem u državi tzv. poreznoj oazi (off shore zona) sklapa ugovor o zajmu sa pravnom osobom sa sjedištem u Republici Hrvatskoj primjenjujući odredbe članka 53. kojim su propisani postupci provođenja mjera dubinske analize za profesionalne djelatnosti u mjeri i opsegu koji su primjereni njegovu djelokrugu poslova. Također, bitno je napomenuti da je odvjetnik u slučajevima kad ima uspostavljen poslovni odnos sa stranom pravnom osobom dužan postupiti sukladno članku 27. Zakona kojim je propisana obveza ponovne godišnje dubinske analize strane pravne osobe.

2. Je li prema tumačenju Financijskog inspektorata pojam «transakcija» obuhvaća bilo kakav posao u kojem klijenti raspolažu imovinom koristeći odvjetničke savjete, ili je ograničen na slučajeve u kojima odvjetnička društva odnosno odvjetnici kao obveznici postupanja po Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) aktivno primaju, izdaju, prenose s računa na račun, mijenjaju, čuvaju, raspolažu i na drugi način postupaju s novcem ili drugom imovinom? (odvjetnička društva/odvjetnik, studeni 2011.)

Odgovor:

U tumačenju članka 52. stavak 1. točka 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma valja imati na umu definicije propisane člankom 3. (što se smatra transakcijom i financijskim sredstvima u smislu toga Zakona) i postupke propisane posebnim propisima potrebne za stjecanje i upravljanje imovinom iz članka 52. Zakona. Iz članka 3. Zakona o odvjetništvu proizlazi da se pravnom pomoći koju odvjetnici pružaju osobito smatra davanje pravnih savjeta, sastavljanje ugovora i drugih isprava, zastupanje i sastavljanje tužbi, prijedloga, zahtjeva, pravnih lijekova i drugih podnesaka. Pomaganje u planiranju ili provođenju transakcija iz članka 52. Zakona uključuje i to neovisno o vrijednosti posla davanje savjeta i konkretne radnje poput:

- izrade ugovora kojeg je predmet kupnja i prodaja imovine (nekretnina, udjela i dionica),
- otvaranje računa i poslovanje po računu u ime stranke,
- davanje naloga za kupnju ili prodaju vrijednosnih papira u ime stranke,
- depozitne poslove u kojima odvjetnik od stranke preuzima novac, vrijednosne papire i druge predmete od vrijednosti radi čuvanja, polaganja na njegov račun za druge osobe ili predaje drugoj osobi,
- polaganje na račun novčanih sredstava koje je stranka povjerila odvjetniku i izdavanje naloga za prijenos ili podizanje deponiranog novca,
- sve radnje potrebne za osnivanje trgovačkog društva, ustanove, zadruge, zaklade i udruge (i drugog sličnog pravno-organizacijskog oblika),
- pomaganje u upravljanju trgovačkim društvom i drugim sličnim pravnim subjektom,
- pomoć u prikupljanju sredstava potrebnih za osnivanje, djelovanje ili upravljanje trgovačkim društvom - ako je odvjetnik u ovim radnjama sudjelovao na traženje stranke – npr. tako što je davao savjete, sastavio nacrt isprave ili svojoj stranci pružao pravnu pomoć u pregovorima sa drugim osnivačima ili članovima uprave.

Zakon je taksativno naveo samo vrstu poslova. Za potrebe tumačenja članka 52. možemo primjera radi nabrojati neke radnje koje spadaju u pomaganje u smislu ZSPNFT zato što su važne za njegovu primjenu u praksi. Pri osnivanju trgovačkog društva, promjeni vlasnika udjela ili dionica, promjeni vrijednosti temeljnog kapitala i članova uprave - pomaganje predstavljaju sve radnje propisane Zakonom o sudskom registru odnosno Zakonom o trgovačkim društvima koje je potrebno provesti da bi došlo do osnivanja društva, imenovanja uprave, kupnje udjela ili dionica, povećanja ili smanjenja temeljnog kapitala i njihovog upisa u registar. Postupak upisa je propisan. Sve što odvjetnik poduzme za stranku predstavlja pomaganje. Međutim, u primjeni ZSPNFT mora se raditi o postupcima vezanim za kupnju i prodaju, prikupljanje sredstava, te osnivanje, djelovanje ili upravljanje. Nisu važne sitnice poput obavještanja registarskog suda o promjeni sjedišta ili prezimena direktorice društva radi udaje. Prošle godine su suosnivači d.o.o.-a koji nisu bili vidljivi na web stranicama registra morali registarskom sudu donijeti javnobilježnički ovjerene svoje podatke radi usklađivanja sa Zakonom o OIB-u, međutim, bilježnici nisu bili dužni ove ovjere upisati u evidencije u smislu ZSPNFT. Promjena imena tvrtke također nije važna, dok statusne promjene poput spajanja i pripajanja svakako jesu, jer su važne za djelovanje i upravljanje trgovačkim društvom.

Što se smatra radnjama potrebnim za transakcije s nekretninama, vrijednosnim papirima, te otvaranje i upravljanje bankovnim računom propisano je Zakonom o zemljišnim knjigama, Zakonom o tržištu kapitala, Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma, Zakonom o deviznom poslovanju, Zakonom o platnom prometu i odlukama Hrvatske narodne banke.

3. **Odvjetnički ured sastavio je kupoprodajni Ugovor o kupnji zemljišta za cijenu od 65.000,00 EUR. Klijent je podigao novac sa svog računa u kreditnoj instituciji te isplatio tri prodavatelja prema njihovim suvlasničkim dijelovima. Da li je u smislu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08) obveznik bio u obvezi prijaviti Uredu za sprječavanje pranja novca navedenu transakciju? (odvjetnička društva/odvjetnik, prosinac 2011)**

Odgovor:

U tumačenju čl. 52. st. 1. toč. 1. i 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) valja imati u vidu definicije propisane čl. 3. (što se smatra transakcijom i financijskim sredstvima u smislu toga Zakona), a posebice definiciju gotovinske transakcije koja je definirana kao svaka transakcija pri kojoj obveznik od stranke primi gotovo novac, odnosno stranci preda gotov novac u posjedovanje i na raspolaganje kao i postupke propisane posebnim propisima potrebne za stjecanje i upravljanje imovinom iz čl. 52. Zakona. Iz čl. 3. Zakona o odvjetništvu proizlazi da se pravnom pomoći koju odvjetnici pružaju osobito smatra davanje pravnih savjeta, sastavljanje ugovora i drugih isprava, zastupanje i sastavljanje tužbi, prijedloga, zahtjeva, pravnih lijekova i drugih podnesaka. Pomaganje u planiranju ili provođenju transakcija iz čl. 52. Zakona uključuje i to neovisno o vrijednosti posla davanje savjeta i konkretne radnje poput:

- izrade ugovora kojeg je predmet kupnja i prodaja imovine (nekretnina, udjela i dionica),
- otvaranje računa i poslovanje po računu u ime stranke,
- davanje naloga za kupnju ili prodaju vrijednosnih papira u ime stranke,
- depozitne poslove u kojima odvjetnik od stranke preuzima novac, vrijednosne papire i druge predmete od vrijednosti radi čuvanja, polaganja na njegov račun za druge osobe ili predaje drugoj osobi,
- polaganje na račun novčanih sredstava koje je stranka povjerila odvjetniku i izdavanje naloga za prijenos ili podizanje deponiranog novca,
- sve radnje potrebne za osnivanje trgovačkog društva, ustanove, zadruga, zaklade i udruge (i drugog sličnog pravno-organizacijskog oblika),
- pomaganje u upravljanju trgovačkim društvom i drugim sličnim pravnim subjektom,
- pomoć u prikupljanju sredstava potrebnih za osnivanje, djelovanje ili upravljanje trgovačkim društvom – ako je odvjetnik u ovim radnjama sudjelovao na traženje stranke – npr. tako što je davao savjete, sastavio nacrt isprave ili svojoj stranci pružao pravnu pomoć u pregovorima sa drugim osnivačima ili članovima uprave.

Slijedom navedenog, a imajući u vidu da je u konkretnom slučaju za predmetne osobe izrađen Ugovor o kupnji zemljišta, a da se isplata izvršila na opisani način (op.a. kreditna institucija/kupac/prodavatelji), nije postojala obvezna da se Ured obavijesti o takvoj transakciji jer se ista nije izvršila preko blagajne odvjetničkog ureda. Podredno napominjemo, da ste u navedenom slučaju bili dužni provesti mjere dubinske analize stranke na način kako je to propisano čl. 53. Zakona.

Članak 55. – Iznimke za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti

1. **Je li ovlašteni računovođa dužan postupiti sukladno čl. 40. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) obzirom na činjenicu da svom klijentu, odnosno direktoru društva iz blagajne društva isplati u gotovini iznos od 291.062,00 kn na ime pozajmice? (Pravna osoba koja obavlja računovodstvene poslove, ožujak 2013.)**

Odgovor:

Odredbama Glave III. Zakona propisane su zadaće odvjetnika, odvjetničkih društava i javnih bilježnika te revizorskih društava i samostalnih revizora, pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja (profesionalne djelatnosti). Nadalje, odredbom čl. 55. st. 3. toč. 1. Zakona propisana je iznimka od obveza propisanih Zakonom osoba koje obavljaju profesionalne djelatnosti, i to u smislu da iste nisu dužne obavještavati Ured za sprječavanje pranja novca (dalje u tekstu: Ured) o gotovinskim transakcijama iz čl. 40. st. 1. Zakona,

osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Uzimajući u obzir navedeno, mišljenja smo da u konkretnom slučaju niste bili, niti ste u obvezi Uredu za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma prijaviti kao gotovinsku gore navedenu transakciju, pod uvjetom da u vezi s istom ne postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Članak 75. – Tajnost prikupljenih podataka i postupaka

1. **Da li je u smislu odredbi čl. 75. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08), moguća situacija da banke članice grupacije prijavljuju matičnoj banci svaku neobičnu i/ili složenu (sumnjivu) transakciju, odnosno klijenta? (banka, studeni 2011.)**

Odgovor:

Sukladno odredbama čl. 75. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» broj 87/08; dalje u tekstu: Zakon) obveznici i njihovi zaposlenici ne smiju stranci ili trećoj osobi otkriti sljedeće informacije:

1. da je Uredu bio ili da će biti dostavljen podatak, informacija ili dokumentacija o njoj ili transakciji iz članka 42., članka 54. stavka 1. i 2. i članka 59. ovoga Zakona,
2. da je Ured na temelju članka 60. ovoga Zakona privremeno zaustavio izvršenje sumnjive transakcije, odnosno da je u vezi s tim dao upute obvezniku,
3. da je Ured na temelju članka 62. ovoga Zakona tražio kontinuirano praćenje financijskog poslovanja stranke,
4. da je protiv stranke ili treće osobe započet ili bi mogao biti započet predistražni postupak zbog postojanja sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma.

Nadalje, napominjemo kako se podaci dostavljeni sukladno odredbama čl. 42. Zakona označavaju kao klasificirani podaci za koje je utvrđen odgovarajući stupanj tajnosti sukladno odredbama čl. 9. Zakona o tajnosti podataka («Narodne novine» broj 79/07). Stupnjem tajnosti «OGRANIČENO» klasificiraju se podaci čije bi neovlašteno otkrivanje naštetilo djelovanju i izvršavanju zadaća državnih tijela u obavljanju poslova koji su od sigurnosnog interesa za Republiku Hrvatsku. Sukladno odredbama čl. 26. Zakona o tajnosti podataka, osobe koje imaju pristup klasificiranim podacima dužne su čuvati tajnost klasificiranog podatka sve dok je podatak utvrđen jednim od stupnjeva tajnosti. O deklasifikaciji podataka i oslobađanju od obveze čuvanja tajnosti podataka prikupljenih sukladno Zakonu, odlučuje čelnik Ureda i osoba koju čelnik Ureda u tu svrhu ovlasti (čl. 75. st. 4. Zakona). Članak 77. Zakona eksplicitno propisuje institucije (Ured, obveznici iz 61. 4. st. 2. Zakona, državna tijela iz 61. 64. Zakona) koje su ovlaštene koristiti podatke, informacije i dokumentaciju prikupljenu sukladno Zakonu sa svrhom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Također napominjemo kako je međunarodna razmjena podataka u cilju otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma propisana u 51ancima 67. - 72. Zakona koji reguliraju suradnju Ureda i stranih financijsko obavještajnih jedinica. Razmjena podataka obavlja se putem zaštićenog web sustava za sigurnu elektroničku razmjenu podataka između financijsko obavještajnih jedinica. Navedene odredbe Zakona propisuju da je jedino Ured ovlašten podatke koji se prikupljaju sukladno Zakonu prenositi u inozemstvo sa svrhom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Obzirom da Zakon izriječno ne navodi mogućnost razmjene informacija o dostavljenim obavijestima o sumnjivim transakcijama između kreditnih institucija koje pripadaju istoj grupaciji, mišljenja smo da obveznik(op. kreditna institucija) nije ovlašten slati kopije obavijesti o sumnjivim transakcijama i osobama matičnoj banci, jer bi to predstavljalo otkrivanje klasificiranih podataka koje je Ured označio stupnjem tajnosti «OGRANIČENO». Odredbe 61. 28. st. 3. Direktive 2005/60/EZ o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Treća Direktiva) propisuju mogućnost da kreditne institucije koje pripadaju istoj grupaciji (kako ju definira 61. 2. st. 12. Direktive 2002/87/EZ o dodatnom nadzoru kreditnih institucija, osiguravajućih društava i investicijskih tvrtki u financijskom konglomeratu), mogu međusobno razmjenjivati informacije o dostavljenim obavijestima o sumnjivim transakcijama. Ipak napominjemo da se u toč. 33. preambule Treće Direktive navodi, kako pravo na razmjenu

informacija propisano 61. 28. st. 3. Treće Direktive ne smije biti u suprotnosti sa nacionalnim zakonodavstvom kojim se regulira zaštita podataka. Zaključno, mišljenja smo da bi unutar grupe kreditne institucije bilo moguće dostavljanje statističkih podataka o ukupnom broju prijavljenih sumnjivih i gotovinskih transakcija Uredu, ali bez navođenja identifikacijskih podataka o osobama odnosno strankama.

2. Može li se smatrati sukobom interesa ako ovlaštena osoba odgovara na zahtjeve drugih nadzornih tijela (npr. Porezna uprava, Financijski inspektorat, sudovi...) (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

Člankom 75. st. 5. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), propisano je da:

- obveznik mora na pisani zahtjev odnosno nalog dostaviti nadležnom sudu podatke, informacije i dokumentaciju koje u skladu sa Zakonom prikuplja i vodi ako su isti potrebni za utvrđivanje činjenica u kaznenom postupku;
- podatke, informacije i dokumentaciju koje u skladu sa Zakonom prikuplja i vodi, obveznik mora staviti na raspolaganje nadzornom tijelu iz čl. 83. radi obavljanja nadzora nad obveznikom i radi pokretanja prekršajnog postupka.

Slijedom navedenih zakonskih odredbi, a uzimajući u obzir i odredbe članka 169. Zakona o kreditnim institucijama („Narodne novine“ broj 117/08) mišljenja smo da nema sukoba interesa ako ovlaštena osoba odgovara na zahtjeve nadležnih državnih i nadzornih tijela, a u okvirima njihove nadležnosti.

3. Je li ispravno davati izvješća svojim vlasnicima u inozemstvu tj. iznositi potpune podatke o prijavljenim sumnjivim osobama i transakcijama? (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

Člankom 75. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) propisano je da obveznici i svi njihovi zaposlenici kojima su na bilo koji način dostupni podaci prikupljeni sukladno Zakonu, ne smiju stranci ili trećoj osobi otkriti informacije dostavljene Uredu, a koje se odnose na prijavu sumnjivih osoba i transakcija. Navedeni podaci i informacije se označavaju kao klasificirani podaci i za njih je utvrđen odgovarajući stupanj tajnosti. Ured je mišljenja da bi bilo moguće dostavljanje statističkih podataka o ukupnom broju prijavljenih sumnjivih/gotovinskih transakcija Uredu, ali bez osobnih odnosno identifikacijskih podataka o osobama/strankama na koje se ti podaci/transakcije odnose.

Članak 81. – Vođenje evidencija

1. Mora li agencija za promet nekretnina voditi poseban registrator za evidencije vezane na Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08 i 25/12, dalje u tekstu: Zakon)? (agencija za promet nekretninama, lipanj 2013.)

Odgovor:

Odredbom čl. 81. st. 1. Zakona propisano je da obveznici iz čl. 4. st. 2. toč. 1. do 15. Zakona (op. toč. 15 n) – posrednici u prometu nekretnina) vode evidenciju o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz čl. 9. Zakona, te evidenciju dostavljenih podataka iz čl. 40. i 42. Zakona. Iz sadržaja navedene odredbe proizlazi da ste dužni voditi evidenciju o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama, no nije propisan način vođenja istih. Slijedom navedenog, smatramo da nije potrebno voditi svije zasebne evidencije (op. jedan za kupoprodaju, jedan za sprječavanje pranja novca i

financiranja terorizma), no bitno je da se evidentiraju i čuvaju svi podaci, informacije i dokumentacija prikupljeni sukladno Zakonu.

Članak 102. – Dubinska analiza postojećih stranaka

- 1. Da li za postojeće klijente (prije 01.01.2009.) treba prikupljati podatke putem upitnika, ako je dubinska analiza napravljena na temelju postojećih podataka i klijenti su svrstani u određenu kategoriju rizika? (banka, listopad 2010.)**

Odgovor:

Upitnik za provođenje dubinske analize nije propisan Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) niti bilo kojim njegovim podzakonskim aktom. Upitnik je izradila Hrvatska udruga banaka na inicijativu svojih članica i kao pomoć kreditnim institucijama u postizanju jednoznačnosti u primjeni Zakona i nastupu prema klijentima. Dakle, niti jedna kreditna institucija nije dužna primjenjivati predmetni upitnik u svrhu provođenja dubinske analize nad svojim klijentima, ukoliko ga ocijeni neprihvatljivim za svoje potrebe. Člankom 102. Zakona propisano je da su obveznici dužni u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu Zakona provesti dubinsku analizu svih postojećih stranaka kod kojih na temelju članka 7. utvrde da postoji ili bi mogao postojati rizik od pranja novca ili financiranja terorizma. Obzirom da Zakon nije predvidio načine i metode kojima će obveznici provesti dubinsku analizu postojećih klijenata, smatramo prihvatljivim da se za postojeće klijente dubinska analiza napravi temeljem postojećih podataka. Navedeno je rečeno pod uvjetom da su podaci o klijentima koje posjeduje kreditna institucija u trenutku provođenja dubinske analize ažurni, točni i da isti pružaju sve relevantne informacije o klijentu, a koji su detaljno propisani Zakonom.

2. DEFINICIJA GOTOVINE

Članak 2. – Definicija gotovine, Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice («Narodne novine» br. 1/09)

- 1. Je li u smislu odredbe čl. 2. Pravilnika o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice («Narodne novine» br. 1/09), dugoročna obveznica u materijaliziranom obliku, nominirana u stranoj valuti smatra gotovinom, te slijedom toga da li ju je devizni nerezident obavezan prijaviti carinskom službeniku prilikom prelaska državne granice? (banka, veljača 2010.)**

Odgovor:

Odlukom o unošenju i iznošenju gotovine, čekova i materijaliziranih vrijednosnih papira («Narodne novine» broj 111/03, 69/06 i 82/06, dalje u tekstu: Odluka) bila je propisano obveza prijave namjere prijenosa odnosno slanja materijaliziranih vrijednosnih papira preko državne granice. Člankom 4. Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju («Narodne novine» broj 153/09, a koja je stupila na snagu 31. prosinca 2009. godine, propisano je da se članak 36. Zakona briše, te da prestaje vrijediti Odluka. Međutim sukladno članku 74. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» 87/09, dalje u tekstu: Zakon) proizlazi obveza prijavljivanja svakog unošenja ili iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice u kunskoj protuvrijednosti iznosa od 10.000,00 EUR ili više. Člankom 2. točkom 2. Pravilnika o kontroli unošenja

i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice («Narodne novine» broj 1/09) određeno je da se gotovinom smatraju i prenosivi vrijednosni papiri. Slijedom svega navedenog, mišljenja smo da dugoročne obveznice u materijaliziranom obliku, nominirane u stranoj valuti, prilikom unošenja u Republiku Hrvatsku treba prijaviti carinskim službenicima na graničnom prijelazu, ako njihova vrijednost iznosi 10.000,00 EUR i više. U navedenom kontekstu ističemo da je Zakonom o tržištu kapitala («Narodne novine» br. 88/08) u članku 3. stavka 1. propisano da se prenosivim vrijednosnim papirima, između ostaloga, smatraju obveznice i druge vrste sekuritiziranog duga, uključujući i potvrde o deponiranim vrijednosnim papirima.

3. SLUČAJEVI U KOJIMA OBVEZNIK NE SMIJE USPOSTAVITI POSLOVNI ODNOS

Slučajevi u kojima obveznik ne smije uspostaviti poslovni odnos, Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize prepustiti trećim osobama («Narodne novine» br. 76/09)

1. Uzimajući u obzir odredbe čl. 5. st. 3. i 4. Pravilnika o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama («Narodne novine» br. 76/09, dalje u tekstu: Pravilnik), može li se banka koja je licencirana od strane HANFA-e za zastupanje u osiguranju (djelatnici Banke koja je u ovom slučaju treća osoba kojoj je obveznik prepustio obavljanje mjere dubinske analize) prilikom sklapanja police osiguranja u poslovnicama banke (op. prije nego sto osiguravajuće društvo, kao obveznik Zakona, zaprimi sve podatke kao što nalažu gore navedeni članci Pravilnika) smatrati trećom osobom u smislu gore navedenih odredbi Pravilnika? (*društva za obavljanje poslova životnih osiguranja, prosinac 2009.*)

Odgovor:

Iz odredbi članka 2. Pravilnika proizlazi da je banka treća osoba koja će u skladu s odredbama Zakona i Pravilnika provesti mjere dubinske analize stranke. Nadalje sukladno članku 5. stavku 3. i 4. Pravilnika propisano je da obveznik ne može uspostaviti poslovni odnos u slučajevima:

- kad od treće osobe koja je provela dubinsku analizu stranke nije zaprimio podatke iz članka 4. stavka 1. Pravilnika,
- kad od treće osobe koja je provela dubinsku analizu stranke nije zaprimio kopije identifikacijskih isprava i druge dokumentacije o stranci iz članka 4. stavka 2. Pravilnika.

S obzirom na uspostavljeni poslovni proces osiguravajućeg društva (dalje u tekstu: obveznik) i kreditne institucije (dalje u tekstu: treća osoba) pri kojem treća osoba pribavlja podatke o stranci te ih unosi u prodajni alat «INCUBIS» koji je on-line povezan s centralnim sustavom obveznika, prije sklapanja poslovnog odnosa, odnosno izdavanja police osiguranja i da treća osoba nakon provedenih mjera dubinske analize stranke obvezniku dostavlja prikupljene podatke o provedenim mjerama zajedno s kopijom identifikacijske isprave i drugom relevantnom dokumentacijom na temelju koje je obavljena identifikacija stranke, mišljenja smo da su na gore opisan način ispunjeni uvjeti iz članka 4. stavka 3. i 4. Pravilnika.

4. OSTALA PITANJA

- 1. Hoće li se uskoro mijenjati Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon), i da li će u njemu biti definicijom uvrštene ekvivalentne treće države? (banka, listopad 2011.)**

Odgovor:

Prilikom izmjene i dopune Zakona uzet će se u obzir prijedlog o eventualnoj dopuni Zakona sa definicijom pojma ekvivalentne treće države. Vezano za navedeno pitanje, podsjećamo da je 7. listopada 2011. održan sastanak uže radne skupine MIRS-a na temu utvrđivanja Liste ekvivalentnih trećih država. Uža radna skupina je sastavila Listu ekvivalentnih trećih država i ista je distribuirana obveznicima i nadzornim tijelima.

- 2. Na koji način i kojim metodama, prema mišljenju HNB-a, funkcija praćenja usklađenosti može kontrolirati djelatnost banke u ovom području? Npr. smije li funkcija praćenja usklađenosti izraditi potrebne interne akte iz onog područja koje kontrolira? (banka, listopad 2010.)**

Odgovor:

Člankom 182. Zakona o kreditnim institucijama propisana je obveza i način uspostave funkcije praćenja usklađenosti za kreditne institucije. Između ostalog, navedenim člankom određeno je da su kreditne institucije dužne uspostaviti stalnu i djelotvornu funkciju praćenja usklađenosti neovisnu o ostalim aktivnostima te uspostavljenu na način da se izbjegne sukob interesa između odgovornosti koje se odnose na usklađenost i drugih odgovornosti. U stavku 5. propisani su poslovi funkcije praćenja usklađenosti i to kako slijedi:

- utvrđivanje i procjena rizika usklađenosti kojem je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena,
- savjetovanje uprave i drugih odgovornih osoba o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila uključujući i informiranje o aktualnostima iz tih područja,
- procjena učinaka koje će na poslovanje kreditne institucije imati izmjene relevantnih propisa,
- provjera usklađenosti novih proizvoda ili novih postupaka s relevantnim zakonima i propisima kao i s izmjenama propisa i
- poslovi savjetovanja u dijelu pripreme obrazovnih programa vezanih za usklađenost.

U tom smislu je i člankom 47. stavak 3. ZSPNFT određeno da u slučaju kad je kod obveznika trajno povećan opseg zadaća na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, zbog primjerice velikog broja zaposlenih, prirode ili opsega poslovanja kreditne institucije, odnosno iz drugih opravdanih razloga, obveznik je dužan osigurati osobi koja obavlja funkciju ovlaštene osobe i zamjenika da svoj rad i zadaće obavljaju kao isključivu radnu obvezu s punim radnim vremenom. U navedenom slučaju, a sukladno odredbi članka 47. stavka 4., kreditna institucija je dužna osigurati da ovlaštena osoba obavlja svoje zadaće kao samostalan organizacijski dio, koji je neposredno odgovoran upravi ili drugom poslovnom tijelu te je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova obveznika. U slučaju da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 47. stavka 3., smatramo da funkcija ovlaštene osobe, kao i njezinih zamjenika, može biti organizirana unutar druge funkcije odnosno povezano s drugom funkcijom, primjerice funkcijom praćenja usklađenosti. Ipak, evidentno je da je potrebno razdvojiti odgovornost osoba za pojedine poslove u kontekstu oba navedena zakona. To znači:

- za uspostavu sustava za sprječavanje pranja novca u kreditnoj instituciji odgovorna je ovlaštena osoba za sprječavanje pranja novca sukladno odredbama članka 46. stavak 1. ZSPNFT;

- za donošenje internog akta kreditne institucije odgovorna je uprava kreditne institucije, sukladno odredbama članka 48. ZSPNFT;
- funkcija praćenja usklađenosti dužna je sukladno vlastitom planu radu i predviđenoj dinamici kontrolirati adekvatnost uspostavljenog sustava u opsegu i na način kako je to predviđeno njenim poslovima definiranim člankom 182. stavak 5. Zakona o kreditnim institucijama.

U slučajevima kada je kreditna institucija ovlaštenu osobu za sprječavanje pranja novca organizacijski smjestila u funkciju praćenja usklađenosti, a vezano uz pravilnu razdiobu poslova i zadaća koji su time istoj dodijeljeni, smatramo nužnim spomenuti međunarodne standarde iz dokumenta Bazelskog odbora za nadzor banaka "Usklađenost i funkcija praćenja usklađenosti u bankama" iz travnja 2005. godine, u kojem se navodi da usklađenost sa zakonima, propisima i standardima obično uključuje i posebna područja, kao što su sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Dakle, bez obzira na način na koji je kreditna institucija organizirala odnos ovlaštene osobe i funkcije praćenja usklađenosti nužno je osigurati jasnu podjelu poslova za obje i organizirati njihovo provođenje na način da se izbjegne sukob interesa. U tom smislu vrlo je jasno da će funkcija praćenja usklađenosti moći revidirati poštivanje odredbi ZSPNFT. Međutim, navedena funkcija ne bi smjela biti uključena u izradu internog akta ili akata vezanih uz provedbu istog zakona osim u funkciji savjetovanja o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila.

3. Tko je nadležan za javnu objavu "liste zemalja" po kategorijama i "Crne liste" (UN, OECD, EU...). U Republici Hrvatskoj ne postoje domaće liste ažurirane s domaćim fizičkim i pravnim osobama (blokiranima). (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

U veljači 2009. Ured za sprječavanje pranja novca distribuirao je svim obveznicima i nadzornim tijelima Listu *off-shore* financijskih centara (OFC). Lista, na kojoj se nalazi 49 OFC, donijeta je slijedom zaključaka Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Lista OFC nije isključiva već predstavlja minimum koji obveznici trebaju koristiti kao smjernicu u analizi rizika odnosno izradi i korištenju indikatora.

Skrećemo pažnju da su na web stranici Hrvatske narodne banke, u rubrici "Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma" pod točkom II. koja govori o financiranju terorizma, navedene poveznice na liste osoba i subjekata povezanih s terorizmom koji su pod nekim oblikom sankcija, a to su:

- UN-ova konsolidirana lista:
<http://www.un.org/sc/committees/1267/consolist.shtml>
- Konsolidirana lista osoba, grupa i entiteta koji su subjekt EU financijskih sankcija:
http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/list/consol-list.htm i
- OFAC-ova lista:
<http://www.treas.gov/offices/enforcement/ofac/sdn/>

Također, u kontekstu financijskih sankcija temeljem rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, odnosno zamrzavanja imovine i financijskih sredstava subjekata (država, međunarodnih organizacija, teritorijalnih entiteta, pokreti ili fizičkih i pravnih osoba) koji su pod sankcijama, obavještavamo vas da su na spomenutoj web stranici Hrvatske narodne banke, pod točkom IV. Zakonski okvir sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma/Zakon o međunarodnim mjerama ograničavanja/Odluke Vlade, objavljene Odluke Vlade RH koje propisuju mjere ograničavanja temeljem Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja ("Narodne novine", broj 139/2008.)

Odluke Vlade RH dostupne su na sljedećoj poveznici:

http://www.hnb.hr/novcan/pranje_novca_terorizam/h-tocka-iv-odluke-vlade.htm

4. Da li će se prilikom eventualnih promjena Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma («Narodne novine» br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) mijenjati definicija gotovine (za valutu) kada se radi o transferu/prijenosu novca na drugu fizičku osobu koja nema ovlaštenje, a ne priloži ni kupoprodajni ugovor i sl.? (banka, listopad 2010.)

Odgovor:

U skladu sa člankom 4. Zakona o deviznom poslovanju ("Narodne novine", br. 96/03, 140/05, 132/06, 150/08, 92/09. i 153/09 - u nastavku teksta Zakon) strana sredstva plaćanja jesu devize, strana gotovina, čekovi i ostali novčani instrumenti koji glase na stranu valutu i koji su unovčivi u stranoj valuti. Devize jesu novčana potraživanja od inozemstva. Strana gotovina (novčanice i kovani novac) novčano je potraživanje od središnje banke ili države koja je gotovinu izdala, a čekovi i ostali novčani instrumenti koji glase na stranu valutu i koji su unovčivi u stranoj valuti novčana su potraživanja od izdavatelja. Sukladno članku 15. Zakona plaćanje i naplata u stranim sredstvima plaćanja između rezidenata te između rezidenata i nerezidenata u Republici Hrvatskoj dopušteni su u slučajevima propisanim zakonom ili odlukom Hrvatske narodne banke. Na temelju tog članka Hrvatska narodna banka donijela je Odluku o plaćanju i naplati u stranim sredstvima plaćanja u zemlji ("Narodne novine", br. 111/2005.) kojom se određuju poslovi u kojima su dopušteni plaćanje i naplata u stranim sredstvima plaćanja između rezidenata te između rezidenata i nerezidenata u Republici Hrvatskoj. Nadalje, Odlukom o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci ("Narodne novine", br. 111/03, 138/03, 176/04 i 122/05) uređen je postupak otvaranja, vođenja i zatvaranja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci. Prema točki III Odluke, poslovi s deviznim računom ili deviznim štednim ulogom obuhvaćaju polaganje i podizanje gotovine te plaćanja i prijenose u skladu s deviznim propisima. Pravo obavljanja navedenih poslova s deviznim računom ili deviznim štednim ulogom prenosi se na osnovi punomoći koju je ovjerilo domaće ili strano nadležno tijelo te na osnovi punomoći koja je dana u banci. U skladu s navedenim, rezident koji je opunomoćen po računu drugog rezidenta može obavljati poslove navedene u točki III u skladu s deviznim propisima, ali ne može sredstvima vlasnika računa raspolagati radi podmirivanja svojih obaveza niti obavljati prijenos sredstava na svoj račun ukoliko to nije rezultat nekog dozvoljenog tekućeg ili kapitalnog posla u valuti između rezidenata.

- 5. Što podrazumijevaju pojmovi „programska rješenja“ iz čl. 93. i pojam „odgovarajući informacijski sustav“ iz čl. 6. st. 2. toč. 9.? Da li financijska, odnosno kreditna institucija mora imati specijalni licencirani kompjutorski program koji je napravljen i licenciran isključivo za potrebe provedbi mjera iz Zakona ili je dovoljan npr. excell program? (odvjetničko društvo, studeni 2014).**

Odgovor:

Odredbama čl. 6. st. 2. toč. 9. Zakona propisano je da su obveznici dužni uspostaviti odgovarajući informacijski sustav s obzirom na svoju organizacijsku strukturu kako bi mogli brzo, pravodobno i u cijelosti dostaviti Uredu o tome održavaju li ili su održavali poslovni odnos s određenim fizičkim ili pravnim osobama i koja je priroda tog odnosa.

Odredbom čl. 47. Zakona propisano je da su obveznici dužni ovlaštenoj osobi i njenom zamjeniku osigurati odgovarajuću informatičku potporu koja omogućuje stalno i sigurno praćenje aktivnosti na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Nadalje, sukladno odredbi čl. 46. Zakona ovlaštena osoba i njezin zamjenik sudjeluju u uspostavljanju i razvoju informacijske potpore za provođenje aktivnosti na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

U skladu sa navedenim odredbama, a uzimajući u obzir organizacijsku strukturu obveznika, mišljenja smo da je obveznik dužan, radi osiguranja brzog, pravovremenog i sveobuhvatnog izvješćivanja Ureda, kao i zahtijeva drugih nadležnih nadzornih tijela osigurati adekvatan/odgovarajući informacijski sustav.

- 6. U Smjernici za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti HANFE iz rujna 2009. u točki VI. PRAĆENJE POSLOVNIH AKTIVNOSTI STRANKE, članak 3. Opseg praćenja poslovnih aktivnosti stranke je definirano da u slučaju visoko rizične stranke obveznik provodi propisane mjere praćenja poslovnih aktivnosti stranke najmanje jednom godišnje, u slučaju srednje rizične stranke najmanje svake tri godine, a u slučaju stranke koja predstavlja neznatan rizik najmanje svakih pet godina. U novoj Smjernici za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti HANF-e iz listopada 2014. godine nije navedena obveza praćenja srednje rizičnih i neznatno rizičnih stranaka.**

Znači li to da su obveznici novim Smjernicama iz listopada 2014. oslobođeni obveze praćenja srednje rizičnih stranaka svake tri godine i neznatno rizičnih stranaka svakih pet godina?

Međutim, ako su obveznici i dalje obvezni pratiti srednje rizične stranke svake tri godine, odnosno neznatno rizične stranke svakih pet godina, možete li nam navesti u kojem obliku i opsegu. Naime, postoji veliki broj srednje rizičnih stranaka sa relativno malom izloženosti. Možemo li odrediti da nije potrebno pratiti stranke čija je izloženost manja od npr. 105.000,00 HRK nakon protoka tri godine od zadnje dubinske analize?

Navod kako novom *Smjernicom za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga* (dalje u tekstu: Smjernice) nije predviđena obveza praćenja srednje rizičnih i neznatno rizičnih stranaka je netočan.

Naime, u poglavlju 3.4.1. Mjere i učestalost praćenja poslovnog odnosa Smjernica navedeno je kako su obveznici dužni aktivno pratiti transakcije stranke obavljene tijekom trajanja poslovnog odnosa radi provjere odgovaraju li transakcije saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla, izvoru sredstava, namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcija.

Iz navedenog jasno proizlazi da su obveznici dužni provoditi mjere praćenja poslovnog odnosa za sve svoje stranke tijekom trajanja poslovnog odnosa s istima, neovisno o ocjeni rizičnosti.

Smjernicama je nadalje definirano da su obveznici dužni osigurati da opseg, odnosno učestalost provođenja mjera praćenja poslovnog odnosa, budu prilagođeni riziku pranja novca ili financiranja terorizma kojem su izloženi tijekom obavljanja pojedinog posla, odnosno pri poslovanju s pojedinom strankom (uzimajući u obzir i ocjenu rizičnosti stranke odnosno kategoriju rizičnosti u koju je svrstana), prema odredbama članka 7. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Sukladno navedenom, obveznici su sami dužni odrediti učestalost provođenja mjera praćenja poslovnog odnosa, vodeći se pritom ocjenama rizičnosti dodijeljenim klijentima, ali i vrstom poslovnog odnosa s istima. Takvim pristupom omogućuje se obvezniku usmjeravanje pažnje na područja s većim rizikom, a s druge strane smanjenja zahtjeva u područjima gdje je rizik nizak.

Obveznik je sukladno Zakonu također dužan osigurati da opseg mjera praćenja poslovnog odnosa bude prilagođen riziku pranja novca i financiranja terorizma kojem je obveznik izložen tijekom obavljanja pojedinog posla, odnosno pri poslovanju s pojedinom strankom.

Zakonom je s tim u svezi propisano da je obveznik dužan pratiti poslovne aktivnosti koje stranka obavlja kod njega primjenjujući sljedeće mjere:

- Praćenja i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s predviđenom prirodom i namjenom poslovnog odnosa koji je stranka uspostavila kod obveznika,
- Praćenje i provjeravanje usklađenosti izvora sredstava s predviđenim izvorom sredstava koji je stranka navela pri uspostavljanju poslovnog odnosa kod obveznika,
- Praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja, odnosno transakcija stranke s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja, odnosno transakcija,
- Praćenje i ažuriranje prikupljenih dokumenata i podataka o strankama, uključujući i provođenje ponovne godišnje dubinske analize stranke u slučajevima određenima Zakonom.

Pritom svaki obveznik u ovisnosti o svojoj djelatnosti određuje mjere praćenja poslovnog odnosa na način da primarno utvrdi koje mjere može provoditi, a učestalost njihovog provođenja određuje na osnovu procijenjenog rizika pranja novca i financiranje terorizma.